

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการ : พี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ
จังหวัดนครราชสีมา

โดย

โดย นางพัชราภรณ์ ชนภัณฑารักษ์ และคณะ

ตุลาคม 2557

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการ : พี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการ
จังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัย

- 1.นางพัชราภรณ์ ชนกันฑารักษ์
- 2.นายถวิล ศรีวรปรัชญ์

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชุดโครงการพัฒนาคณพิการนครราชสีมา

คำนำ

รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา การahunงานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครอบคลุมตามประเด็นของยุทธศาสตร์ของโหนดและhunการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปิดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น 2.เพื่อถอดบทเรียนและบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคณพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปีกjekของพื้นที่โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 3.เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการhunวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับพี่เลี้ยง ทั้งเรื่อง สื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคณพิการสู่การขยายผลให้เกิดการนำปฏิบัติต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคณพิการในทุกระดับได้

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเฉพาะพื้นที่อาจไม่สามารถนำไปอ้างอิงได้ทุกพื้นที่ แต่หากนำไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ก็จะเกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานคณพิการ ในการนี้โครงการพี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ที่ให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา หากมีข้อผิดพลาดประการใด พี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา ต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ และพร้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง : โครงการที่เล็งจัดการบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ
จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย : นางพัชรภรณ์ ชนกันตารักษ์

ปี พ.ศ. : 2557

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น)

โครงการที่เล็งจัดการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา ปี 2557 การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาโจทย์วิจัยให้ขึ้นได้จำนวน 4 โครงการตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยที่เล็งจัดการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีการหนุนโครงการวิจัยจำนวน 3 โครงการ นักวิจัย จำนวน 40 คน ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นดึงเครือข่ายนักวิจัยมาช่วยหนุนงานชาวบ้านด้วยกัน กระบวนการวิจัยเน้นการทำงานเป็นทีม เรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้น บทเรียนที่โดดเด่นที่เล็งจัดการบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ได้ทดลองใช้ เครือข่ายนักวิจัยจำนวน 10 คน สามารถช่วยกระตุ้น ร่วมมือกับโดดเด่นที่เล็งจัดการบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

ในการดำเนินงานวิจัยโครงการเกิดใหม่ให้สำเร็จ ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานการหนุนวิจัยให้สำเร็จสู่ลู่ทางวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์ของโดดเด่นที่เล็งจัดการบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา หนุนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปีครายงานฉบับสมบูรณ์ได้ โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

2. เพื่อถอดบทเรียนและทบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

3. เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการหนุนวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับที่เล็ง ทั้งเรื่องสื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการสู่การขยายผลให้เกิดการนำปฏิบัติต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในทุกระดับได้

ข้อค้นพบ

ผลการขึ้นโครงการวิจัยให้ครอบคลุมประเด็นของยุทธศาสตร์ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานด้านคนพิการสามารถขึ้นโครงการวิจัยได้ตามเป้าหมายจำนวน 4 โครงการตามที่โหนดพี่เลี้ยงบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาศักยภาพคนพิการจังหวัดนครราชสีมา วางไว้ มีประเด็นด้านการศึกษายังไม่ครอบคลุม ขยายการขึ้นโครงการวิจัยในปีงบประมาณต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการขึ้นโจทย์วิจัยในปีงบประมาณ 2558 ควรมีการขยายกลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบลที่ดูแลในเรื่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเพื่อป้องกันความพิการกับหน่วยงานหรือหน่วยงานทางการศึกษา เช่น โรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนเรียนรวมที่มีเด็กเข้าไปเรียนร่วมด้วย ส่วนในกลุ่มชมรมคนพิการควรขยายกับกลุ่มประเภทความพิการให้หลากหลายมากขึ้น เช่น กลุ่มผู้ปกครองออทิสติก กลุ่มผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อน กลุ่มผู้ปกครองด้านการเคลื่อนไหว กลุ่มผู้ปกครองด้านการได้ยินหรือด้านการสื่อสาร เพื่อให้กลุ่มองค์กรสามารถขยายการพัฒนางานด้านคนพิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดปรับให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาตามประเด็นที่เป็นปัญหาของคนพิการและครอบครัว

สรุปอภิปรายผลการถอดบทเรียนและบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสรุปการรวบรวมบทเรียนการทำงานของโหนดพี่เลี้ยงบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาศักยภาพคนพิการจังหวัดนครราชสีมา สามารถเห็นได้ว่าชุดความรู้ที่ได้จากการสรุปบทเรียนการหนุนโครงการวิจัยที่เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์นั้น ยังมีเนื้อหาที่ต้องหนุนโครงการวิจัยเพื่อให้เกิดการครอบคลุมในประเด็นเนื้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนพิการด้านการแพทย์ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมหรือการจัดสวัสดิการสังคม สามารถเห็นชุดความรู้ที่ได้จากโหนดพี่เลี้ยงบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาศักยภาพคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 เรื่องการส่งเสริมสุขภาพของครอบครัวเด็กพิการ ด้านการสร้างพลังการประกอบอาชีพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน ประเด็นที่ 2 เรื่อง การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือคนพิการของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการสามารถช่วยเหลือคนพิการในการเข้าถึงสิทธิ และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการ แนวคิดที่นำมาใช้ในการรวบรวมบทเรียนการทำงานของโหนดพี่เลี้ยงบริหารการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาศักยภาพคนพิการจังหวัดนครราชสีมา

ข้อค้นพบ

สรุปและอภิปรายผลตอบทเรียนและบทพวของค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่โครงการที่เลี้ยงบริหารการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้ง 2551 ถึงปัจจุบันในปี 2557 จากการทำงานสามารถสรุปบทเรียนการทำงานชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เห็นว่าการทำงานที่ผ่านมาสามารถตอบวัตถุประสงค์ของโหนดที่เลี้ยงบริหารการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ที่วางไว้หรือไม่ และมีชุดความรู้เรื่องใดบ้างที่จะนำไปรวบรวมชุดความรู้เพื่อนำไปใช้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ องค์กรของคนพิการ เพื่อให้เป็นรูปธรรมสามารถสรุปประสบการณ์การหนุนงานวิจัยและนำเสนอออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อนำบทเรียนที่ศึกษามาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์กรที่เลี้ยงบริหารการหนุนงานวิจัย บทสรุปที่เห็นได้จาก 8 ประเด็น และเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. **กลุ่มชมรมคนพิการ (ศึกษา)** การศึกษาของกลุ่มชมรมคนพิการที่มีโครงสร้างการบริหารจัดการด้วยกลุ่มชมรมคนพิการเน้นศึกษาเนื้อหา รูปแบบของการดูแลเฉพาะกลุ่ม เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการรุนแรงหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ รูปแบบการบริหารจัดการที่พึ่งตนเองในการนำพาคนพิการเข้าสวัสดิการ หรือการสร้างพลังของครอบครัวคนพิการในการสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อเกิดการพึ่งตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในการอยู่ร่วมกับสังคม
 - ประเด็นการสร้างสุขภาพองค์รวมของเด็กพิการ จำนวน 1 โครงการ
 - ประเด็นการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มเครือข่ายฯ ในระดับตำบล จำนวน 1 โครงการ ในระดับอำเภอ จำนวน 1 โครงการ และในระดับจังหวัด จำนวน 1 โครงการ รวม 3 โครงการ
 - ประเด็นการจัดสวัสดิการคนพิการ กองทุนหมู่บ้าน การบูรณาการสวัสดิการคนพิการ จำนวน 3 โครงการ
 - ประเด็นการสร้างพลังในการประกอบอาชีพคนพิการ การประกอบอาชีพครอบครัวคนพิการที่เหมาะสม จำนวน 2 โครงการ

บทเรียนและการอภิปรายผลที่มีการดำเนินการผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนำชุดความรู้ไปจัดอบรมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหน่วยงานในการสร้างกลุ่มชมรมคนพิการ จำนวน 32 อำเภอ ร่วมนำชุดความรู้ไปใช้เป็นหลักสูตรคู่มือการฟื้นฟูดูแลคนพิการฉบับชาวบ้านในการเรียนการสอน สาขาการศึกษาพิเศษ CBR คู่มือสำหรับผู้ปกครองเด็กพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยการยึดหลักแนวทางการสร้างเครือข่ายและแนวทางการสื่อความหมายของสื่อสารสาธารณะที่จัดความสำคัญ การดำเนินการด้วยวิธีการใดก็ตามที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจในข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง หรือจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น นับตั้งแต่การพูด การเขียน การใช้พฤติกรรมและสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยใช้ศิลปะของการสื่อสารและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้

ต่างๆในหลากหลายมิติเข้าสู่คนและกลุ่มคน ดังนั้นกระบวนการสื่อสารสาธารณะจึงเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดการเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ข้อมูลพฤติกรรมอันจะทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดการสังเคราะห์และประมวลความคิดเพื่อการตัดสินใจอย่างเฉพาะตัวหรือในกลุ่มบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ในการสื่อสารการผลิตสื่อเพื่อขยายผลควรมีการจัดทำสื่อที่เป็นรูปธรรมที่ชมรมคนพิการสามารถดูและเข้าถึง มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น จัดทำคู่มือ หรือหนังสือที่มีการถามตอบของผู้ปกครองโดยตรง หรือคนพิการประกอบอาชีพแล้วส่งผลดีต่อตนเองในด้านร่างกาย ด้านจิตใจให้คุณค่ากับการดำเนินชีวิตต่อครอบครัว เรื่องใดบ้าง

2. กลุ่มองค์กรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ (ศึกษา) กลุ่มนี้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องพบกับความพิการแรกพบ เป็นหน่วยงานแรกและมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำกับครอบครัวคนพิการและคนพิการ รวมถึงการวางแผนในการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ประเด็นที่ 1 การป้องกันความพิการกลุ่มในโรคเรื้อรัง โรคเบาหวาน โรคความดัน นำไปสู่ความพิการ จำนวน 3 โครงการ

ประเด็นที่ 2 ความร่วมมือในการส่งต่อคนพิการหรือระบบการดูแลคนพิการระบบเชิงรุก และรูปแบบการดูแลคนพิการระดับรุนแรง โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 3 โครงการ

สรุปผลบทเรียนในการศึกษาผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ เกิดการสร้างระบบการดูแลคนพิการในชุมชน เกิดการหนุนช่วยกันในระดับพื้นที่ กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลตาจั่นเกิดศูนย์รับฝากคนพิการ คนในชุมชนเป็นจิตอาสา ชุมชนเป็นแรงงาน งบประมาณ อาคารสถานที่ ด้านความรู้วิชาการจากองค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการหนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า ตรงกับแนวคิดการจัดการความรู้ ใช้หลักการเรียน การทำงาน รู้แจ้ง รู้จริง สามารถลงมือในการปฏิบัติงานได้ ถ้าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือพยาบาล แพทย์ หรือนุเคราะห์ที่อยู่ในหน่วยงานไม่มีความรู้หรือทักษะเชิงลึกในการช่วยเหลือคนพิการทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือคนพิการได้

ข้อเสนอแนะ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขตั้งแต่เจ้าหน้าที่ จนถึงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ควรมีองค์ความรู้เรื่องสิทธิคนพิการที่พึงได้รับตามกฎหมาย และการให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับคนพิการแรกพบ การให้คำปรึกษารอบครัวคนพิการในการปรับทัศนคติการดูแลคนพิการ การ แนะนำให้บริการคนพิการและครอบครัวในการขอรับการบริการหรือการช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความพิการ

3. กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ลักษณะกลุ่มองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในเรื่องการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการคนพิการ การส่งเสริมอาชีพคนพิการ ครอบครัวคนพิการได้ศึกษาจำนวน 2 โครงการ มีความต้องการศึกษาถึงบริบทการอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนและการใช้กายอุปกรณ์เพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ด้วยองค์กรของตนเอง

ประเด็นที่ 1 การศึกษาการใช้กายอุปกรณ์คนพิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ จำนวน 1 โครงการ

ประเด็นที่ 2 ศึกษาการสร้างสัมพันธภาพคนพิการ ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการ จำนวน 1 โครงการ

สรุปและอภิปรายผลการผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 9 นครราชสีมา คนพิการเข้าถึงกายอุปกรณ์ การศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ถ้าทราบความต้องการและความเหมาะสมในการใช้กายอุปกรณ์แต่ละประเภทความพิการหน่วยงานสามารถนำเสนอและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติได้ หรือการสร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ของครอบครัวคนพิการ หน่วยงานท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

การจัดตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ การนำปฏิบัติการการตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ โดยท้องถิ่น จัดบริการพิเศษการซ่อมกายอุปกรณ์ คิดว่าแนวทางจัดบริการซ่อมกายอุปกรณ์โดยองค์การบริหารส่วนตำบล น่าจะสามารถบริการรับซ่อมกายอุปกรณ์ได้ จะสามารถช่วยลดภาระการขนส่งกายอุปกรณ์เข้าไปซ่อมที่ศูนย์บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีระยะทางไกล ดังนั้นในปีงบประมาณ 2558 โหนดที่เลียบบริหารการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา ควรผลักดันให้มีการศึกษารูปแบบการตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์สำหรับคนพิการในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบลในพื้นที่ใกล้เคียง

ข้อค้นพบ

การสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าปี 2557 ได้พัฒนาทักษะการนำเสนอของเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เป็นวิทยากร สามารถนำเสนองานได้ โดยรวบรวมชุดแกนนำนักวิจัยจากชุดขึ้นสัญญาโครงการวิจัย 2551 จำนวน 4 โครงการ มีแกนนำสามารถเป็นวิทยากรในการขยายผลการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สามารถนำการศึกษาไปใช้ต่อยอด มีนักวิจัยจำนวน 12 คนสามารถหมุนการทำงานเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ สิ่งที่เห็นจากการทำงานและดำเนินการได้ดีได้แก่ ระบบการสื่อสารของนักวิจัย สามารถถ่ายทอดความเชื่อมั่นในเรื่องที่ว่าชาวบ้านหรือคนพิการก็ทำงานวิจัยได้ เพราะสามารถนำเสนอโดยเครือข่ายนักวิจัยมาแล้วสิ่งที่ได้ประโยชน์ในการทำวิจัยกลุ่มคนพิการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงานคนพิการ ดังนั้นสิ่งแรกในการใช้กลไกในการสร้างนักวิจัยในการหมุนการนั้นสามารถช่วยสร้างพลังให้กับคนทำงานวิจัยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในปี 2557 เป็นการเริ่มต้นงานเครือข่ายได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่กระบวนการหมุนที่เป็นเรื่องราวที่จะให้มีกิจกรรมการทำงานร่วมของเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้น ในระดับพื้นที่ของโหนดพี่เลี้ยงบริหารการหมุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ควรมีการจัดเวทีพบปะในการเรื่องแลกเปลี่ยนรู้และพัฒนาต่อยอดทั้งกิจกรรมในการพัฒนาคนพิการในพื้นที่ ควรโครงการวิจัยในระยะที่ 2 เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาคนพิการให้สามารถตอบคำถามและความต้องการของกลุ่มได้ว่าสิ้นสุดความต้องการหรือยังมีแนวทางการพัฒนาต่ออย่างไร

ข้อค้นพบโดยภาพรวม

ภาพรวมโครงการวิจัยที่อยู่ภายใต้การดูแลของ โครงการพี่เลี้ยงบริหารการหมุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนรายงานโครงการวิจัยให้มีคุณภาพมากกว่านี้เพราะเนื้อหาที่ได้จากโครงการวิจัยสามารถนำมาสรุปและวิเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติการส่งผลต่อการเขียนรายงานโครงการวิจัยโดยรวม

สารบัญ

บทที่	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	(1)-(6)
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
คำถามหลัก	5
คำถามรอง	5
วัตถุประสงค์	6
กลุ่มเป้าหมาย	6
รูปแบบ/วิธีการ	7
ระยะเวลา	8
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดการจัดการ	9
แนวคิดการสร้างเครือข่าย	14
แนวคิดการสื่อสารสาธารณะ	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	21
วัตถุประสงค์	21
กลุ่มเป้าหมาย	22
ขอบเขตพื้นที่	22
ผลการดำเนินงาน	23
บทที่ 4 ผลการวิจัย	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	65
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	74
รูปภาพการจัดกิจกรรม	75

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จังหวัดนครราชสีมามีสถิติคนพิการจำนวน 58,214 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ของจังหวัดนครราชสีมา โดยแยกประเภทได้ดังนี้ ประเภทการมองเห็น 11,865 คน ประเภททางการได้ยิน 5,618 คน ประเภททางกายและการเคลื่อนไหว 23,429 คน ประเภททางจิตพฤติกรรม 5,770 คน ประเภทสติปัญญา 3,875 คน ประเภทการเรียนรู้ 4,860 คน ประเภทซ้ำซ้อน 2,797 คน (ข้อมูลสถิติการจดทะเบียนคนพิการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา 30 กันยายน 2554)

สรุปภาพรวมคนพิการจังหวัดนครราชสีมาจำนวนมาก ประกอบกับมีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีจำนวน 32 อำเภอ ระยะทางระหว่างตัวอำเภอถึงตัวเมืองในจังหวัดมีระยะทางไกล บางอำเภอมีระยะทาง 100 กิโลเมตร ทำให้งานด้านการพัฒนาคนพิการกระจุกเฉพาะในตัวเมือง ไม่ว่าจะเป็นงานบริการทางด้านการแพทย์ที่ต้องมีแพทย์เฉพาะทางในการผ่าตัดแก้ไขความพิการ กายอุปกรณ์ที่พึงได้รับ การจดทะเบียนเป็นผู้พิการ เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ เงินสงเคราะห์ครอบครัว เงินเบี้ยยังชีพ ถึงแม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 9 สาขานครราชสีมา ผลักดันให้มีการสร้างกลุ่มชมรมคนพิการขึ้นมารองรับนโยบายของรัฐบาล ที่มีแนวทางในการช่วยเหลือคนพิการ คนพิการสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้เป็นบางส่วน

เพื่อให้ประโยชน์กับคนพิการโดยตรง พัฒนางานคนพิการปี พ.ศ.2557 สถานการณ์การพัฒนาคนพิการในจังหวัดนครราชสีมา โครงการที่เล็งเห็นงานบริหารวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างเป้าหมายพัฒนาศักยภาพคนพิการเพื่อก้าวออกสู่สังคม สร้างองค์กรคนพิการให้เข้มแข็ง มีอาชีพพึ่งพาตนเองได้ สร้างความรู้ให้กับผู้ปกครองคนพิการ สร้างความเข้าใจกับผู้ดูแลคนพิการ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกตามสถานที่ต่าง ๆ การจัดการศึกษาตั้งแต่แรกพบความพิการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน เป็นพี่เลี้ยงหนุนงานองค์กรคนพิการให้เข้มแข็ง (แหล่งข้อมูลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2552 -2554)

กรณีวิธีการดูแลคนพิการ ที่ผ่านมานักวิชาการในพื้นที่ตั้งของโรงพยาบาลส่งเสริมตำบลก่อนข้างมีข้อจำกัดในเรื่ององค์ความรู้ ขาดบุคลากรเฉพาะทางในการฟื้นฟูคนพิการโดยตรง เช่น นักกายภาพบำบัด บุคลากรในองค์กรยังขาดความรู้ความเข้าใจในภารกิจขององค์กรต่อการพัฒนาคนพิการ องค์กรยังขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานคนพิการโดยเฉพาะ จึงทำให้การ

ดำเนินงานช่วยเหลือคนพิการเกิดขึ้นน้อย ผู้บริหารหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลยังมีความเข้าใจต่องานคนพิการน้อยมาก ทำให้การพัฒนาคนพิการแบบมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาคีหรือการสร้างเครือข่ายมีความจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้บุคลากรด้านสาธารณสุขควรได้รับการอบรมเพิ่มความรู้เรื่องสิทธิคนพิการตามพระราชบัญญัติหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่เป็นองค์กรจัดสวัสดิการงานคนพิการในพื้นที่ เช่น เรื่องเบี้ยยังชีพคนพิการ การจัดบริการแบบครบวงจร

ดังนั้นการก่อเกิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในระดับพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา หลังจากได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมาขึ้น โดยมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการรับเป็นโหนดฯ ในการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้รับทุนการสนับสนุนจากสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ผ่านมาดังนี้ 1.เพื่อบริหารระบบการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการวิจัย มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 2.เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของนักวิจัยให้มีทักษะในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ 3. เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นรุ่นเก่าในการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 4. รวบรวมชุดความรู้จากนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ได้จากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยมียุทธศาสตร์โหนดฯ ที่เข้ารับในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้ 1) พัฒนาให้เกิดโครงการวิจัยประเด็นใหม่ ๆ ให้ครอบคลุมตามสิทธิคนพิการที่พึงได้รับในด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสังคมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 2)บริหารระบบการหนุนงานวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 3)สร้างเครือข่ายนักวิจัยให้หนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและจัดระบบแหล่งเรียนรู้ให้กับนักวิจัยรายใหม่ให้เกิดการวิจัยที่มีคุณภาพ 4)การจัดการความรู้จากการวิจัยผลักดันผลการดำเนินงานจากการวิจัยสู่นโยบาย 5)ประสานและเชื่อมโยงกับหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับคนพิการเคลื่อนงานนโยบายสู่ส่วนกลาง 6)นำหลักคุณธรรมมาใช้ในการพัฒนานักวิจัยและพี่เลี้ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานบนพื้นฐานการใช้กิจกรรมในการเคลื่อนงาน 7)ยกระดับโหนดฯ ให้เป็นหน่วยด้านการจัดการความรู้ด้านงานคนพิการ 8)พัฒนาสื่อเพื่อเผยแพร่ขยายความรู้จากงานวิจัยสู่สาธารณะ

ผลการดำเนินงานหนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2551- 2555 เน้นกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เป็นกลไกในการศึกษา เน้นหนุนโครงการวิจัยปี 2551 ให้โครงการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกลไกในการศึกษา ผลการดำเนินงานพบว่า ด้านชุดความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยโครงการศึกษาศูนย์เรียนรู้ผู้ปกครองเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บ้านหนองไผ่งาม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำชุดความรู้จัดพิมพ์เป็นหนังสือชุดความรู้ “การเลี้ยงดูและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กสมองพิการและเด็กปัญญาอ่อน ฉบับชาวบ้าน” ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย

การจัดเวทีนำเสนอผลงานในเขตจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการนำไปปฏิบัติที่เห็นชัดเจนได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โปรแกรมภาคการศึกษาพิเศษนำไปเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการโดยครอบครัวและชุมชน โครงการที่ 2 โครงการศึกษาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลของการศึกษาที่สามารถสรุปได้เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้ สิ่งที่ทำให้กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการเข้มแข็งพบว่า กลุ่มมีกิจกรรมทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมการออมทรัพย์ของสมาชิก ทำให้คณะกรรมการสมาชิกคนพิการเกิดการพบปะกันทุกเดือน เป็นผลทำให้เกิดการติดตามงานภายในกลุ่ม โดยเฉพาะการออกประชุมสัญจรตามหมู่บ้านต่าง ๆ นอกจากนี้การรวมกลุ่มทำออมทรัพย์ทำให้กลุ่มคนพิการในตำบลหนองแจ้งใหญ่มีกองทุนและเกิดผลกำไรจากการบริหารการออมทรัพย์สามารถนำมาช่วยกลุ่มคนพิการในการแก้ไขปัญหาด้านการเงิน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังนำกองทุนมาจัดเป็นสวัสดิการ การเจ็บป่วย การเสียชีวิตให้กับคนพิการอีกด้วย จากผลการดำเนินการดังกล่าวปีงบประมาณ 2552 องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้นำชุดความรู้ชื่อว่า “คู่มือการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการ” พิมพ์เผยแพร่ให้กับกลุ่มชมรมคนพิการ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 8,000 เล่ม เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนการทำงานกับคนพิการและผู้สูงอายุต่อไป

ผลการดำเนินงานการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นปี 2553 สามารถนำผลวิจัยบางส่วน บางเรื่องไปขับเคลื่อนเป็นนโยบายขององค์กรในระดับเขตนครชัยบุรีรินทร์ เช่น โครงการศึกษาการใช้กายอุปกรณ์ของคนพิการตำบลหนองหลัก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา โดยพี่เลี้ยงโหนด ใช้วิธีการนำเสนอต่อผู้บริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 9 นครราชสีมาพบว่า การให้บริการกายอุปกรณ์มีโรงพยาบาลมหาราชเป็นศูนย์ในการให้บริการ ทำให้ผู้พิการที่อยู่ห่างไกลที่มีระยะทางไกลสุด 120 กิโลเมตร มีค่าเดินทางครั้งละ 1,000 บาทยังเข้าไม่ถึงสิทธิ กรอบกับกลุ่มพิการเองส่วนใหญ่ยังไม่รู้สิทธิขั้นพื้นฐานที่ตนเองจะได้รับ ส่วนในกลุ่มคนพิการที่เข้าถึงสิทธิกายอุปกรณ์พบว่า เมื่อกายอุปกรณ์ชำรุดหาแหล่งซ่อมบำรุงไม่ได้ การจัดปรับขนาดหรือแก้ไขกายอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายยังมีการดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 9 จัดให้มีพี่เลี้ยงโหนด จ่ายกายอุปกรณ์สำหรับคนพิการเพิ่มจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลมหาราช โรงพยาบาลบัวใหญ่ โรงพยาบาลปากช่อง โรงพยาบาลพิมาย ส่วนการซ่อมแซมกายอุปกรณ์ที่ชำรุด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้ส่งเสริมให้คนพิการจำนวน 32 คนหรืออำเภอละ 1 คน และได้เปิดศูนย์ซ่อมที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2554 โดยจัดให้มีช่างบริการทุกวัน นอกจากนี้ได้จัดให้มีรถโมบาย

ออกมารับกายอุปกรณ์ที่ชำรุดมาซ่อมที่ศูนย์ ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนครราชสีมาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เกิดความร่วมมือระหว่างสำนักงานหลักประกันสุขภาพกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สมทบงบประมาณและจัดทำความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันจำนวน 20 ล้านบาท สนับสนุนกิจกรรมในการพัฒนาคนพิการ รูปแบบกายอุปกรณ์ กิจกรรมพัฒนากลุ่มชมรมคนพิการทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

ผลการดำเนินงานชุดปีงบประมาณ 2554 โครงการวิจัยที่ได้นำเสนอต่อหน่วยงานในระดับพื้นที่โครงการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการคนพิการแบบบูรณาการ ตำบลแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดเวทีระดับอำเภอโดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแก้งสนามนาง จำนวน 5 ตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่จำนวน 5 แห่ง ผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คนพิการ ผู้ปกครองคนพิการ มีการจัดทำแผนงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข และองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดแผนงานเชิงรุกแบบบูรณาการในการช่วยเหลือคนพิการ

ผลการดำเนินงานชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2555-2556 “เน้นการสร้างเครือข่ายนักวิจัยในการหนุนเสริมนักวิจัยด้วยกันเพื่อเป็นบทเรียนในการทำงาน” พี่เลี้ยงหนุนงานบริหาร โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ได้ใช้กลไกสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าถ่ายทอดความรู้สู่รุ่นนักวิจัยรุ่นใหม่สิ่งที่ค้นพบ ในการอบรมทักษะวิจัยเพื่อท้องถิ่น ใช้วิธีให้นักวิจัยรุ่นเก่าได้เล่าประสบการณ์การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำเพื่อท้องถิ่นว่า ชาวบ้านสามารถทำวิจัยได้ ทำให้นักวิจัยรุ่นใหม่ที่เป็นชาวบ้านเกิดความความมั่นใจ นอกจากนี้สิ่งที่ประสบผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายนักวิจัยพบว่า นักวิจัยที่อบรมพร้อมกันสามารถติดตามและกระตุ้นการทำงานระหว่างกันได้ดี

พี่เลี้ยงโหนดได้รวบรวมชุดประสบการณ์ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สรุปภาพรวมการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ดังนี้ การพัฒนาโครงการวิจัยที่สามารถดำเนินการได้ดี นักวิจัยทุกคนต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการพัฒนา สร้างความเข้าใจ ควรมีการทบทวนโครงการให้นักวิจัยทุกคนได้รับรู้ก่อนดำเนินโครงการวิจัย เพราะหลังจากที่โครงการถูกเสนอต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จะต้องปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และส่วนใหญ่การปรับแก้โครงการจะเป็นบทบาทระหว่างพี่เลี้ยงกับหัวหน้าโครงการ ดังนั้นนักวิจัยท่านอื่นจะไม่ทราบเนื้อหางานวิจัยที่ถูกปรับแก้ นักวิจัยทุกคนต้องเรียนรู้และร่วมปฏิบัติในทุกขั้นตอน ทุกกระบวนการในกิจกรรมของโครงการวิจัยไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดการรวบรวมบทเรียนการทำงานวิจัย นำผลการวิจัยไปพัฒนาต่อยอดกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและองค์กร สามารถนำผลจากการทำกิจกรรมมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการทำงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเรื่องแนวทางการพัฒนาคนพิการของพี่เลี้ยงโหนด ชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ควรจะมีการขยายผลการสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าให้มีกิจกรรมระหว่างนักวิจัยด้วยกัน เช่น การหนุนงานกันในพื้นที่วิจัย การมีเวทีแลกเปลี่ยน การช่วยติดตามและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวิจัยในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จทั้งในพื้นที่ตนเองและพื้นที่อื่น ๆ ตามที่นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าไปเกี่ยวข้อง

ดังนั้นพี่เลี้ยงหนุนการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาปีพ.ศ.2557 มองเห็นว่า ชุดความรู้ประสบการณ์ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถทำให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการศึกษาต่อของงานคนพิการ โดยพี่เลี้ยงบริหารหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นดึงเครือข่ายนักวิจัยมาช่วยหนุนงานชาวบ้านด้วยกัน กระบวนงานวิจัยเน้นการทำงานเป็นทีม เรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้นบทเรียนที่พี่เลี้ยงโหนดได้ทดลองใช้เครือข่ายนักวิจัย สามารถช่วยกระตุ้นความร่วมมือกับพี่เลี้ยงโหนดในการหนุนงานวิจัยโครงการเกิดใหม่ให้สำเร็จ ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานการหนุนงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงตามยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ที่พี่เลี้ยงโหนดวางไว้

1.2 คำถามหลัก

- การหนุนการทำงานกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยใช้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นอย่างไร

1.3 คำถามรอง

- การทำงานโดยใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยใช้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอย่างไร
- การสร้างทีมงานเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการหนุนงานแบบมีส่วนร่วมทำอย่างไร

บทเรียนและบททวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่โดยใช้กระบวนการทำงานโดยเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมถอดบทเรียนเป็นอย่างไร

1.4 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครอบคลุมตามประเด็นของยุทธศาสตร์ของพี่เลี้ยง โหนดและแผนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปัดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. เพื่อถอดบทเรียนและบททวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจจัยของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
3. เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการหนุนวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับพี่เลี้ยง ทั้งเรื่อง สื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุมประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการสู่การ ขยายผลให้เกิดการนำปฏิบัติต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในทุกระดับได้

1.5 กลุ่มเป้าหมายการดำเนินโครงการ

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

1. พัฒนาโครงการวิจัยขึ้นใหม่ จำนวน 4 โครงการ นักวิจัย จำนวน 80 คน
 2. หนุนโครงการวิจัยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถปิดโครงการ ฉบับสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ จำนวน 3 โครงการ นักวิจัย จำนวน 40 คน
 3. ทีมเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าที่ร่วมหนุนงาน จำนวน 10 คน
- รวมจำนวน 130 คน

ขอบเขตพื้นที่

โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจำนวน 3 โครงการที่อนุมัติ เดือนกันยายน 2556 ถึงเดือน สิงหาคม 2557

1. โครงการ การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคน พิการ ตำบลละหานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา
2. โครงการ ศึกษาแนวทางการดูแลคนพิการในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะ โรคเรื้อรัง แทรกซ้อนโดยครอบครัว ตำบลสำโรง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
3. โครงการขยายผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการในระดับ พื้นที่เขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นปี 2555 จำนวน 4 โครงการที่ต่อเฟส 2 การพัฒนาโจทย์เป็น โครงการปฏิบัติการในพื้นที่เดิม

1. โครงการ ศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธภาพของคนพิการครอบครัวคน พิการ กับชุมชน คนพิการที่เกี่ยวข้อง กรณีตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

2. โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคนพิการจิตพฤติกรรมโดยครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
3. โครงการรูปแบบการสร้างอาชีพครอบครัวคนพิการแต่ละประเภทที่เหมาะสม สำหรับท้องถิ่น ภูมิศึกษา ตำบลโคกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
4. โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคนพิการเชิงรุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลกุดคุ้ม ร่วมกับชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลกุดคุ้ม อำเภอเมือง จังหวัด ชัยภูมิ

1.6 รูปแบบ/วิธีการ

โครงการขึ้นใหม่ ปี 2557

1.6.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

1. พัฒนาโครงการหาโจทย์วิจัยในพื้นที่ทั้งรูปแบบค้นหาพื้นที่ใหม่ และพัฒนา ต่อ ยอดโครงการในปี 2556 โดยกระบวนการร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. จัดเวทีพัฒนาโครงการในพื้นที่ โดยเชิญนักวิจัยรุ่นเก่าร่วมจัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัย ในพื้นที่
3. จัดเวทีในพื้นที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหอคนพิสัย แนะนำพัฒนาโครงการวิจัยรุ่น ใหม่ให้โครงการวิจัยที่มีความพร้อมนำเสนอเวทีกลไกภาคอีสาน
4. ประชุมทีมพี่เลี้ยงนักวิจัยรุ่นเก่าในการสนับสนุนโครงการวิจัยทั้ง 4 โครงการ

1.6.2 ขั้นตอนดำเนินการพัฒนานักวิจัย

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อประเมินขีดความสามารถในการดำเนินงานตามรายการโครงการ ในประเด็นต่อไปนี้
 - สร้างความเข้าใจการเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการเครือข่ายนักวิจัยมีส่วนร่วม
 - ทบทวนโครงการวิจัยแต่ละโครงการในการจัดทำเครื่องมือสำหรับทำงานวิจัย
 - สร้างความเข้าใจในการบริหารโครงการในแต่ละโครงการฯ
 - วางแผนงานร่วมกับนักวิจัยในการลงปฏิบัติงาน
2. จัดอบรมพัฒนาทักษะการเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นประจำโครงการฯ
 - จัดอบรมทักษะพื้นฐาน การพูด การฟัง การจับประเด็น การเขียน(การจดบันทึก) จิตวิทยา การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น
 - อบรมการสร้างกรอบการทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
 - อบรมหลักการบริหารโครงการวิจัย การเงิน การทำบัญชี ให้โปร่งใส

ตรวจสอบได้ อบรมหลักการวางแผนงานหรือการจัดทำฟังก์ชันกับงานวิจัยให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

- อบรมการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลของการนำไปใช้ในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1.6.3 การหนุนเสริมงานวิจัยและการปิดโครงการวิจัยให้สามารถปิดได้สมบูรณ์

1. การติดตามหนุนเสริมงานวิจัยและการปิดโครงการให้สมบูรณ์

- ทีมพี่เลี้ยงร่วมกับนักวิจัยจัดทำฟังก์ชันกับงานภายใต้กรอบเวลาของการอนุมัติโครงการฯ
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยแต่ละโครงการ
- สรุปผลการดำเนินงานร่วมกันตามกิจกรรมโครงการวิจัย
- จัดอบรมทักษะการเขียนรายงานโครงการวิจัย
- จัดรวบรวมชุดความรู้ในการพัฒนาตนเองของคนพิการที่ได้จากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- จัดสรุปเป็นเอกสารรวมเป็นรูปเล่ม ปิดรายงานฉบับสมบูรณ์

1.7 ระยะเวลา

ตุลาคม 2556 ถึง กันยายน 2557

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์โหนดพี่เลี้ยงและหนุนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปิดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. ได้สรุปชุดบทเรียน องค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
3. เกิดเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในการหนุนวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับพี่เลี้ยง ทั้งเรื่องการสื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการ ส่งการขยายผลให้เกิดการนำไปปฏิบัติต่อหน่วยงานเกี่ยวข้องกับคนพิการในทุกระดับได้

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานของพี่เลี้ยงบริหารการหมุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมาในปี 2557 ได้เน้นเนื้อหาการทำงานพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์โหนดพี่เลี้ยง และหมุนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปิดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อถอดบทเรียนและ ทบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสม ตามปัจจัยของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นในการหมุนงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับพี่เลี้ยงทั้งเรื่อง การสื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการหมุน งานหรือกระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการ ผู้การขยายผลให้เกิดการ นำปฏิบัติต่อหน่วยงานเกี่ยวข้องของคนพิการในทุกระดับได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการความรู้
2. แนวคิดการสร้างเครือข่าย
3. แนวคิดการสื่อสารสาธารณะ

เพื่อให้งานสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์การทำงานหมุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้ สำเร็จและกรณีที่โครงการวิจัยปิดโครงการฉบับสมบูรณ์ สามารถนำมาถอดบทเรียนในการใช้ กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นขยายผลได้ โดยยึดหลักแนวคิดในการดำเนินงานดังนี้

2.1 แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM)

การจัดการความรู้หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า KM คือ เครื่องมือเพื่อใช้ในการให้เกิดการบรรลุ เป้าหมายอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการ พัฒนาคน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการ จัดการความรู้จึงไม่ใช่เป้าหมายในตัวของมันเอง เมื่อไรก็ตามที่มีการเข้าใจผิดเอาการจัดการความรู้ เป็นเป้าหมายความผิดพลาดก็เริ่มเดินเข้ามา อันตรายที่จะเกิดตามมาคือการจัดการความรู้เทียมหรือ ปลอมเป็นการดำเนินการเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่ามีจัดการความรู้เท่านั้นเอง

สรุปการนำแนวคิดการจัดการความรู้มาเป็นแนวทาง เป็นกรอบในการรวบรวมบทเรียน ในการทำงาน โดยใช้กรอบการถอดบทเรียนดังนี้ เป้าหมายของงาน กระบวนการพัฒนาคน เพื่อ นำสู่ความสำเร็จของงานที่ตั้งไว้อย่างไร

ความหมายของความรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า “ความรู้” คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขาความรู้ (Knowledge) ยังหมายถึงการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณค่าซึ่งมีการนำประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยมและปัญหาของมนุษย์มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือการแก้ปัญหา ความรู้จะช่วยตอบคำถามว่า “อย่างไร” (How Questions) ทำให้เข้าใจรูปแบบของความสัมพันธ์ ความรู้ (Knowledge) จะเป็นภูมิปัญญา หรือ Wisdom เมื่อความรู้นั้นนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในประเด็นที่สำคัญ หรือระบุว่าความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติและพิสูจน์ว่าได้ผลมาอย่างยาวนาน การนำเอาข้อมูลมากองรวมกันไม่ได้ทำให้เกิดการนำเอาข่าวสารมากองรวมกันไม่ได้เป็นความรู้ การนำเอาความรู้มากองรวมกันไม่ได้ เป็นปัญญา เพราะ ข่าวดาร ความรู้ ปัญญามีอะไรที่มากกว่าการนำเอาส่วนประกอบต่าง ๆ I. Nonaka (1994) ความรู้ (Knowledge) ที่ชัดเจนหรือที่เขียนระบุไว้หมายถึง ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดในภาษาที่เป็นทางการและเป็นระบบ ในทางกลับกันความรู้ฝังลึกนั้นมีลักษณะที่ขึ้นกับบุคคลซึ่งทำให้การระบุอย่างเป็นทางการและการสื่อสารทำได้ลำบาก Benjamin S. Bloom (ออนไลน์] th.Wikipedia.org/wiki/ความรู้)

ความรู้หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบประเภทของความรู้ แนวคิดในการแบ่งประเภทความรู้ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมน้อยแพร่หลายเป็นของ Michel Polanyi และ Ikujiro Nonaka โดยเป็นแนวคิดที่แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ บางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม การจัดการความรู้เด่นชัดจะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ตรวจสอบและตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ก็นำมาสรุปไว้เพื่อใช้อ้างอิงหรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงานฝีมือ การจัดการความรู้ซ่อนเร้นจะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป ความรู้ 2 ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพสลับปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้ง Tacit ก็ออกมาเป็น Explicit และบางครั้ง Explicit ก็

เปลี่ยนไปเป็น Tacit จากความรู้ทั้ง 2 ประเภทสัดส่วนของความรู้ในองค์กรจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นความรู้แบบฝังลึกมากกว่าความรู้แบบชัดแจ้ง สัดส่วนได้ประมาณ 80:20 เปรียบเทียบได้กับภูเขา น้ำแข็ง ส่วนที่พื้นเหนือน้ำสามารถมองเห็นชัดเจนเปรียบได้กับความรู้แบบชัดแจ้ง ซึ่งเป็นส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำเปรียบได้กับความรู้ฝังลึก

ที่มอองค์การการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์การโดยเน้นการพัฒนา การเรียนรู้สถานะของการเป็นผู้นำในองค์กร (Leadership) และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร (Team Learning) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์และทักษะร่วมกัน และพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่องทันต่อสถานะการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน การมีองค์การแห่งการเรียนรู้นี้จะทำให้องค์การและบุคลากรมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล โดยมีการเชื่อมโยงรูปแบบของการทำงานเป็นทีม (Team working) สร้างกระบวนการในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ เตรียมรับกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมงานและมีการให้อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่ม (Initiative) และการสร้างนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะก่อให้เกิดองค์การที่เข้มแข็งพร้อมเผชิญกับสถานะการแข่งขัน Learning organization หรือการทำให้องค์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นคำที่ใช้ เรียกการรวมชุดของความคิดที่เกิดขึ้นมาจากการศึกษาเรื่องขององค์กร Chris Argyris ได้ให้ แนวคิดทางด้าน Organization Learning ร่วมกับ Donald Schon ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สมาชิกขององค์กรให้การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกด้วยการตรวจสอบ และแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในองค์กร Chris Argyris และ Donald Schon ได้ให้คำนิยามการเรียนรู้สองรูปแบบที่มีความสำคัญในการสร้าง Learning Organization คือ Single Loop Learning (First Order/Corrective Learning) หมายถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่องค์การเมื่อการทำงานบรรลุผลที่ต้องการ ลักษณะการเรียนรู้แบบที่สองเรียกว่า Double Loop Learning (Second Order/Generative Learning) หมายถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลหรือเป้าหมายไม่สอดคล้องกับผลการกระทำ

องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้

Peter Senge (1990) ได้กล่าวถึงวินัย 5 ประการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยวินัย 5 ประการนั้นมีดังนี้

วินัยประการที่ 1: การคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic thinking) ทุกสิ่งนั้นมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันดังนั้นให้มองทุกอย่างในภาพรวม ไม่มองอย่างจับจดหรือมองแค่ภายในองค์กรของเรา แต่ต้องมองออกไปนอกกรอบ ไปถึงสภาพแวดล้อมภายนอกด้วย

วินัยประการที่ 2: ความรอบรู้แห่งตนเอง (Personal mastery) การเรียนรู้ขององค์กรจะเกิดขึ้นได้เมื่อเกิดการเรียนรู้ระดับบุคคลในองค์กรขึ้นก่อน คนในองค์กรต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ตัวเองถนัดอยู่แล้วหรือไม่ก็ตาม ยิ่งเรื่องที่ตัวเองถนัดหรือสนใจนั้นยิ่งต้องพัฒนา

วินัยประการที่ 3: แบบแผนความคิดอ่าน (Mental models) คนเราเกิดมาในสถานที่ที่ต่างกัน การเลี้ยงดูก็ต่างกัน สภาพแวดล้อมที่เติบโตขึ้นมาก็ต่างกัน ล้วนแล้วแต่เป็นเหตุให้แบบแผนแนวความคิดอ่านของแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน การที่องค์กรจะมุ่งไปในทิศทางไหนนั้นขึ้น อยู่กับแบบแผนความคิดอ่านของคนส่วนใหญ่ในองค์กร ดังนั้นจำเป็นต้องบริหารแนวคิดให้มีความเหมาะสมเพื่อนำพาให้องค์กรไปในทิศทางที่ดี

วินัยประการที่ 4: การเสริมสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Building shared vision) การจะทำให้ทั้งองค์กรสามารถมองภาพในอนาคตที่องค์กรจะไปให้เป็นภาพเดียวกันทั่วทั้งองค์กรนั้น ในส่วนนี้ต้องอาศัยผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะต้องคอยสื่อสารให้ทั้งองค์กรนี้รับรู้ร่วมกัน เกิดการยอมรับร่วมกัน และพร้อมใจร่วมมือมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน

วินัยประการที่ 5: การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ความรู้อย่างนั้นไม่สามารถคิดขึ้นมาได้หากปราศจากการร่วมมือ ร่วมใจคิดค้นขึ้นมาร่วมกัน นอกจากนั้นการเรียนรู้เป็นทีมยังส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วยิ่งขึ้นกว่าการเรียนรู้โดยลำพัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารสามารถเข้ามามีบทบาทที่จะคอยผลักดันให้เกิดการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อการเรียนรู้เป็นทีม

กระบวนการจัดการความรู้

นพ.วิจารณ์ พานิช (2547) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการความรู้” หมายถึงการยกระดับความรู้ขององค์กรเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญา โดยเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและกว้างขวาง ไม่สามารถให้นิยามด้วยถ้อยคำสั้น ๆ ได้ ดังนั้นต้องให้นิยามหลายข้อจึงจะครอบคลุมความหมาย ได้แก่

1. การรวบรวมการจัดระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างความรู้โดยมีเทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์เป็นตัวช่วย
2. การจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนความรู้พฤติกรรมในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติ มีผลต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้เป็นอย่างยิ่ง
3. การจัดการความรู้ต้องอาศัยผู้รู้ในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคน การพัฒนาคน การดึงดูดคนที่มีความรู้ไว้ในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้

4. การเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรการจัดการความรู้มีขึ้นมาเพื่อที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ การประเมินต้นทุนทางปัญญาและผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เป็นดัชนีที่บอกว่าการจัดการความรู้ได้ผลหรือไม่ The SECI Model กระบวนการจัดการความรู้ที่ได้รับความนิยมที่ทุกคนต้องรู้จักคือ SECI Model ของ Nonaka และ T. Takeuchi (1995) ที่ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ความรู้ของคนสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit) และความรู้ฝังลึก (Tacit) ซึ่งความรู้ทั้งสองประเภทมีความสำคัญต่อองค์กร โดยเฉพาะความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการทำงานหากมีการดึงความรู้ที่ฝังลึกออกมาใช้หรือเปลี่ยนให้เป็นความรู้ใหม่ขึ้นและเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นซึ่ง SECI Model จะเป็นการอธิบายการถ่ายทอดความรู้และการเปลี่ยนรูปแบบของความรู้ทั้งสองประเภทเกิดเป็นความรู้ใหม่

Socialization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit to Tacit) โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้ที่สื่อสารระหว่างกัน สร้างเป็นความรู้ของแต่ละบุคคลขึ้นมา ผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสังเกตการณ์ ลอกเลียนแบบ และการลงมือปฏิบัติ ความรู้ฝังลึกนี้อาจจะเป็นกระบวนการคิดซึ่งเป็นการยากที่จะอธิบายออกมาเป็นคำพูด การที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้สามารถเรียนรู้ได้

Externalization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Tacit to Explicit) สามารถทำได้โดย การเปรียบเทียบ การตั้งสมมติฐาน กรอบความคิดในการถ่ายทอดความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้งทำได้ยาก อาจทำได้โดยผ่านการพูดคุย การเล่าเรื่อง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความรู้

Combination เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit to Explicit) เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้สามารถจับต้องได้ นำไปใช้ได้และใช้งานร่วมกันได้ สามารถทำได้โดยการแยกแยะแบ่งประเภทและทำให้อยู่ในรูปเอกสาร เป็นการจัดระบบความรู้

Internalization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ฝังลึก (Explicit to Tacit) เกิดจากการทำความเข้าใจในความรู้แบบชัดแจ้งของบุคคลจนเกิดเป็นความรู้ขึ้น โดยผ่านการอ่านหนังสือ เอกสาร แล้วทำความเข้าใจหรือผ่านการฝึกปฏิบัติ การนำเอาความรู้ไปใช้กระบวนการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นหมุนวนกันไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งในแต่ละกระบวนการที่เกิดเปลี่ยนแปลงรูปแบบระหว่างความรู้ฝังลึกกับความรู้ชัดแจ้งทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น นั่นหมายความว่า Externalization และ Internalization เป็นความรู้กระบวนการสำคัญในการสร้างความรู้ ยังสามารถ กระตุ้นให้กระบวนการทั้ง 4 เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นเกลียว (Knowledge Spiral) และยังเกลียวความรู้หมุนเร็วเท่าไรก็จะทำให้เกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับองค์กรได้มากขึ้นเท่านั้น

องค์ประกอบของวงจรความรู้

1. คน (People) ในองค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์กระบวนการและเทคโนโลยีที่ใช้ในองค์กรเพื่อแสวงหา สร้าง จัดแลกเปลี่ยนและทำให้ความรู้ที่ต้องการได้รับผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่องค์กรต้องการ เป็นการผสมผสานความรู้จากหลายศาสตร์ เช่น การบริหารจัดการ (Management science) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial-intelligence) และ พฤติกรรมองค์กร (Organization behavior)

2. ด้านกระบวนการ (Process) กระบวนการของการจัดการความรู้ประกอบด้วย แนวทางและขั้นตอนของการจัดการความรู้โดยต้องระบุประเภทของสารสนเทศที่ต้องการ ทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในและภายนอก เป็นการจับประเภทความรู้ และเลือกประเภทความรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในองค์กร ตลอดจนทั้งนำความรู้นั้นมากำหนดโครงสร้างรูปแบบและตรวจสอบความถูกต้องก่อนจะนำมาผลิตและเผยแพร่ โดยการบริหารกระบวนการนั้นจะต้องเข้าใจวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนขององค์กรว่าต้องการให้บรรลุเป้าหมายอะไร

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology) การจัดการความรู้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์กรให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อบุคคลนั้นในเวลาและรูปแบบที่แต่ละองค์กรต้องการ เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการความรู้มีความหมายกว้างกว่าเทคโนโลยีและความรู้ของบุคคล โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2.1 แนวคิดการสร้างเครือข่าย (Network)

ความหมายเครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจจะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญของนิยามข้างต้นคือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ดังนั้นการสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่เลี้ยงบริหารงานโครงการวิจัยสามารถนำแนวคิดการสร้างเครือข่ายมาใช้ได้

การสร้างเครือข่ายการทำงาน เป็นวิธีการทำงานที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการทำงานเชิงพัฒนาสังคม ซึ่งในโลกธุรกิจนั้น แนวความคิดของระบบเครือข่ายได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2513 โดยเริ่มจากธุรกิจของการจัดหางานและการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม สำหรับในทางสังคมวิทยาเครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) อย่างหนึ่ง ที่แตกต่างไปจากกลุ่มโดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้

มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นหรือมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะเห็นเป็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะคือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างแน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคน กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคนหรือกลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่มหรือองค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973 อ้างถึงในกรมการพัฒนาชุมชน, 2547:1-2)

แนวทางการวิเคราะห์เครือข่ายสามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้ ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับโลก สรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ เราเรียกว่า จุด (Node) ถ้ามีการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ ความสัมพันธ์ (Relationships) ของจุดเหล่านี้ก็คือเครือข่าย (Network) ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีจะสามารถทำให้นุคคลในองค์กรมีการเชื่อมโยงประสานงานกันและกันที่ดีขึ้น รวมทั้งสามารถดึงทรัพยากรของแต่ละองค์กรมาประสานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันมีองค์กรจำนวนมากตระหนักว่าเครือข่ายเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างกันขององค์กรที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกันให้ได้ประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด

ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายในการทำงานเชิงพัฒนา มีแนวโน้มที่จะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรที่ทำงานพ้องพ้องซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะแข่งขันกัน ทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายการสร้างเครือข่ายการทำงาน ได้แก่

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจคือ แต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ต้องเป็น $1+1 > 2$ หมายความว่า การรวมพลังกันทำงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์กรจะทำงานโดยโดดเดี่ยว

แนวคิดการสร้างเครือข่ายทางสังคม

ในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก ใครไม่ใช่สมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สาระของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะคือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน/ กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคน/ กลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/ องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973)

Paul Starkey (1997) ให้ความหมายของ "เครือข่าย" ว่า คือกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าสร้างการควบคุมแบบพึ่งพิง

ทีมวิจัยสนามในโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน ช่วยกันนิยามความหมายของคำว่า "เครือข่าย" สรุปได้ว่า เครือข่ายคือ กลุ่ม/ องค์กรหลาย ๆ กลุ่มมารวมตัวกัน ประสานเชื่อมโยง สร้างความสัมพันธ์ ถักทอสร้างสรรค์กิจกรรมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทุกองค์กรและชุมชนเข้มแข็งหัวใจของเครือข่ายคือ การเชื่อมความสัมพันธ์พลังของเครือข่าย เป้าหมายและความพยายามที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย คำว่า "องค์กรเครือข่าย" กับ "เครือข่ายองค์กร" มีความหมายต่างกัน องค์กรเครือข่ายคือ องค์กรในขณะที่เครือข่ายองค์กรคือ เครือข่ายองค์กร เครือข่ายอาจหมายถึง องค์กรบริหารเครือข่าย องค์กรสมาชิกของเครือข่าย หรือภาพรวมขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กันในแวดวงอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่เครือข่ายองค์กรไม่ได้เน้นที่รูปลักษณะขององค์กร แต่เน้นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

ดังนั้น เครือข่าย ในความหมายที่นำมาใช้ในการสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้น เน้นการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างการเรียนรู้ระหว่าง

นักวิจัยด้วยกัน เนื้อหาบางเรื่องเน้นการร่วมถอดบทเรียนการทำงาน สามารถนำความรู้มาใช้ในการทำงานหรือพัฒนางานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายนักวิจัยของชุดพี่เลี้ยงบริหารงานหนุ่่งงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ชุดพัฒนาคณพิการ จังหวัดนครราชสีมา เน้นการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3 แนวคิดการสื่อสารสาธารณะ

ความหมายของการสื่อสารสาธารณะหมายถึง การดำเนินการด้วยวิธีการใดก็ตามที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจในข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง หรือจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น นับตั้งแต่การพูด การเขียน การใช้พฤติกรรมและสัญลักษณ์ต่างๆ โดยใช้ศิลปะของการสื่อสารและเครื่องมือต่างๆ เพื่อเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ในหลากหลายมิติเข้าสู่คนและกลุ่มคน ดังนั้นกระบวนการสื่อสารสาธารณะจึงเป็นกระบวนการของการถ่ายทอด การเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ข้อมูลพฤติกรรมอันจะทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดการสังเคราะห์ และประมวลความคิดเพื่อการตัดสินใจอย่างเฉพาะตัวหรือในกลุ่มบุคคล

แนวทางการพัฒนาการสื่อสารในระยะของแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ประกอบด้วย

1. มุ่งสนับสนุนการพัฒนากระบบสื่อสารภายในและระหว่างประเทศ โดยเน้นคุณภาพบริการที่ดี สามารถติดต่อได้สะดวก รวดเร็ว แน่นนอนและสม่ำเสมอ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง ส่วนกิจการไปรษณีย์โทรเลขนั้น ควรให้ความสำคัญในการขยายบริการและคุณภาพที่ดีทั่วประเทศ

2. ปรับปรุงระบบการบริการและการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการด้านสื่อสาร ให้เกิดความคล่องตัวและมีการประสานงานภายในและระหว่างหน่วยงานที่ดี โดยเน้นการประสานนโยบาย แผนงานการดำเนินงานและการลงทุน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

มาตรการและแผนงานสื่อสารสาธารณะ

การเร่งรัดการขยายบริการโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย โดยพิจารณาการลงทุนให้สอดคล้องกับขีดความสามารถทางการเงิน ปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานให้เกิดความคล่องตัว เพื่อให้บริการโทรศัพท์ได้ตามเป้าหมาย เร่งรัดการปรับปรุงโครงข่ายโทรศัพท์ให้สมบูรณ์และมีคุณภาพบริการที่ดี โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง เพื่อให้เป็นโครงข่ายหลักในการสนับสนุนบริการโทรคมนาคมอื่น ๆ เพิ่มความสะดวกในการติดต่อกับต่างประเทศ ปรับปรุงระบบสื่อสารข้อมูลให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ต่อการขยายตัวด้านธุรกิจและสามารถเชื่อมโยงกับระบบของต่างประเทศได้สะดวกและ

กว้างขวางยิ่งขึ้น พิจารณาปรับปรุงการลงทุนและการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องไม่ซ้ำซ้อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการใช้ทรัพยากร สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินงานให้บริการด้านสื่อสารสาธารณะ เช่น เข้าร่วมทุน เช่า รับโอนบางส่วนหรือทั้งหมด โดยให้หน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนกำหนดรูปแบบ เงื่อนไขให้สามารถปฏิบัติได้ การให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินงานให้บริการไปรษณีย์โทรเลขในส่วนท้องถิ่น ควรเน้นคุณภาพบริการในด้าน ความสะดวก รวดเร็ว แน่นหนาและสม่ำเสมอ และให้มีประเภทของบริการมากขึ้น กำหนดอัตราค่าบริการให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการขยายงานเพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เพิ่มขึ้น ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมสื่อสารเฉพาะกิจ การขยายข่ายสื่อสารเฉพาะกิจควรขยายได้ตามความจำเป็นเท่านั้น และควรให้ใช้โครงข่ายหลักให้มากที่สุดเพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนซ้ำซ้อนแลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อสารมวลชน

การพัฒนากิจการวิทยุโทรทัศน์ในส่วนที่รัฐดำเนินการ ควรเน้นการให้บริการด้านการศึกษา การประชาสัมพันธ์ของรัฐและความมั่นคง ในส่วนที่รัฐวิสาหกิจและที่เอกชนดำเนินการนั้น ควรให้บริการด้านข่าวสารการบันเทิงในเชิงธุรกิจ และสนับสนุนนโยบายการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงเนื้อหาสาระของรายการให้สอดคล้องและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม

ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยสนับสนุนองค์กรทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ วางระเบียบเพื่อดูแลประสานงานสื่อมวลชนทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนให้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม รวมทั้งให้มีการพัฒนาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารและการพัฒนานุเคราะห์ เป็นต้น ให้มีระบบประเมินผล และมาตรการในการติดตามการกระจายข่าวสารที่ไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ทราบข้อมูลและปัญหา เพื่อหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

มาตรการส่วนรวมด้านการสื่อสาร

สนับสนุนให้มีองค์กรกลางด้านสื่อสารในลักษณะคณะกรรมการประสานงานเพื่อดูแลด้านนโยบาย การวางแผนลงทุน กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานสอดคล้องและสนับสนุนกัน โดยให้กระทรวงคมนาคมเป็นเจ้าของเรื่องรับไปดำเนินการในเรื่องการจัดตั้งองค์กรดังกล่าว โดยพิจารณากำหนดรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป ปรับปรุงการบริการและการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

ด้านสื่อสาร โดยให้นำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นแผนงานหนึ่งของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มาใช้เป็นแนวทางสนับสนุนให้มีการบริหารความถี่วิทยุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำแผนความถี่คลื่นวิทยุ แผนการบริหาร แผนการควบคุมและตรวจสอบเฝ้าฟังการใช้คลื่นความถี่ พร้อมทั้งจัดสรรเปลี่ยนแปลงการใช้คลื่นความถี่วิทยุอย่างเป็นขั้นตอนให้เข้าสู่ระบบที่ถูกต้อง ให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบด้านการสื่อสารให้มีความคล่องตัว เหมาะสม ทันสมัย เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานขึ้น ในประเทศส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการด้านการสื่อสารและกำหนดมาตรฐานกลางของเครื่องมือสื่อสารและการปรับแต่งบริษัททดสอบส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานสื่อสารทุกระดับ โดยพัฒนาสมรรถนะของหน่วยฝึกอบรมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมและสัมมนามูลนิธิ และบรรจุหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารไว้ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อรับการขยายตัวทางด้านการสื่อสารในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่และบริการใหม่ที่เหมาะสมมาใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับโครงข่ายเดิม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขยายตัว

แนวคิดการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ หมายถึง “ความรู้” คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยินได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขาความรู้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542) โดยนำเสนอบนฐานการจัดการความรู้ดังต่อไปนี้

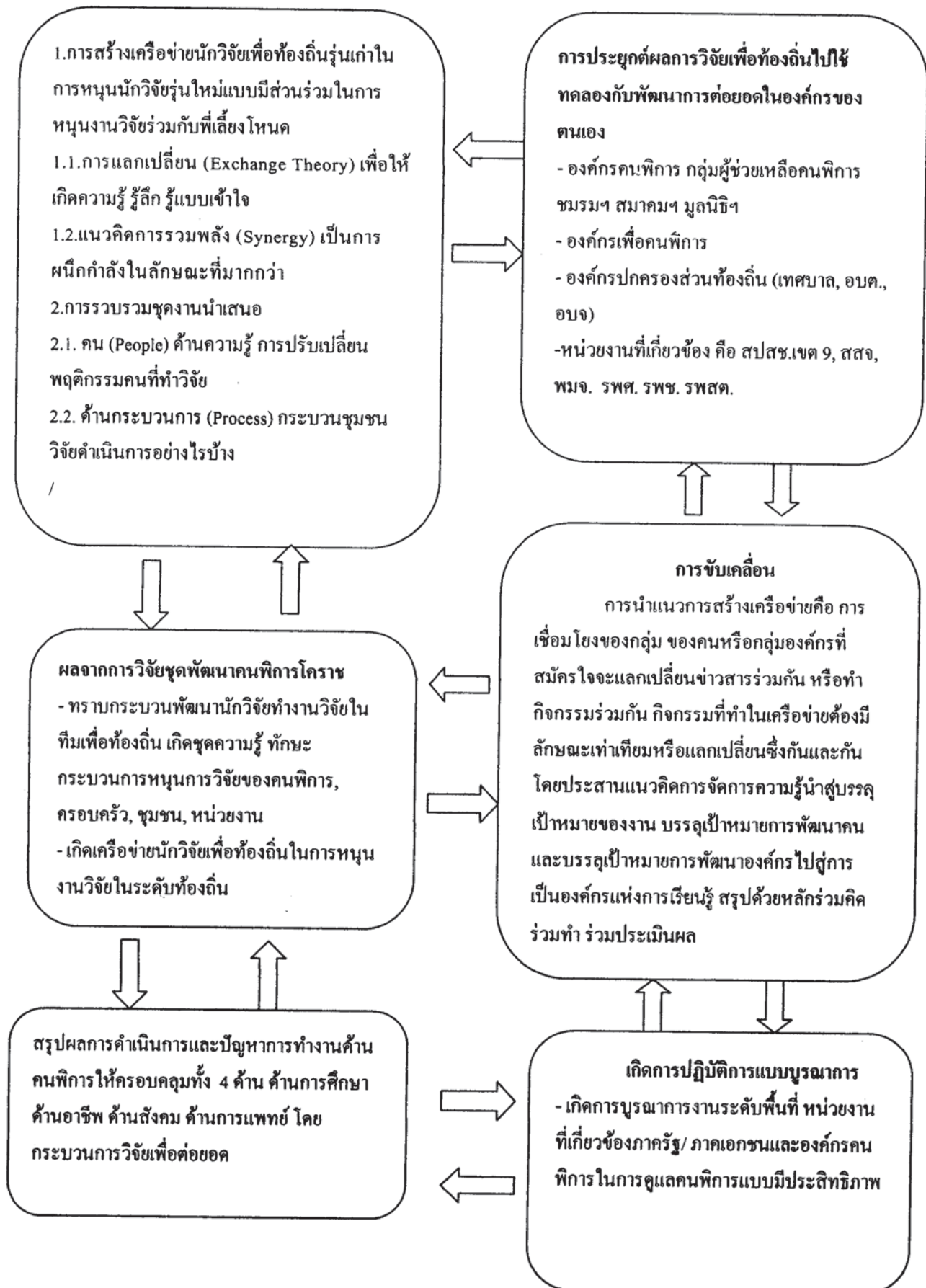
1. คน (People) ด้านความรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
2. ด้านกระบวนการ (Process) กระบวนการชุมชนวิจัย
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology) การจัดการความรู้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์กรให้เป็นความรู้ (Takeuchi1995)

แนวคิดการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายหมายถึง แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจก็คือแต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์

1. การแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) เพื่อให้เกิดความรู้ รู้ลึก รู้แบบเข้าใจ
2. แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่า

ตารางกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนงานชุดพัฒนาคณพิการโคราช

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลการดำเนินงาน โครงการศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการที่เลี้ยงบริหารการทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา ได้พัฒนาระบบการทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เลี้ยงทุนงานวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวความคิดมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล เพื่อให้กระบวนการทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถเป็นเครื่องมือในการทำงานด้านการพัฒนาคณพิการแนวใหม่ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนานักวิจัยให้สามารถดำเนินการต่อได้โดยผ่านเวทีเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าที่ต้องการขยายประสบการณ์ทำงาน การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนเรื่องราวการพัฒนาโจทย์ในพื้นที่เพิ่มเติมจากปี 2556 เน้นกระบวนการให้นักวิจัยได้ไปนำเสนอโครงการวิจัยระดับกลไกภาคอีสาน เป็นผู้จัดเวทีนำเสนอโครงการต่อผู้ทรงคุณวุฒิ กรณีกระบวนการทุนงานวิจัยในพื้นที่ ใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม เน้นกระบวนการศึกษาได้มาของข้อมูลแต่ละกิจกรรม การปิดโครงการวิจัยให้สมบูรณ์ กระบวนการปิดโครงการ

3.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้ครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์โหนดที่เลี้ยงและทุนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปิดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้ โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. เพื่อถอดบทเรียนและทบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
3. เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการทุนวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับพี่เลี้ยง ทั้งเรื่องการสื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการสู่การขยายผลให้เกิดการนำปฏิบัติต่อหน่วยงานเกี่ยวข้องคนพิการในทุกระดับได้

3.2 กลุ่มเป้าหมายการดำเนินโครงการ

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

1. พัฒนาโครงการวิจัยขึ้นใหม่ จำนวน 4 โครงการ นักวิจัย	จำนวน 80 คน
2. หนุนโครงการวิจัยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ปิดโครงการฉบับสมบูรณ์	
ตามประสงค์จำนวน 3 โครงการ นักวิจัย	จำนวน 40 คน
3. ทีมเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าที่ร่วมหนุนงาน	จำนวน 10 คน
รวม	จำนวน 130 คน

3.3 ขอบเขตพื้นที่

โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จำนวน 3 โครงการที่อนุมัติ กันยายน 2556 – สิงหาคม 2558

- 1.โครงการ การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการ ตำบลละหานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา
- 2.โครงการ ศึกษาแนวทางการดูแลคนพิการในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะ โรคเรื้อรังแทรกซ้อนโดยครอบครัว ตำบลสำโรง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
- 3.โครงการขยายผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสู่หน่วยงานเกี่ยวข้องคนพิการในระดับพื้นที่เขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นปี 2555 จำนวน 4 โครงการที่ต่อระยะที่ 2 การพัฒนาโจทย์เป็น

โครงการปฏิบัติการในพื้นที่เดิม

- 1.โครงการศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธภาพของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ กับชุมชน คนพิการที่เกี่ยวข้อง กรณีตำบลโสกกะนัง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
- 2.โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคนพิการจิตพิศุติกรรมโดยครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา
- 3.โครงการรูปแบบการสร้างอาชีพครอบครัวคนพิการแต่ละประเภทที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่น กรณีศึกษา ตำบลโคกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
- 4.โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคนพิการเชิงรุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกคุ้ม ร่วมกับชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการดำเนินงาน

1.การดำเนินงานในส่วนของโครงการปี 2555 จำนวน 4 โครงการ สามารถปิดโครงการได้ทั้งหมด

2.โครงการต่อในระยะที่ 2 จำนวน 2 โครงการ ประกอบด้วย โครงการ ศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธภาพของคณพิการครอบครัวคณพิการกับชุมชน คณพิการที่เกี่ยวข้อง กรณีตำบลโสภณนเค้น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น/ โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคณพิการเชิงรุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุดด้อม ร่วมกับชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลกุดด้อม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

3.โครงการต่อชดจากปี 2555 เสนอจำนวน 2 โครงการ อนุมัติจำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการศึกษารูปแบบการดูแลคณพิการเชิงรุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุดด้อม ร่วมกับชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลกุดด้อม

การพัฒนาวิทยุวิจัยในพื้นที่

1. พัฒนาโครงการหาวิทยุวิจัยในพื้นที่ทั้งรูปแบบค้นหาพื้นที่ใหม่และพัฒนาต่อชดโครงการในปี พ.ศ. 2557 โดยกระบวนการร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การค้นหาวิทยุวิจัย

ครั้งที่	วัน/เดือน/ ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
1	15 พ.ย.56	ประชาสัมพันธ์ผ่านเวทีอบรม การดูแลคณพิการโดยครอบครัว และชุมชน นักกายภาพบำบัดเขต นครชัยบุรินทร์ (นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ) จำนวนนักกายภาพ 80 คน	- นักกายภาพบำบัด โรงพยาบาลวังน้ำเขียวสนใจ ประโยชน์การดูแลคณพิการในชุมชน (ระบบ การส่งต่อคณพิการ) -นักกายภาพบำบัดโรงพยาบาลบัวใหญ่เสนอการ ดูแลคณพิการเส้นเลือด แดก ตีบ ตัน ใน ระยะแรก - โหนดฯ วิจัยเสนอให้นักกายภาพเสนอโครงร่าง ความต้องการและปัญหาอุปสรรคในการดำเนิน โครงการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
2	23 ธ.ค. 56	จัดเวทีระดมปัญหาการดำเนินงานเรื่องสุขภาพช่องปากคนพิการ	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวที ระดมหาความต้องการ ปัญหาอุปสรรคที่นำมาเขียนโครงการ หัวข้องานแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในงานคนพิการ สรุปผลการแลกเปลี่ยน เห็นภาพการรับคนพิการ ในระยะแรกเริ่ม เกิดการออกแบบการจัดระบบ เพื่อรองรับแบบต่อเนื่องในแต่ละฝ่ายอย่างไร
3	18 ก.พ. 57	พี่เลี้ยงจัดเวทีคัดกรองโครงการฯ ร่วมกันจำนวน 4 โครงการที่ขึ้นใหม่ที่อำเภอบัวใหญ่ โดยมีพี่เลี้ยง 2 คน และทีมวิจัยที่เข้าร่วมช่วยเสนอแนะ	พี่เลี้ยง สรุปเนื้อหาที่โครงการนำเสนอ ให้นักกายภาพบำบัด ได้คุยแลกเปลี่ยนเพิ่มในแต่ละฝ่าย มีจุดแข็งจุดอ่อนหรือส่วนไหนที่ต้องการเพิ่มเติม หรือมีบทเรียนในการรองรับผู้ป่วยเส้นเลือด ตีบแตก ตัน ในระยะแรกเริ่ม โดยเฉพาะการจัดระบบรองรับคนป่วยที่ส่งกลับจาก โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา และนำมารักษาเพื่อให้หายจากการบกร่องและสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกาย เป็นคนพิการ ในช่วงที่รักษาตัว

กระบวนการพัฒนาโจทย์

ผลการพัฒนาโครงการปีงบประมาณ 2557 สามารถพัฒนาโครงการตามกระบวนการขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ในโครงการ ส่วนปีงบประมาณปี 2557 โหนดพี่เลี้ยงได้เพิ่มกระบวนการให้นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้นำเสนอโครงการต่อกลไกในระดับภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ทีมวิจัยมีความชัดเจนในเรื่องการดำเนินโครงการวิจัยมากขึ้น หัวข้อโครงการวิจัยเกิดการรับรู้และสามารถตอบคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนกระบวนการแก้ไขโครงการตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

โครงการที่ 1

ชื่อโครงการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการดูแลคนพิการจากโรคหลอดเลือดสมองระยะแรกเริ่มแบบต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลบัวใหญ่ ครอบครัวและชุมชน อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

2. หัวข้อโครงการ นางสาวกัญญารัตน์ ฉนำกลาง นักกายภาพบำบัด

3. กระบวนการพัฒนาโครงการโดยพี่เลี้ยงหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการ จังหวัดนครราชสีมา

ทีมที่ร่วมพัฒนาโครงการฯ ประกอบไปด้วย ทีมสหวิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายงานที่ดูแลผู้ป่วย โรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน ในระยะแรก แพทย์ หัวหน้าตึกหญิง หัวหน้าตึกชาย นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา ครอบครัวผู้ป่วยโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน ตัวแทนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อพัฒนาคณพิการ รวมจำนวน 12 คน

ทีมพี่เลี้ยงชุดโครงการพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา มีความเห็นต่อข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและความสำคัญของเรื่อง ด้านกระบวนการวิจัย ด้านหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย ด้านความเหมาะสมของงบประมาณ ด้านแนวทางในการหนุนเสริมโครงการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและความสำคัญของเรื่อง

พี่เลี้ยงหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่าเนื้อหาเรื่องนี้เป็นแก่นสารที่จะทำให้ผู้บริการ เช่น บุคลากรโรงพยาบาลบัวใหญ่เกิดการทำงานร่วมกันในแต่ละฝ่ายอย่างมีระบบเพื่อรองรับผู้ป่วยในระยะแรกเริ่มจากโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน เข้ามารับบริการ อาการของกลุ่มผู้ป่วยหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน ร่างกายจะมีความบกพร่อง ระบบการทำงานของร่างกายไม่สามารถทำงานได้ปกติ ดังนั้นหากบุคลากรที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายมีการศึกษาและทำงานร่วมกันในการดูแลคนพิการที่เกิดจากโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน ก็จะส่งผลให้มีการจัดการวางแผนรองรับในการส่งคนพิการที่เกิดจากโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน ในระยะแรกกลับไปอยู่กับครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือคนพิการในระยะแรกเริ่มได้ทันเวลา ลดความพิการในตัวบุคคลลงได้

ความพิการแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) หมายถึง การให้บริการช่วยเหลือหรือฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต ในความหมายระยะแรกเริ่มที่พบความพิการนั้น ความพิการเกิดขึ้นกับใครหรือครอบครัวโดยอมนำพาความสูญเสียกำลังใจ หดหู่ ท้อแท้ สิ้นหวัง หดแรงแหรือพลังในการดำเนินชีวิต

โครงการนี้มีเนื้อหาและความสำคัญที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการในบริบทของโรงพยาบาลบัวใหญ่เป็นอย่างยิ่ง โรงพยาบาลบัวใหญ่เป็นโรงพยาบาลขนาด 120 เตียง ดูแลผู้ป่วยในเขตอำเภอบัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา และมีผู้ป่วยจากโรคหลอดเลือดแตก ตีบ ตัน จำนวน 80 -100 คน และต้องเป็นคนพิการจากโรคนี้จำนวน 70 คน นับเป็นอัตราที่สูงมากๆ หาก

ผู้ป่วยโรคนี้ได้พบแพทย์ที่รักษาทั้งทางด้านร่างกาย และทางด้านจิตใจได้ก็จะสามารถป้องกันความพิการที่จะเกิดแบบถาวรได้

2. ด้านกระบวนการวิจัย

มีขั้นตอนครอบคลุมเกณฑ์การวิจัยเพื่อท้องถิ่น มีกระบวนการที่เริ่มจากการหาโจทย์วิจัยแบบมีส่วนร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีการรวบรวมปัญหาสุขภาพในระยะแรกที่พบความพิการหลังจากได้โจทย์วิจัยแล้ว ได้ร่วมกันศึกษาหาความเป็นไปได้ของโครงการวิจัย ร่วมศึกษาปัญหาต่าง ๆ ออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล เก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนำมาจัดลำดับความสำคัญ วางแผนปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามแผนงาน และประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นกระบวนการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้แก่นักวิจัยที่เป็นนักวิชาชีพ ผู้ดูแลคนพิการและผู้นำชุมชนที่อยู่ในท้องถิ่นที่จะนำผลการวิจัยมาใช้ในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนต่อไป

3. ด้านหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย เป็นนักกายภาพบำบัดในโรงพยาบาลบัวใหญ่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงพยาบาล ทั้งแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา หรือทีมสหวิชาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ทำงานคลุกคลีกับคนพิการ ครอบครัวคนพิการ และชุมชน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่จะส่งผลให้งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. ด้านความเหมาะสมของงบประมาณ

เป็นโครงการที่นำปัญหาจากการปฏิบัติการมาใช้ในงานวิจัย ซึ่งจะส่งผลให้งานวิจัยเกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลบัวใหญ่ งบประมาณที่ใช้ในกระบวนการวิจัยมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนงานและกิจกรรม ตามหมวดรายจ่าย ค่าใช้สอย ค่าตอบแทน ค่าวัสดุ

5. ด้านแนวทางในการหนุนเสริมโครงการวิจัย

ทีมที่เลี้ยงสามารถหนุนเสริมการดำเนินโครงการได้ เนื่องจากพื้นที่ดำเนินโครงการมีระยะทางไม่ไกล

โครงการที่ 2

ชื่อโครงการ “รูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรค โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา”

2. ชื่อหัวหน้าโครงการ นางสุพัตรา ศรีวิชา
3. กระบวนการพัฒนาโครงการโดยที่เล็งเห็นงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางสรุปกระบวนการพัฒนาโครงการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
1	22 ธ.ค.56	- พุดคุยแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพหินแห่ตาชั้นตอนและกระบวนการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	ผู้รับผิดชอบงานโรคเบาหวาน มีความสนใจเพราะตนเองทำงานในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานไม่สามารถทำงานได้เพียงคนเดียว ต้องการที่จะค้นหาภาคีที่เกี่ยวข้องมาร่วมด้วย โดยเฉพาะตัวผู้ป่วย ญาติ หรือผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่หนุนงบประมาณ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
2	14 ม.ค.57	- จัดเวทีระดมปัญหาการดำเนินงานผู้ป่วยโรคเบาหวาน ความดัน	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวที ประกอบด้วย อสม. จำนวน 20 คน ตัวแทนคนป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 10 คน ตัวแทนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน 12 คน เจ้าหน้าที่ รพสต. 2 คน รวม 44 คน เนื้อหาความต้องการ ปัญหาอุปสรรคที่นำมาเขียนโครงการ โดยเฉพาะโรคเบาหวานนำไปสู่ความพิการจะป้องกันได้อย่างไร
3	ก.พ.-มี.ค. 57	- ติดตามสรุปประเด็นปัญหาการจัดเวที และที่เล็งให้กรอบการเขียนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับผู้เสนอโครงการ	- ผลการจัดเวทีได้เนื้อหา ความต้องการ ปัญหาอุปสรรคในการนำมาเขียนโครงการ และนำเสนอในวันที่ 6 เมษายน 2557

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
4	24 เม.ย.57	- จัดเวทีแลกเปลี่ยนตามประเด็นที่คณะกรรมการผู้ทรงฯ เสนอแนะ	- กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวที ประกอบด้วย อสม. จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ รพสต. จำนวน 2 คน รวมจำนวน 17 คน - ข้อเสนอแนะ ควรใช้ Case จากจำนวน 40 คนมา เป็นตัวอย่างและเป็นบทเรียนให้กับคนอื่น ๆ ที่ยังไม่พิการ โดยศึกษาการใช้ชีวิตของคนพิการจากโรคเบาหวาน เป็นกรณี แล้วนำบทเรียนที่ได้มาสังเคราะห์งาน - ส่งโครงการฉบับปรับปรุง

โครงการ “รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรค โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแร่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา”

ข้อคิดเห็นของพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคณพิการจังหวัดนครราชสีมา ได้มีความเห็นต่อโครงการแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหาความสำคัญของเรื่องราวของโครงการ กระบวนการ ความเหมาะสมด้านเวลาและงบประมาณ

เนื้อหาของโครงการเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ถึงแม้โรคเบาหวานจะเป็นเรื่องที่มีผู้ทำวิจัยไว้มาก แต่ก็ไม่สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาบอกกล่าวให้คนในระดับชุมชน หมู่บ้าน ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะในแต่ละพื้นที่จะมีปัจจัย มีปัญหาเฉพาะพื้นที่ มีบริบทที่แตกต่าง หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละแห่ง ดังนั้นทีมพี่เลี้ยงได้พิจารณาที่สภาพปัญหาในพื้นที่ จึงมีความสนใจร่วมกับนักวิจัย เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะนำไปสู่ความพิการในส่วนบุคคลอย่างถาวรได้ ความสำคัญของเรื่องให้น้ำหนักต่อโรคเบาหวานที่จะนำไปสู่เรื่องความพิการที่ทำให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานต้องพิการแบบถาวร ส่งผลให้ไม่สามารถพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้นการป้องกันเป็นพฤติกรรมที่กระทำโดยมุ่งที่จะป้องกันมิให้เกิดความเจ็บป่วยหรือเกิดโรคต่าง ๆ ได้ มีผู้แบ่งระดับการป้องกันโรคไว้หลายท่าน โดยแบ่งคล้ายๆ กัน เช่น ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร (2524:29-24)

ได้แบ่งระดับการป้องกันโรคไว้ 3 ระดับ คือ การป้องกันโรค ขั้นที่หนึ่งระยะที่ยังไม่เกิดโรค ขั้นที่สองเป็นการป้องกันเมื่อเกิดโรคขึ้นแล้ว ขั้นที่สามเป็นการป้องกันในระยะที่มีความพิการ สมชาย สุพันธุ์ วนิช (2525 : 341-343) ได้แบ่งการป้องกันโรคเป็น 2 ระยะ คือ 1. ระยะก่อนเกิดโรค เรียกว่า การป้องกันปฐมภูมิ 2. ในระยะเกิดโรค เรียกว่า การป้องกันทุติยภูมิ ดังนั้นระดับการป้องกันโรคจึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ

1. การป้องกันในระยะก่อนเกิดโรคคือ เป็นการป้องกันมิให้เกิดโรคขึ้น เป็นการป้องกันโรคล่วงหน้าดีกว่าปล่อยให้เกิดโรคแล้วทำการรักษาภายหลัง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้ป่วยแล้วยังเป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจด้วย

2. การป้องกันในระยะเกิดโรคแบ่งเป็น 2 ระยะคือ การป้องกันทุติยภูมิ เป็นการป้องกันในระยะเมื่อเกิดโรคแล้วจึงจำเป็นต้องได้รับการวินิจฉัยในระยะเริ่มแรกและให้การรักษาทันที การป้องกันตติยภูมิเป็นการป้องกันในระยะที่มีความพิการหรือโรคเป็นมาก การป้องกันจะช่วยลดภาวะแทรกซ้อนของโรค ลดความพิการของโรค การป้องกันในระยะนี้ถือว่าเสี่ยง อันตราย และได้ผลน้อยกว่าการป้องกันในระยะแรก

เนื่องจากการป้องกันโรคในระยะที่สองคือ ระดับทุติยภูมิและตติยภูมินั้นเป็นการป้องกันโรคเมื่อมีอาการของโรคเกิดขึ้น ดังนั้นการศึกษาเฉพาะการป้องกันโรคในระดับปฐมภูมิ หรือการป้องกันโรคในขั้นที่หนึ่งเท่านั้น

กระบวนการเรียนรู้แบบวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่กลุ่มองค์กร หน่วยงาน ครอบครัว คนป่วยโรคเบาหวานได้ใช้กระบวนการดังกล่าวเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาของตัวเองในพื้นที่ และรวบรวมบทเรียนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวอย่างทั้งเรื่องการป้องกันไม่ให้เกิดความพิการ และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่รักษาตนเองได้ดีจำนวน 87 คน และผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานความดันน่าจะมีกลุ่มนักวิจัยร่วมในโครงการที่ต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลและถอดบทเรียนเพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน

ความเหมาะสมงบประมาณ เป็นการวิจัยที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติการ ระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 1 ปี 8 เดือน และอยู่ในเงื่อนไขเวลาของสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โครงการที่ 3

ความเห็นของที่เลียงค่อข้อเสนอโครงการ

กระบวนการพัฒนาโจทย์ในพื้นที่

1. ชื่อโครงการ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากคนพิการ โดยครอบครัว ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุดจอก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
2. ชื่อหัวหน้าโครงการ นายจตุรวิทย์ ตรีวรปรัชญ์

ทีมพี่เลี้ยงชุดโครงการพัฒนาคณพิการนครราชสีมา มีความเห็นต่อข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและความสำคัญของเรื่อง ด้านกระบวนการวิจัย ด้านหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย ด้านความเหมาะสมของงบประมาณ ด้านแนวทางในการหนุนเสริม โครงการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหาและความสำคัญของเรื่อง

ปัญหาสุขภาพในช่องปากนับเป็นปัญหาสุขภาพอีกปัญหาหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น โรคเหงือกอักเสบ (หินน้ำลายหรือหินปูน) โรคฟันผุ ที่อยู่กลุ่มโรคช่องปาก ถ้ามนุษย์มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของช่องปาก จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

คนพิการเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก รุนแรงมากกว่าคนปกติเพราะความพิการบางประเภทช่วยเหลือตนเองไม่ได้ จึงทำให้การแปรงฟันยากลำบากหรืออาจไม่ได้แปรงฟัน ทีมวิจัยที่มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเชียงโง่ ตำบลกุดจอก ได้เห็นปัญหาสุขภาพช่องปากของคนพิการ และได้ศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพช่องปาก ร่วมกับทีมวิจัย ได้ประเด็นศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการจัดบริการการดูแลช่องปากของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเชียงโง่ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดูแลสุขภาพช่องปากคนพิการของผู้ดูแลคนพิการ 2) ศึกษาศักยภาพสภาพปัญหาและความต้องการและผู้เกี่ยวข้องผู้นำชุมชนในการหนุนเสริมครอบครัวคนพิการ 3) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเชียงโง่และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนในการหนุนเสริมครอบครัวคนพิการ 4) ศึกษาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง รพ.สต.กับครอบครัวคนพิการและผู้มีส่วนร่วมในชุมชนในการดูแลสุขภาพในช่องปากคนพิการ 5) ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากระหว่าง รพ.สต. ครอบครัว และชุมชน

โครงการนี้มีเนื้อหาและความสำคัญที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ในบริบทของตำบลกุดจอก ที่มีคนพิการจำนวนมากในพื้นที่

2. ด้านกระบวนการวิจัย

เมื่อพิจารณากระบวนการวิจัย ที่มีขั้นตอนครอบคลุมเกณฑ์การวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่เริ่มจากการหาโจทย์วิจัยแบบมีส่วนร่วมกับคนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพช่องปากคนพิการในตำบลกุดจอก ได้แก่ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานสุขภาพช่องปาก ทีม อสม. ทีมผู้ดูแลคนพิการและคนพิการ เมื่อได้โจทย์วิจัย มีการร่วมกันศึกษาหาความเป็นไปได้ของโครงการวิจัย และร่วมกันศึกษาปัญหา ออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล ร่วมกันเก็บข้อมูล รวบรวม วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ วางแผนปฏิบัติ ปฏิบัติตามแผน ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง คนพิการ ผู้นำชุมชน ได้ร่วมกันศึกษาเป็นการต่อยอดของการพัฒนาสุขภาพช่องปากของคนพิการ ในตำบลกุคจอกต่อไป

3. ด้านหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัยเป็นเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ที่มีหน้าที่ในการดูแลสุขภาพช่อง ทั้งการรักษาและส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล(รพ.สต.) กุคจอก มีความสัมพันธ์กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานกับชุมชน ทีมวิจัยเป็นผู้ดูแลคนพิการ ตัวแทนคนพิการ และมีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขจาก รพสต. ในเขตอำเภอบัวใหญ่ 3 คน จากองค์ประกอบของทีมวิจัยดังกล่าว น่าจะสามารถทำงานวิจัยให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านความเหมาะสมของงบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในกระบวนการวิจัยเหมาะสมกับกิจกรรมและหมวดรายจ่าย ค่าใช้สอย ค่าตอบแทน ค่าวัสดุอยู่ในหลักเกณฑ์ของสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โครงการวิจัยมีต้นทุนสมทบ ในเรื่อง สถานที่ ตัวคน และทรัพยากรที่เป็นเรื่องอำนวยความสะดวกในการจัดเวทีการประชุม

5. ด้านแนวทางในการหนุนเสริมการทำงานโครงการวิจัย

โครงการนี้ตั้งอยู่ในระยะทางที่พี่เลี้ยงออกหนุนเสริมได้ และทีมงานพี่เลี้ยงสามารถ สนับสนุนได้เพราะมีประสบการณ์งานด้านการพัฒนาคนพิการ ด้านสร้างเสริมสุขภาพองค์กรร่วม

กระบวนการพัฒนาโจทย์ในพื้นที่โครงการ“การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ ช่องปากคนพิการโดยครอบครัวชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุคจอก ตำบลกุคจอก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางในการพัฒนาโจทย์โครงการวิจัยปี 2557

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
1	4 ธ.ค. 56	คุยแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพทุกจุดออกในกระบวนการหนูนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	ผู้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุข มองเห็นว่างานเชิงรุกในพื้นที่ตำบลกุคจอกเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากของประชาชน เป็นการตั้งรับและผู้มารับบริการส่วนใหญ่จะปวดฟัน ต้องการถอนฟัน เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขได้ส่งต่อโรงพยาบาลชุมชน และในกลุ่มที่ให้บริการเรื่องตรวจฟันในโรงเรียน งานชุดหินปูน สามารถบริการได้น้อยมาก สนใจที่จะใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกลไกในการดำเนินการ จึงเสนอโครงการต่อ โหนดพี่เลี้ยง คนพิการ จังหวัดนครราชสีมา ทีมพี่เลี้ยงได้แนะนำให้ส่งโครงการฉบับร่าง
2	14 ธ.ค. 56	จัดเวทีระดมปัญหาการดำเนินงานเรื่องสุขภาพช่องปากคนพิการ	- กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวที อสม. จำนวน 14 คน ตัวแทนคนพิการ 10 คน ตัวแทนผู้ดูแลคนพิการ 7 คน จนท. รพสต. 2 คน รวม 33 คน - เนื้อหาความต้องการ ปัญหาอุปสรรคที่นำมาเขียน โครงการ เรื่องสุขภาพช่องปากของคนพิการที่มีความพิการรุนแรง
3	18 ก.พ. 57	พี่เลี้ยงจัดเวทีคัดกรองโครงการร่วมกันจำนวน 4 โครงการ ขึ้นใหม่ ที่อำเภอบัวใหญ่ โดยมีทีมพี่เลี้ยง 2 คน และทีมวิจัยเข้าร่วมเสนอแนะ	พี่เลี้ยงให้หัวหน้าโครงการวิจัยลงเก็บข้อมูลกลุ่มคนพิการรุนแรงในหมู่บ้าน มีความรุนแรงเรื่องอะไรบ้าง เพื่อนำมาประกอบการเขียน เพื่อให้เห็นรูปธรรมของปัญหาสุขภาพช่องปากของคนพิการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	รูปแบบการจัดกิจกรรม	ผลการจัดกิจกรรม
4	ก.พ.-มี.ค. 57	ติดตามสรุปประเด็นปัญหาจาก กลุ่มการจัดเวทีและพี่เลี้ยงให้ กรอบการเขียนงานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นกับผู้เสนอ โครงการ	ได้เนื้อหา ความต้องการและปัญหาอุปสรรคใน การนำมาเขียน โครงการเสนอเวทีวันที่ 6 เมษายน 2557
5	24 เม.ย. 57	จัดเวทีคุยแลกเปลี่ยนนักวิจัยถึง ประเด็นที่ผู้ทรงเสนอให้ปรับแก้ โครงการ	ให้เพิ่มเนื้อหาการมีส่วนร่วมของครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล เรื่อง ศึกษาระบบการหนุนเสริมด้านวิชาการหรือการ รองรับหรือระบบการส่งต่อคนพิการ

โครงการที่ 4

ชื่อโครงการศึกษาการสร้างระบบการดูแลคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตำบลลูกตุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

โครงการศึกษาการสร้างระบบการดูแลคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตำบลลูกตุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นโครงการที่ดำเนินการต่อในระยะปฏิบัติการ เนื่องจากทางผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะการรายงานปฏิบัติงานในระยะที่ 1 ณ ประชุม บัณฑิต โรงพยาบาลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดย ผศ.ดร.อมร สุวรรณนิมิตร ผศ.ดร.สุจินต์ สิมารักษ์ โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1.ต้องเขียนผลโครงการระยะที่ 1 ค้นพบอะไร สิ่งสำคัญคืออะไร
- 2.โครงการระยะที่ 1 ต้องบอกให้ได้ว่าระบบค้นพบเชิงรุกคืออะไร
- 3.โครงการที่เสนอในระยะที่ 2 จะเป็นชื่อเดิมหรือชื่อใหม่ก็ได้ขอให้ตั้งอยู่บนสิ่งที่ค้นพบ
- 5.โครงการระยะที่ 2 ขอให้เป็นการปฏิบัติร่วมกันของคนในตำบลลูกตุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- 6.การเขียนโครงการระยะที่ 2 ควรเน้นสิ่งที่ค้นพบว่าปฏิบัติการร่วมอะไรบ้าง

ตารางการพัฒนาโครงการวิจัยปี 2557

โครงการวิจัย ในปี 2557	พัฒนาโจทย์ในพื้นที่	เวทีผู้ทรงคุณวุฒิกลไกภาค	ปรับแก้ร่างสัญญาที่ไหน	ส่งร่างสัญญาให้สกว.
1. โครงการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการดูแลคนพิการจากโรคหลอดเลือดสมองระยะแรกเริ่มแบบต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลบัวใหญ่ ครอบครัวและชุมชน อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา	กุ่มภาพันธุ์	มีนาคม	พฤษภาคม	สิงหาคม
2. ชื่อโครงการ “รูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรค โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา”	กุ่มภาพันธุ์	มีนาคม	พฤษภาคม	สิงหาคม
3. โครงการ “รูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรค โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา”	-	มีนาคม	พฤษภาคม	สิงหาคม
4. โครงการศึกษาการสร้างระบบการดูแลคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตำบลกุดคุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กันยายน
รวมทั้งสิ้น	4	4	4	4

บทเรียนที่ได้รับ

จากการพัฒนาโจทย์วิจัยในปีงบประมาณ 2557 การพัฒนาโจทย์มีความสำคัญมาก เพราะการพัฒนาโจทย์วิจัยต้องเกิดจากสิ่งที่กลุ่มหรือองค์กรต้องการศึกษาและมีความชัดเจน สิ่งที่ต้องการทราบและนำมาแก้ไขปัญหา หรือสิ่งที่มีอยู่ที่เป็นสิ่งดี ๆ สามารถนำมาเผยแพร่ในการพัฒนาองค์กร คนพิการแนวใหม่ที่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการพัฒนาโจทย์ ที่เลี้ยงต้องเน้นหนัก และให้ความสำคัญมากกว่านี้ โดยเฉพาะเน้นการสร้างการพัฒนาโจทย์ที่ผู้ศึกษาวิจัยต้องมีความเข้าใจ ต้องการนำงานวิจัยไปพัฒนางานเดิมขององค์กรหรือกลุ่มชมรมของตนเอง

2. ขั้นตอนดำเนินการพัฒนานักวิจัยและทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ขั้นตอนดำเนินการพัฒนานักวิจัยและทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประชุมนักวิจัยเพื่อประเมินขีดความสามารถในการดำเนินการตามรายโครงการ ฯ ในประเด็นต่อไปนี้ พัฒนาทักษะพื้นฐานการเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ผลการดำเนินการพัฒนาทักษะพื้นฐานการเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2557 จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการ การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการ ตำบลสะพานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

โครงการที่ 2 โครงการ ศึกษาแนวทางการดูแลคนพิการในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะโรคเรื้อรังแทรกซ้อนโดยครอบครัว ตำบลสำโรง อำเภอประเทย จังหวัดนครราชสีมา

นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นจำนวน 80 คน สามารถเข้าร่วมอบรมพัฒนาตามหลักสูตรที่ทางไหนดที่เลี้ยงได้เพิ่มรายละเอียดให้นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นรุ่นเก่ามาช่วยเหลือเรื่องราวดีๆ ที่ทำวิจัยแล้วเกิดผลดีกับคนพิการ นำโดยทีมนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นจากโครงการศึกษาระบบการส่งต่อคนพิการแบบมีส่วนร่วมของสถานีนามัยดาจัน โดย ผู้ใหญ่สันติ เกิด โมลิ คุณกษนิภา นราพินิจ ได้นำเสนอให้นักวิจัยรุ่นใหม่เห็นว่างานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ใช้กระบวนการวิจัยศึกษาหาข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนากลุ่มชมรมของคนพิการ ได้ดีโดยแยกกลุ่มนำเสนอถึงประโยชน์ดังนี้

ประโยชน์กับคนพิการหลังจากการทำวิจัยจบโครงการ

ประสบการณ์ตรงของนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น หมออ้อมเล่าในเวทีอบรมพัฒนาทักษะวิจัยรุ่นใหม่ว่า (นางกษนิภา นราพินิจ กุมภาพันธ์ 2557) สถานีนามัยดาจันปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้จัดปรับสิ่งแวดล้อมของสถานีนามัยเป็นอย่างดี จัดให้มีช่องทางด่วนในการบริการคนพิการ จัดให้มีรถเข็นสำหรับรับคนพิการเข้าตรวจรักษาเวลาเจ็บป่วยหรือมาติดต่อขอรับบริการ และได้จัดปรับห้องน้ำสำหรับคนพิการ มีทางลาด ทางวิลิยซ์สำหรับคนพิการ

และที่สำคัญที่สุดได้วางแผนในการอบรมอาสาสมัครในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ช่วยเหลือครอบครัว

นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นรุ่นพี่ (นายสันติ เกิดโมลี นักวิจัยโครงการศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งต่อสถานือนามัยตาจัน ตำบลตาจัน อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา) พบว่า การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้นกระบวนการสร้างนักวิจัยท้องถิ่นควรมีความหลากหลายในด้านแนวคิดการพัฒนา และงานวิจัยสามารถลงปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยที่ไม่มีการคิดเอง ต้องมีข้อมูลที่ศึกษาได้ในการประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลไปวางแผน ทำให้ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาคนพิการ มาจากความจำเป็นและความต้องการของคนพิการ ครอบครัว และชุมชน

ประโยชน์กับตนเอง

ทำให้ตนเองคิดเป็นขั้นเป็นตอนมากขึ้นและที่สำคัญได้รับรู้เรื่องราวด้วยตนเองโดยผ่านการปฏิบัติจริง ทั้งในเรื่องการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ได้รับการสร้างเครือข่ายนักวิจัย นักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้พบปะแลกเปลี่ยนในกิจกรรมการถอดบทเรียนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น นักวิจัยสามารถบอกต่องานวิจัยว่าเกิดประโยชน์กับตนเองเป็นอย่างดีในเรื่องพัฒนาทักษะการเก็บข้อมูล การฟัง และการนำข้อมูลมาใช้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผนงานได้อย่างตรงประเด็น

ประโยชน์กับเครือข่ายภาคี

เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในพื้นที่ เช่น นักวิจัยร่วมกันหรือได้เรียนรู้กระบวนการด้วยกัน สรุปหาทางออกในการพัฒนาคนพิการด้วยกัน ทำให้นักวิจัยรับรู้ข้อมูลเท่าทันและชัดเจนไปพร้อม ๆ กันทุกคน นอกจากนี้ยังทำให้นักวิจัยรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง บทบาทขององค์กรตนเองเกี่ยวกับภารกิจที่เกี่ยวข้องด้วยอย่างไร ทำให้กระบวนการทำงานในการร่วมเป็นภาคีมีผลประโยชน์ให้กับคนพิการ แต่ไม่ได้เกิดประโยชน์กับคนอื่น ๆ มากนัก

สรุปภาพรวมของการพัฒนาทักษะนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2557 ได้เน้นกระบวนการให้นักวิจัยรุ่นพี่เล่าถึงภารกิจ บทบาทการทำงาน ข้อควรระวังในการเป็นนักวิจัย เช่น ไม่ควรคิดแทนเจ้าของปัญหา ควรนำข้อมูลจากเจ้าของปัญหาโดยตรงและนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ที่สำคัญที่สุดของการเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นคือการทำงานเป็นทีมไม่มีใครทำงานคนเดียวได้สำเร็จ

การสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การสร้างแกนนำที่มีชุดความรู้ในปี 2557 ได้พัฒนาทักษะการนำเสนอของเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เป็นวิทยากร สามารถนำเสนองานได้ โดยรวบรวมชุดแกนนำนักวิจัยจากชุดขึ้นสัญญาโครงการวิจัย 2551 จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

1. โครงการศึกษาการสร้างพลังในการประกอบอาชีพเยาวชนพิการ โดยครอบครัวและชุมชน ในพื้นที่อำเภอบัวลาย อำเภอประทาย อำเภอสีดา ชุมนนี้เป็นวิทยากรชุดการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ปัจจุบันมีเครือข่ายคนพิการมีอาชีพจำนวน 30 ราย จากผลการต่อยอดการทำวิจัยและมีแกนนำกลุ่มที่ร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดังนี้

1. นางดวงพร	สีคราม
2. นายสุชาติ	พลคนอก
3. นางสาวสมจิตร	ชาปัญญา
4. นายปรีชา	ปรีโยชน์ชัยสาร

2. โครงการศึกษาการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนสถานีนอนาแม็คตาจัน อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ชุมนนี้เป็นวิทยากร การทำงานด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

1. นางกชนิภา	นราพิณิจ
2. นายสันติ	เกิด โมลิ

3. โครงการศึกษาการสร้างสุขภาพของครอบครัวเด็กพิการศูนย์เรียนรู้บ้านหนองไผ่งาม ตำบลห้วยยาง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1. นางวนันท์	สาอุตม์
2. นางสาววิภา	กาดทอง
3. นางฉวี	ใจศิลป์

4. โครงการศึกษาการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มชมรมคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1. นางสาวประดับ	จันทร์ปรีชายุทธ
2. นางดวงจันทร์	ทองเขียว
3. นางสรินญา	วงษ์สุทธิรัตน์
4. นาง กวย	เกตนอก
5. นางเบญจกัลยาณี	สิทธิวงษ์
6. นาง ไสว	พุดกุดเรือ

ผลการสร้างเครือข่ายนักวิจัยจำนวน 15 คน การสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น แนวราบ การทำกิจกรรมต่อเนื่องในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพเด็กพิการ กลุ่มนักวิจัยได้รู้จักกัน สามารถเป็นวิทยากร เช่น แมววนันท์ สาอุตม์ ผู้ปกครองเด็กสมองพิการที่มีประสบการณ์ในการตั้งศูนย์เรียนรู้ผู้ปกครองเด็กพิการ ใช้บ้านเป็นที่จัดกระบวนการเรียนการสอน ครอบครัวเด็กพิการ สามารถเป็นกลไกให้กับกลุ่มนักวิจัย ที่ดำเนินการแล้วพบปัญหาอุปสรรค ขาดทักษะในการฟื้นฟู

สามารถมาดูงานที่ศูนย์เรียนบ้านหนองไผ่งามใต้ หรือบางกลุ่ม เช่น กลุ่มศึกษาคนพิการระดับรุนแรงของสถานีนามัยคุชาดได้จัดอบรมเชิญกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มศึกษาการสร้างสัมพันธภาพของคนพิการครอบครัวชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เชิญโครงการศึกษาการสร้างพลังการประกอบอาชีพของเยาวชนพิการ โดยครอบครัวชุมชนในการเป็นวิทยากรให้กลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เยาวชนพิการประกอบอาชีพได้ไม่เป็นภาระครอบครัว และเครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองเชิญกลุ่มเยาวชนพิการที่สามารถประกอบอาชีพได้เป็นวิทยากรให้กับกลุ่มครอบครัวเด็กพิการรายใหม่เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการให้ดีขึ้น

บทเรียนที่ได้รับ

การสร้างเครือข่ายนักวิจัยทำให้การทำงานพัฒนาคนพิการมีรูปธรรมในพื้นที่ที่สามารถเล่าสู่กันฟังได้ตามประสบการณ์ รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ การส่งเสริมอาชีพคนพิการ การรวมกลุ่มช่วยเหลือคนพิการ การทำงานแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีในระดับพื้นที่ โดยวิทยากรที่ได้ผ่านการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สามารถเล่าเรื่องราวให้กับผู้สนใจได้อย่างมั่นใจ

กิจกรรมที่ 3 การถอดบทเรียนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมา

การก่อเกิดโหนดที่เลี้ยว ชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เริ่มต้นจากมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อสนับสนุนให้มีกลุ่มชมรมในพื้นที่ 2. เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกประเภท 3. เพื่อรวบรวมชุดความรู้เรื่องของคนพิการที่ได้ไปขยายผลให้สาธารณชนรับรู้ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านปี 2545 มีการพัฒนาคนพิการเกิดขึ้น เช่น ในระดับตำบลมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือคนพิการต้องการยกระดับงานให้มีการทำงานที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยยกระดับให้เป็นโหนดที่เลี้ยววิจัยเพื่อพัฒนาคนพิการ เชิญชวนกลุ่ม/ชมรมคนพิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการเพื่อให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอด เป้าหมายของโหนดชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา มีการทำงาน 3 องค์กรดังนี้ 1.องค์กรของคนพิการ เช่น ชมรมคนพิการ สมาคมคนพิการ สภาคนพิการ 2.หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และหน่วยการศึกษา) 3.องค์กรเพื่อคนพิการ มูลนิธิฯ กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการ กลุ่มจิตอาสาในการดูแลคนพิการ

บทเรียนการทำงาน

บทเรียนการทำงาน โหนดที่เลี้ยงหนุนการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ องค์กรของคนพิการ แยกการนำเสนอออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นมี ผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหัวหน้าโครงการในการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอด ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเกิดกระบวนการพัฒนางานคนพิการในระยะยาว

กชนิกา นราพิณี และคณะ, (2551) การศึกษาการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับ องค์กรภาครัฐระดับตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรณีศึกษาสถานีอนามัยตาจั่น ตำบลตาจั่น อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เกิดระบบศูนย์รับฝากคนพิการโดย สำนักงานตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตาจั่น อาสาสมัครมาจากชุมชนในตำบลตาจั่น งบประมาณได้จากการระดมจัดทำผ้าป่า งบประมาณใช้สอยกับคนพิการองค์การบริหารส่วนตำบลรองรับ

มงคล เลากลา และคณะ, (2552) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านปรางค์ที่เหมาะสมสำหรับคนพิการตำบลบ้านปรางค์ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การจัดสวัสดิการคนพิการต้องมีหลากหลายรูปแบบ เช่น สุทัศน์ โทแหล่ง และคณะ, (2552) ศึกษาศักยภาพเครือข่ายชมรมคนพิการอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า องค์กรสาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยงกลุ่มชมรมคนพิการที่มีความใกล้ชิดกลุ่มชมรมมีความไว้วางใจ สามารถช่วยเหลือคนพิการได้ในเรื่องการประสานงาน การจัดทำเอกสารการ สนับสนุนการจัดประชุมและที่สำคัญมีเครือข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในทุกตำบลสามารถให้คำปรึกษา กลุ่มเครือข่ายแนวราบในระยะยาวได้เป็นอย่างดี ปัญญา นามศิริพงษ์พันธ์ และคณะ, (2553) ได้ศึกษารูปแบบการดูแลคนพิการระดับรุนแรงในเขตรับผิดชอบสถานีอนามัยภูซาง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสถานีอนามัยภูซาง ครอบครัวคนพิการและชุมชน อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า ครอบครัวคนพิการรุนแรงสามารถ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการผ่อนคลาย ในการจัดกิจกรรมประจำวันเช่น แก้อ้อพิเศษสำหรับกินข้าว แก้อ้อพิเศษสำหรับนั่งขับถ่าย นาง อภิญญาธิ์ สมองดี และคณะ, (2553) โครงการศึกษาการสร้างระบบการดูแลคนพิการโดย ครอบครัวและชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตำบลกุดด้อม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลวิจัยพบว่า การดูแลคนพิการในตำบลกุดด้อมยังมีการดำเนินชีวิตอยู่ตามขนบธรรมเนียม ครอบครัวคนพิการยังขาดความรู้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือนำพาเข้าถึงสิทธิ รู้เพียงว่าเป็นคนพิการต้องได้รับเงินเดือนละ 500 บาท นอกนั้นไม่ทราบว่าได้รับสิทธิอะไรบ้าง กรณีหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลฤดูร้อน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดบริการเฉพาะในการออกไปรับรองความพิการ จดทะเบียนคนพิการ รักษาโรคทั่วไป ยังไม่มีการดำเนินเชิงรุกกับคนพิการและครอบครัวคนพิการ กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีการดำเนินช่วยเหลือคนพิการในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้จัดงบประมาณเบี้ยยังชีพเท่านั้น ทรงกษ ศรีชานิล และคณะ, (2554) ได้ศึกษารูปแบบการสร้างอาชีพของครอบครัวคนพิการแต่ละประเภทที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่น กรณีศึกษาตำบลโคกกลาง อำเภอประเทย จังหวัดนครราชสีมา ผลวิจัยพบว่าอาชีพของครอบครัวคนพิการมีความสำคัญมากในการส่งเสริมครอบครัวให้มีรายได้เพราะครอบครัวต้องสูญเสียแรงงาน 1 คนเพื่อดูแลช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวันของคนพิการ อาชีพที่เหมาะสมควรเป็นอาชีพเสริมให้กับผู้ดูแลคนพิการ เช่น พงษ์พิพัฒน์ ชุ่มสิดาและคณะ, (2554) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการดูแลคนพิการจิตพิศุติกรรมโดยครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคนพิการด้านจิตพิศุติกรรมนั้นสามารถดูแลร่วมกันได้ระหว่างคนในครอบครัว ผลวิจัยพบว่า นางสาวรณ ดวงพิมายและคณะ, (2556) ได้ศึกษาโครงการ การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการ ตำบลละหานปลาข้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัด นครราชสีมา ผลวิจัยพบว่า ปราณี ทองศรี และคณะ, (2556) โครงการศึกษาแนวทางการดูแลคนพิการในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะ โรคเรื้อรังแทรกซ้อนโดยครอบครัว ตำบลสำโรง อำเภอประเทย จังหวัดนครราชสีมา สุพัตรา ศรีวิชา และคณะ, (2557) ได้ศึกษารูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรค โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

สรุปภาพรวมของกลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการใช้กระบวนการทำงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนางานด้านคนพิการสามารถทำให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถดึงภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคนพิการได้มากขึ้น เช่น ในเรื่องบทบาทของชุมชนมาเกี่ยวข้องกับคนพิการอย่างไร การเป็นจิตอาสาหรือการช่วยเหลือเบื้องต้นของกลุ่มแกนนำชุมชนในการนำพาเข้าถึงสิทธิ

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องโรงพยาบาลชุมชน

ทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีหัวหน้าโครงการฝ่ายงานกายภาพบำบัดร่วมศึกษากับครอบครัวคนพิการ คนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบล

พิมพ์วิมินทร์ ผดุงจิตรและคณะ, (2552) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมป้องกันการเกิดโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวานในกลุ่มประชากรที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป เพื่อลดภาวะการเกิดอัมพฤกษ์อัมพาต โดยชุมชนและองค์กรท้องถิ่น อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาพบว่า ชุดความรู้ในเรื่องการใช้สมุนไพร ได้แก่ เม็ดมะขุม เปลือกมังคุด ในการทดลองใช้เพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานความดัน และที่สำคัญกลุ่มเสี่ยงที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปต้องออกกำลังกายเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และลดอาหารที่มีความเค็ม อาหารมัน สรุปข้อค้นพบอาหารเป็นสิ่งที่กำหนดได้ว่ามีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ความดัน ภัยอันตรายนี้ ฉะนั้น (2557) ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการดูแลผู้ป่วยหลอดเลือดแตกตีบตัน โรงพยาบาลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ช่วงกำลังศึกษา

สรุปการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับโรงพยาบาลชุมชนซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดตั้งแต่ 10 เตียง ถึงขนาด 120 เตียง และส่วนมากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอยู่ขนาด 30 เตียง กลุ่มนี้จากการถอดบทเรียนบอกว่า มีอุปสรรคในการทำงานกับการพัฒนาคนพิการในระดับชุมชน สาเหตุเนื่องจากเป็นหน่วยตั้งรับด่านแรกที่มีบุคลากร เครื่องมือ หรือการวางระบบรองรับค่อนข้างจำกัด ดังนั้นถ้าใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดรวมกันภายในโรงพยาบาลจะทำให้สามารถจัดบริการคนพิการได้ครอบคลุมมากกว่านี้

กลุ่มที่ 3 กลุ่มหน่วยงานภาครัฐด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มงานหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล เน้นศึกษาร่วมกับกลุ่มชมรมคนพิการ โดยหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นบุคคลที่มีบทบาทในองค์กรเพื่อให้เกิดการนำไปขับเคลื่อน เช่น ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานพัฒนาคนพิการ

เนตรนภา กลังสินและคณะ,(2552) โครงการศึกษาการใช้กายอุปกรณ์ของคนพิการ ตำบลหนองหลัก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การใช้กายอุปกรณ์ของคนพิการกลุ่มโรคโปลิโอเฉียบพลัน ผลผลิตออกมาขนาดเดียวกันทั้งหมดส่งผลต่อคนพิการที่มีร่างกายอ้วนและร่างกายผอม เกิดการนั่งที่ไม่พอดีกับขนาดของร่างกาย กลุ่มแขนเทียมขาเทียม คนพิการได้รับแล้วไม่ยอมใช้เพราะใช้แล้วเกิดการเสียดสีทำให้เกิดแผล อุปกรณ์ชำรุดแล้วไม่มีที่ซ่อม อีกปัญหาหนึ่งจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดใหญ่ทำให้คนพิการยังเข้าไม่ถึงสิทธิในการขอรับอุปกรณ์พื้นที่ศึกษามีระยะทางห่างจากจังหวัดนครราชสีมา 80 กิโลเมตร การนำไปใช้ประโยชน์จากการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้จัดตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ที่ดูแลจัดจ้างช่างที่เป็นคนพิการโดยบรรจุให้เป็นลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กับสำนักงานหลักประกันสุขภาพเขต 9 นครราชสีมาได้ขยายโหนดจ่ายกายอุปกรณ์ใน 6 โรงพยาบาลในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ โรงพยาบาลบัวใหญ่ โรงพยาบาลพิมาย โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โรงพยาบาลครบุรี โรงพยาบาลด่านขุนทด โรงพยาบาลปากช่อง

ดวงกมล นิธิวัฒน์ และคณะ, (2555) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธภาพของคนพิการครอบครัวคนพิการกับชุมชนคนพิการที่เกี่ยวข้อง กรณีตำบลโสกกะนัง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์ ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสัมพันธภาพครอบครัวคนพิการกับคนพิการขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของความพิการและความรุนแรงด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวคนพิการที่จะเป็นภาระให้กับครอบครัวมากน้อยขนาดไหน ส่งผลกระทบต่อการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต้องสูญเสียแรงงานในครอบครัว ส่งผลต่อสัมพันธภาพทำให้ครอบครัวเกิดความเครียด ผลกระทบที่เกิดขึ้นระยะยาว องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดแผนงานรองรับคนพิการ การจัดงบประมาณส่งเสริมการจัดค่ายครอบครัวคนพิการ การจัดงบประมาณสมทบครอบครัวคนพิการในการประกอบอาชีพ

สรุปภาพรวมการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 โครงการ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษา ทำให้เห็นความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่นำผลการศึกษาไปเป็นข้อบัญญัติจัดทำแผนงานงบประมาณ องค์การคนพิการสามารถนำไปใช้ในการทำงานกับคนพิการ เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานพัฒนาคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

กลุ่มที่ 4 องค์การของคนพิการได้แก่ ชมรมคนพิการ สมาคมคนพิการ

การศึกษาวิจัยในกลุ่ม

วันันท์ สาอุดร และคณะ, (2551) ได้ศึกษารูปแบบการสร้างสุขภาพแบบองค์รวมของกลุ่มครอบครัวคนพิการกรณีศึกษา: ศูนย์การเรียนรู้ผู้ปกครองเด็กพิการในชุมชนบ้านหนองไผ่งาม ตำบลห้วยยาง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสุขภาพองค์รวมของกลุ่มครอบครัวคนพิการมีความสำคัญต่อการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการมาก เพราะเด็กพิการมีร่างกายที่อ่อนแอ ขาดสารอาหารที่ไม่เพียงพอต่อร่างกาย เนื่องจากสภาพความพิการแต่ละประเภทที่ส่งผลต่อการรับประทานอาหาร อาหารมีความจำเป็นลำดับแรก การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน การจัดกายอุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายคนพิการพบว่า การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง แต่วัสดุอุปกรณ์ต้องขึ้นอยู่กับความปลอดภัย มั่นคงแข็งแรง การฟื้นฟูสมรรถภาพมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการรักษา เช่น การใช้หัวหอมแดงในการแก้หวัด

ผลการศึกษาขยาย จัดทำสื่อแผ่นพับเพื่อนช่วยเพื่อนฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการด้านานไทย์บ้าน คู่มือการเลี้ยงดูเด็กสมองพิการและเด็กปัญญาอ่อนฉบับชาวบ้าน แจกจ่ายกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบเกิดขึ้นระยะยาวกลุ่มผู้ปกครองได้จัดทำเป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้กลุ่มผู้ปกครองฉบับแนวราบ หน่วยงานโรงพยาบาลชุมชนบัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้สนับสนุนงบประมาณและบุคลากร เป็นแหล่งเรียนรู้ นักศึกษาแพทย์ที่มา

ฝึกงานที่โรงพยาบาลบัวใหญ่ รวมถึงการเป็นแหล่งงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

สรุปกลุ่มผู้ปกครองที่ศึกษาการต่อ ยอด มีชุดประสบการณ์ความรู้และมีเครือข่ายที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองในระดับพื้นที่ใกล้เคียงกัน เครือข่ายในระดับอำเภอ และเครือข่ายในระดับจังหวัด ในระดับอำเภอเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำให้ผู้ปกครองคนพิการสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ดูแลลูกพิการให้พึ่งตนเองได้ตามสภาพความรุนแรงของความปลอดภัย

กลุ่มที่ 5 องค์การทำงานเพื่อคนพิการได้แก่ มูลนิธิฯ ที่ไม่แสวงหากำไร กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการ กลุ่มจิตอาสา

การศึกษาวิจัยในกลุ่ม

ดวงพร สีครามและคณะ,(2551) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างพลังการประกอบอาชีพคนพิการ โดยครอบครัวชุมชน อำเภอบัวลาย อำเภอประทาย อำเภอเสิง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า โครงการศึกษาการประกอบอาชีพของคนพิการที่สามารถเข้าสู่การประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี เกิดจากครอบครัวคนพิการที่เข้าใจและให้โอกาส ทำให้คนพิการมีกำลังใจ เช่น การเริ่มต้นผู้ที่จะเข้าสู่อาชีพของคนพิการ เกิดจากพลังภายในของคนพิการเอง ที่ไม่ต้องการเป็นภาระครอบครัว ต้องการมีอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเอง ข้อค้นพบที่สำคัญของการประกอบอาชีพของคนพิการ ได้แก่ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความปลอดภัย เช่น สุชาติขาคดหนึ่งข้างเลือกอาชีพเป็นช่างซ่อมรถไถนา ช่างซ่อมจักรยานยนต์ รถจักรยานในชุมชน หรือ วิเชียร จันทร์ปัญญา พิกุลท่อนล่างสามารถใช้แขนสองข้างได้ เลือกประกอบอาชีพต่อลูกในชุมชน หลักการในการประกอบอาชีพและบริหารกิจการให้สำเร็จได้แก่ การเปิดทำกิจการที่ต่อเนื่อง มีการพัฒนางานให้ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ราคาเป็นกันเอง ทำให้การประกอบอาชีพคนพิการได้สำเร็จ

นายนิคม ภูศรี และคณะ, (2551) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มชมรมคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยค้นพบว่า ความเป็นมาเกิดจากความต้องการของชุมชน กลุ่มแกนนำคนพิการต้องการช่วยเหลือคนพิการในชุมชนโดยมีมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นพี่เลี้ยง ที่สำคัญกลุ่มมีกิจกรรมการอบรมที่อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์กับคนพิการในการกู้ยืมไม่มีดอกเบี้ย ทำให้คนพิการมีเงินเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว มีเงินทุนที่จะนำไปประกอบอาชีพ นอกจากนั้นกลุ่มยังสามารถจัดสวัสดิการให้คนพิการที่เป็นสมาชิกได้ เช่น เมื่อเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลกลุ่มมีการเยี่ยมไข้ครั้งละ 300 บาท เสียชีวิตมีสวัสดิการเป็นเจ้าภาพศพและเงินช่วยเหลือรายละ 5,000 บาท มีการจัดงานวันคนพิการสากลประจำตำบลในการแจกถุงยังชีพ และให้ความรู้ในการเข้าถึงสิทธิคนพิการ

กิรินันต์ สาวิกัน และคณะ,(2554) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการคนพิการแบบบูรณาการ ตำบลแก้งสนามนาง อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา ค้นพบว่าการจัดสวัสดิการต้องยึดคนพิการเป็นศูนย์กลาง เช่น ระดับความรุนแรงคนพิการที่นอนติดเตียงต้องการชุดล้างแผล อาหารอ่อนหรือเครื่องใช้ส่วนตัวเป็นผ้าอ้อมสำเร็จรูป คนพิการรุนแรงไปขอใบรับรองความพิการที่ต้องการจดทะเบียนคนพิการ ต้องการรถรับส่งจากบ้านถึงหน่วยบริการ คนพิการที่ไม่มีที่อยู่อาศัยหรือที่อยู่อาศัยไม่สามารถกันแดดกันฝนได้ต้องการซ่อมแซมบ้าน คนพิการที่ประกอบอาชีพได้ต้องการเงินทุนประกอบอาชีพ คนพิการที่ไม่มีใครดูแลช่วยเหลือในชีวิตประจำวันต้องการอาสาสมัครช่วยนำพาออกสังคมหรือไปติดต่อธุระนอกบ้าน และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐและชุมชนต้องวางแผนช่วยเหลือคนพิการรายบุคคลหรือจัดกลุ่มความต้องการของคนพิการที่มีปัญหาเดียวกันในการช่วยเหลือ

ธิดิมา นุตราชนอก และคณะ,(2554) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสวัสดิการสำหรับคนพิการเครือข่ายชมรมคนพิการจังหวัดนครราชสีมา พบว่าการสร้างเครือข่ายคนพิการต้องเน้นสร้างวัตถุประสงค์ของเครือข่ายร่วมกัน เน้นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ของคณะกรรมการหลักการบริหารองค์กร ประโยชน์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการประสานทุนหรือทรัพยากรเข้ากลุ่มชมรมคนพิการ/ องค์กรคนพิการ สวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับกับคนพิการต้องเกิดจากความต้องการของคนพิการ

พระครูอมรชัยและคณะ, (2554) ศึกษาแนวทางการใช้ไตรสิกขาในการส่งเสริมป้องกันความพิการในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสีิ้ว อำเภอสีิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สถานการณ์ (กำลังจัดทำรายงานแก้ไขปรับปรุงตามความคิดเห็นผู้ทรงโนนค เสนอ) ผลการศึกษาพบว่า การใช้ศาสนาพุทธ การใช้หลัก ทุกข์ สมุทัย นิโรจ มรรค การใช้หลักไตรสิกขาในการปฏิบัติ การฝึกสติ สมาธิ การออกกำลังกาย การช่วยเหลือสังคม มีพระสงฆ์และผู้สูงอายุด้วยกันออกสัญจรเยี่ยมบ้านให้กำลังใจกัน ส่งเสริมประกอบอาชีพเล็ก ๆ น้อยๆ ที่ผู้สูงอายุทำได้ เช่น การทำขนม การทำไม้กวาดจากทางมะพร้าวหรือกิจกรรมการทำความสะอาดวัด ทำความสะอาดบ้าน

สรุปการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มชมรมคนพิการนั้นเป็นการศึกษาที่ทำให้กลุ่มหรือชมรมคนพิการได้เห็นศักยภาพของกลุ่มว่า สิ่งไหนที่มีอยู่แล้ว สิ่งใดควรพัฒนาเพิ่มเติมและมีการนำความรู้ บทเรียนที่ได้ไปใช้เป็นต้นทุนในการพัฒนากลุ่มชมรม และเกิดการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะได้รับรู้เป็นอย่างดี

กลุ่มที่ 6 ชุดรวบรวมชุดความรู้จากการศึกษาวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัด นครราชสีมา

พัชรภรณ์ ชนกันฑารักษ์ และคณะ, (2553) ได้สังเคราะห์งานชุดองค์ความรู้งานวิจัย เพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสามารถสังเคราะห์ชุดความรู้ได้ 3 ชุด ดังนี้ การดูแลสุขภาพของครอบครัวและการดูแลเด็กพิการ เมื่อครอบครัวรู้ว่ามีความพิการคนใน ครอบครัวต้องช่วยเหลือให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ด้านอาหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็ก พิการถ้าเด็กขาดสารอาหารทำให้เจ็บป่วยบ่อย ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่นอนหมอนมุ้ง ต้องมีการทำความสะอาด ความปลอดภัยจากของมีคม-ปลั๊กไฟ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ คัดแปลงกายอุปกรณ์สำหรับส่งเสริมพัฒนาการเด็กพิการให้เหมาะสมตามวัย และส่วนหนึ่งผล ของการศึกษาพบว่า ช่วยผ่อนแรงผู้ดูแลเด็กพิการในการเคลื่อนย้ายหรือการทำกิจวัตรประจำวัน การขับถ่าย การอาบน้ำ การฝึกเดิน การฝึกยืน

ถวิล ตรีวรปรัชญ์ และคณะ, (2557) ได้ศึกษาการขยายผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสู่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องคนพิการในระดับพื้นที่เขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา กำลัง ศึกษา

สรุปการรวมบทเรียนการทำงานของโหนดชุดพัฒนาคนพิการ เห็นได้ว่าชุดความรู้ที่ได้ จากการสรุปบทเรียนการหนุน โตรงการการวิจัยจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ยังมีเนื้อหาที่ต้องหนุน โตรงการวิจัยให้เกิดการครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนพิการ ด้านการแพทย์ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมหรือการจัดสวัสดิการสังคม สามารถเห็นชุดความรู้ที่ได้จาก โหนดชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 เรื่องการ ส่งเสริมสุขภาพของครอบครัวของครอบครัวเด็กพิการ ด้านการสร้างพลังการประกอบอาชีพคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชน ประเด็นที่ 2 เรื่อง การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือคน พิการของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการสามารถช่วยเหลือคนพิการในการเข้าถึงสิทธิและ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนพิการสามารถนำเสนอให้เห็นได้ดังนี้

เรื่องที่ 1 ชุดประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพของครอบครัวของกลุ่มเด็กพิการ

การสร้างสุขภาพของครอบครัวเพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกายของเด็กพิการในการฟื้นฟู สมรรถภาพ ชุดความรู้การสร้างสุขภาพ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้ครอบครัวนำไปปฏิบัติ เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนี้

เมื่อครอบครัวรู้ว่ามียูทิกการ

สมาชิกในครอบครัวควรตั้งสติอย่าหาคนผิด อย่าโทษเวรกรรม ต้องเชื่อว่าลูกพิการไม่ใช่คนป่วย เด็กพิการเป็นผู้ที่มีความบกพร่องหรือสูญเสียอวัยวะบางส่วนเท่านั้น สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพได้ตามสภาพความพิการในแต่ละราย บทบาทของครอบครัวในการดูแลรับผิดชอบไม่ใช่หน้าที่ของแม่เพียงอย่างเดียว เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ทุกคนในครอบครัวมีความสำคัญเท่ากันทุกคน สมาชิกในครอบครัวต้องมีความรู้สึกที่ดีไม่แสดงความรังเกียจ ไม่ดูต่ำหรือใส่อารมณ์กับคนพิการหรือลูกพิการ ต้องมีความเชื่อว่าคนพิการสามารถพัฒนาได้ ครอบครัวต้องแสวงหาความรู้ ขอคำปรึกษาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือสถานีอนามัยใกล้บ้าน ผู้นำชุมชนกลุ่มชมรมคนพิการ จากกลุ่มหรือหน่วยงานเกี่ยวข้องที่อยู่ใกล้บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่าย สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ไม่ควรรอความหวังจากคนภายนอก ควรมีการจัดกิจกรรมความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือระหว่างกลุ่มครอบครัว สิ่งสำคัญคนในครอบครัวต้องยอมรับความเป็นจริงพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อหาวิธีแก้ไข ปัญหาทุกอย่างต้องมีทางออกเสมอ

การจัดอาหารสำหรับเด็กพิการ

เมื่อเกิดความพิการขึ้นกับเด็กในครอบครัว ปัญหาที่ตามมาสภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย เกิดการสูญเสียเงินทอง สูญเสียเวลา สูญเสียแรงงานอย่างน้อย 1 คนในครอบครัวที่ต้องดูแลเด็กพิการ นอกจากนี้เด็กพิการยังมีข้อจำกัดในความบกพร่องและสูญเสียอวัยวะบางส่วน เช่น การเคี้ยวอาหาร การกลืนอาหาร การหยิบจับช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร เด็กพิการบางรายยังเลือกอาหาร กินอาหารอย่างเดิมไม่ยอมเปลี่ยน นอกจากนี้ผู้ปกครองทั่วไปยังเข้าใจว่าเด็กพิการคือเด็กที่มีสภาพความเจ็บป่วย ต้อง “เคี้ยว” อาหาร ต้องเลือกอาหารที่คิดว่าจะไม่ทำให้เกิดการเจ็บป่วยและมีความพิการเพิ่มขึ้น จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ดูแลไม่รู้ว่าเด็กพิการต้องการอาหารแบบใดจึงจะทำให้เด็กพิการมีร่างกายแข็งแรง สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างคนปกติทั่วไป ส่งผลให้เด็กพิการขาดสารอาหาร เจ็บป่วยบ่อย ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครอบครัวและสุขภาพจิตของเด็กพิการ

ครอบครัวเด็กพิการต้องเชื่อว่าอาหารมีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตทำให้ร่างกายมีความแข็งแรงสามารถมีภูมิต้านทานโรคได้ และต้องมีความเชื่อว่าร่างกายเด็กพิการต้องการสารอาหารครบหลัก 5 หมู่ร่างกายถึงจะแข็งแรงเติบโตป้องกันโรคต่าง ๆ ได้ครอบครัวเด็กพิการต้องมองข้ามอุปสรรคของร่างกาย ที่เด็กพิการมีข้อจำกัดในการเคี้ยว การกลืน การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร ครอบครัวต้องช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อให้เด็กพิการสามารถได้รับอาหารที่เพียงพอต่อความจำเป็นของร่างกาย ครอบครัวเด็กพิการต้องให้ความสำคัญในการจัดหาอาหารให้เด็ก

พิการได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ และได้รับอาหารครบทั้ง 3 มื้อตามเวลาอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ตลอดจนจัดหาอาหารเสริม เช่น นม ผลไม้อื่นๆ ให้กับเด็กพิการเหมือนกับการดูแลเด็กปกติทั่วไป ครอบครัวเด็กพิการควรเรียนรู้และแสวงหาวิธีการคัดแปลงการจัดทำอาหารเพื่อเด็กพิการจากผู้ปกครองหรือครอบครัวเด็กพิการที่มีความรู้ความสามารถ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สถานีอนามัยใกล้บ้าน ครอบครัวเด็กพิการต้องมีความเชื่อว่าอาหารมีความสำคัญที่ทำให้เด็กพิการมีความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะเด็กพิการยังต้องให้ความสำคัญในการจัดหาอาหารเป็นสองเท่าของเด็กปกติ

หลักการปฐมพยาบาลสำหรับเด็กพิการโดยครอบครัว

เมื่อเกิดความพิการขึ้นกับเด็ก สิ่งที่มาตามสภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย เด็กพิการบางรายเจ็บป่วยเรื้อรัง มีโรคประจำตัวมาแต่เกิด เช่น ไข้หวัด โรคหอบหืด ท้องเสีย น้ำมูกไหล ปวดบวม ท้องอืด การดูแลสุขภาพของเด็กพิการจึงเป็นเรื่องสำคัญ บางรายไปไหนมาไหนไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับที่ทำให้เกิดแผลกดทับ หรือความสกปรกทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค พ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้ความสามารถในการดูแล การเจ็บป่วยบางเรื่องต้องอาศัยองค์ความรู้จากบุคคลภายนอก เช่น แพทย์ พยาบาล หรือหมอพื้นบ้านในการให้คำแนะนำรักษาสภาพความพิการ การรักษาเย็บเย็บหายจากภาวะความเจ็บป่วยที่เรื้อรัง บางครั้งทำให้ผู้ปกครองเด็กพิการ ท้อ หด กังวลใจ ปลดปล่อยให้เด็กอยู่อย่างลำบากปล่อยตามยถากรรม ปัญหาเหล่านี้ควรให้ครอบครัวได้ตระหนักและใส่ใจ เพราะว่าเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ครอบครัวหรือผู้ปกครองเด็กพิการต้องมียุทธศาสตร์ความรู้พื้นฐานในการดูแลสุขภาพเด็กพิการส่วนมากจะมีโรคแทรกซ้อน เช่น น้ำหนักน้อย เป็นไข้ เป็นหวัดเป็นประจำ ปวดบวม หอบหืด ท้องเสีย ท้องอืด น้ำมูกไหล ครอบครัวหรือผู้ปกครองเด็กพิการต้องรู้วิธีการคัดกรองตรวจสภาพความบกพร่องของร่างกายเด็กพิการเบื้องต้น เช่น เด็กพิการมีฟันพุ น้ำลายไหล ระบบขับถ่ายไม่ดี การรักษาความสะอาดของร่างกาย เช่น ผม ผิวน้ำ ความสะอาดของเครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า ที่นอน ดังนั้นผู้ปกครองต้องมีความสามารถในการดูแลในการรักษาทั้งทางแผนปัจจุบันและแผนโบราณ ครอบครัวหรือผู้ปกครองเด็กพิการต้องได้รับการอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของเด็กพิการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้รับการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจากบุคลากรทางด้านการแพทย์หรือบุคคลที่มีองค์ความรู้ในชุมชน ครอบครัวต้องได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรื่องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นสำหรับการดูแลเด็กพิการในกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้หรือเทคนิควิธีการใหม่ๆ ตลอดเวลา ครอบครัวหรือผู้ปกครองควรได้รับงบประมาณและมีเวทีในการนำเสนอบทเรียนการส่งเสริมสุขภาพของเด็กพิการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการ

หลักการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการโดยครอบครัว

เมื่อเกิดความพิการขึ้นกับเด็กพิการ สิ่งที่มาตามสภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย เด็กพิการบางรายเจ็บป่วยเรื้อรังและมีโรคประจำตัวติดตัวมา เช่น ไข้วัด โรคหอบหืด ท้องเสีย น้ำมูกไหล ปวดบวม ท้องอืด การดูแลสุขภาพของเด็กพิการจึงเป็นเรื่องสำคัญ บางรายไปไหนไปไม่ได้ต้องนอนอยู่กับที่ทำให้เกิดแผลกดทับ หรือความสกปรกทำให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค พ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้ความสามารถในการดูแล การเจ็บป่วยบางอย่างต้องอาศัยองค์ความรู้จากบุคคลภายนอก เช่น แพทย์ พยาบาล หรือหมอพื้นบ้านในการให้คำแนะนำรักษา และที่สำคัญหลังจากพบปัญหาดังกล่าวแล้วผู้ปกครองเด็กพิการยังพบกับสภาพปัญหาที่มีความบกพร่องหรือสูญเสียสมรรถภาพบางด้าน เช่น มีความบกพร่องด้านร่างกาย กล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ ส่งผลให้อวัยวะร่างกายส่วนที่บกพร่องไปไม่สามารถใช้งานได้ เช่น ไม่สามารถหยิบจับ นั่ง เดิน วิ่ง หรือเด็กพิการบางรายมีปัญหาเรื่องจิตพฤติกรรม จึงมีความจำเป็นที่ต้องฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย อย่างต่อเนื่องยาวนานและถูกวิธีจึงจะทำให้ร่างกายส่วนที่บกพร่องไปสามารถใช้งานได้ อย่างเด็กปกติทั่วไป หรือเด็กพิการบางรายสูญเสียอวัยวะเช่น ตาบอด ขาขาด หรือเด็กพิการบางรายอวัยวะเสื่อมสมรรถภาพ หรือบกพร่องในการทำงานที่สามารถผ่าตัดแก้ไขได้ เช่น กลุ่มปาก แหว่งเพดานโหว่ กลุ่มลิ้นติด เท้าปาก บางรายสามารถผ่าตัดแก้ไขและหายจากความพิการได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ครอบครัวเด็กพิการหรือผู้ดูแลเด็กพิการยังไม่ทราบข้อมูลที่ครอบคลุม หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม การคัดแปลงเครื่องช่วยเสริมกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพจากอุปกรณ์ที่รัฐจัดสวัสดิการให้ การคัดแปลงเครื่องเสริมพัฒนาการที่มีในท้องถิ่น หมู่บ้าน ที่สามารถนำมาใช้ได้ สิ่งที่กำลังมาควรให้ครอบครัวและผู้ดูแลเด็กพิการได้ทราบรายละเอียดอย่างไร

ดังนั้นครอบครัวผู้ดูแลเด็กพิการควรได้รับการอบรมในเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพให้มีทักษะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพได้ มีแนวทางการแก้ไขความพิการในระยะแรกพบอย่างรวดเร็ว เพื่อครอบครัวจะได้ตัดสินใจหรือได้วางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถช่วยเหลือเด็กพิการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครอบครัวหรือผู้ดูแลเด็กพิการควรทราบบทบาทหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพและนำพาเด็กพิการเข้ารับการรักษาก่อนแก้ไขความพิการ โดยได้รับการหนุนช่วยจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อครอบครัวเด็กพิการต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ จัดบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของครอบครัวเด็กพิการ โดยการหนุนช่วยจากชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นการจัดบริการคู่ขนานกับหน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวเด็กพิการควรได้รับการดูแลจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกระตุ้น ให้กำลังใจ และการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและใช้ระยะเวลาดูแลอย่างยาวนาน และเห็นผลก่อนข้างช้าทำให้ครอบครัวต้องการแรงกระตุ้น

หลักการจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวเด็กพิการ

เมื่อเกิดความพิการขึ้นกับเด็ก สิ่งที่มาคือสภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย เด็กพิการบางรายเจ็บป่วยเรื้อรังและมีโรคประจำตัวติดตามมา เช่น ไข้หวัด โรคหอบหืด ท้องเสีย น้ำมูกไหล ปวดบวม ท้องอืด การดูแลสุขภาพของเด็กพิการจึงเป็นเรื่องสำคัญ บางรายไปไหนมาไหนไม่ได้ต้องนอนอยู่กับที่ทำให้เกิดแผลกดทับ หรือความสกปรกทำให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค พ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้ในการดูแล นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้วผู้ปกครองเด็กพิการยังพบกับสภาพปัญหาที่มีความบกพร่องหรือสูญเสียสมรรถภาพบางด้าน เช่น มีความบกพร่องด้านร่างกาย กล้ามเนื้อมัดเล็กมัดใหญ่ ส่งผลให้อวัยวะร่างกายส่วนที่บกพร่องไปไม่สามารถใช้งานได้ เช่น ไม่สามารถหยิบจับ หรือการนั่ง การเดิน การวิ่ง หรือเด็กพิการมีปัญหาเรื่องจิตพฤติกรรม จึงมีความจำเป็นต้องฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ครอบครัวเด็กพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านให้มีมุมที่หลากหลาย เช่น ด้านอุปกรณ์มุมกายอุปกรณ์เสริมพัฒนาการ มุมการเล่นหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม ภายในบ้านมีความสะอาดและปลอดภัย ดังนั้นสิ่งที่กล่าวมาควรให้ครอบครัวตระหนักและให้ความสำคัญ จากเหตุผลดังกล่าวการจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านมีความสำคัญมากในกระบวนการสร้างสุขภาพองค์รวมของเด็กพิการ ครอบครัวเด็กพิการต้องให้ความสำคัญในการจัดปรับสภาพสิ่งแวดล้อมภายในบ้านเพราะเด็กพิการบางกลุ่มมีความชุกชนต้องเก็บของที่มีอันตรายให้พ้นหรือในรายที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ต้องจัดเก็บที่นอนหมอนมุ้งให้สะอาดรวมทั้งระบบขับถ่ายที่เป็นของเสียให้ลดมลภาวะครอบครัวต้องให้ความสำคัญการจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านในการส่งเสริมกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการเพื่อลดภาระผู้ดูแลให้สามารถผ่อนคลาย คลายเครียดจากการดูแลครอบครัว ร่วมมือร่วมใจสร้างสัมพันธภาพในการจัดกิจกรรมร่วมกันทุกคนและจัดทำแผนงานร่วมกัน

ชุดที่ 2 ประสิทธิภาพด้านการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชมรมคนพิการ

การจัดตั้งกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการหรือการจัดชมรมคนพิการนั้นต้องเกิดจากความต้องการของกลุ่มที่ต้องการจัดตั้งเพื่อให้คนพิการได้รับประโยชน์สูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุดความรู้ที่ได้จากการศึกษาของทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นนำเสนอให้เห็นกระบวนการก่อตั้งกลุ่มชมรมคนพิการดังนี้

บอกได้ถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม

การตั้งกลุ่มแกนนำหลักในการขับเคลื่อนต้องมีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อคนพิการให้ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ มีแกนนำอยู่ 3 กลุ่มดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการผลักดันสนับสนุนการก่อเกิดกลุ่มชมรมคนพิการดังประสงค์การก่อตั้งกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ ก่อเกิด

โดยมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการที่เลี้ยงในการนำทาง นำแนวคิดในการพัฒนาคนพิการให้เข้าถึงสิทธิ ตามพระราชบัญญัติ เป็นผู้ผลักดันทำหน้าที่เชิญชวนให้มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาคน พิการ พบว่า หากกลุ่มมีปัญหาในส่วนขององค์กรภาครัฐพบว่า สถานีอนามัยเป็นหน่วยงานที่ตั้ง รับและเป็นหน่วยงานที่หนุนเสริมกลุ่มได้ดี เนื่องจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเป็นข้าราชการที่ ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ บุคลากรมีจิตอาสาในการทำงาน (พบว่าสถานีอนามัยเป็นบุคคลที่มี ศักยภาพทางสังคม คนในชุมชนหรือหมู่บ้านยอมรับ หมออนามัยนำพาทำอะไรสามารถทำได้ทุก เรื่อง บุคลากรสถานีอนามัยหนองแจ้งใหญ่ ในยุคคุณพงษ์พรรณ สารอินทร์ (ปัจจุบันดำรง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้งน้อย ตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา) เป็นผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคนพิการและบุกเบิกงานคนพิการเป็น เวลาสิบปี จนกลุ่มสามารถตั้งอยู่ได้ 2) กลุ่มผู้นำชุมชน บุคลากรอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) เป็นแกนหลักร่วมกับหมออนามัย กลุ่มผู้นำมีบทบาทในการดูแลกลุ่มคนพิการได้ อย่างดี จากการค้นพบในโครงการนี้พบว่า กลุ่ม อสม. เป็นกลุ่มคนที่เอาใจใส่ มีความมุ่งมั่น มีจิต อาสาทำงานเพื่อผู้ด้อยโอกาสโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นผู้เสียสละ เช่น นำพาคนพิการไปหา หมอเวลาเจ็บป่วย นำพาคนพิการออกสู่สังคม นำพาคนพิการจดทะเบียนคนพิการ และสามารถ สื่อสารกับคนพิการในชุมชนได้ดี เอาใจใส่คนพิการด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง ในกลุ่มผู้ช่วยเหลือ คนพิการมีแกนนำเป็นกรรมการ และกลุ่มนี้มีความสุขกับการทำงานคนพิการมาก เพราะได้รับการ ยกย่องจากสังคม และครอบครัวคนพิการ ให้เป็นแม่พระ 3) กลุ่มคนพิการที่ร่วมเป็น คณะกรรมการ เป็นบุคคลที่มีความพิการเล็กน้อย มีความเสียสละและอดทนเรียนรู้กับผู้นำกลุ่ม เช่น นางสาวประดับ จันทร์ปรีชาบุุทธิ์ มีความพิการแขนขาด 1 ข้าง นางดวงจันทร์ ทองเขียว มี ความพิการหลังค่อม พัฒนาระดับขึ้นเป็นประธานกลุ่มและเลขากลุ่ม เป็นผู้นำกลุ่มที่สำคัญใน การพัฒนากลุ่มชมรมคนพิการ การคัดเลือกผู้นำกลุ่ม ทุกตำแหน่งในกลุ่มจะมีความสำคัญมาก บุคคลที่เป็นคณะกรรมการเป็นบุคคลที่มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมและชุมชนนั้น เช่น การจัดโครงสร้างของคณะกรรมการกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ มีตัวแทน มาจากหลากหลายภาคส่วน ได้แก่ มาจากตัวแทนผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ปกครองคนพิการที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือ ผู้ปกครองราย อื่นๆ คนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้พร้อมที่จะเสียสละช่วยเหลือคนพิการ หมออนามัย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ข้อดีของการจัดโครงสร้างดังกล่าว เนื่องจากคนพิการยังมี โลกทัศน์น้อย การยอมรับของคนในสังคมยังมีน้อย การที่จะนำพาทำอะไรยังมีปัญหาเรื่องการ เดินทาง มีปัญหาการพุดจาที่ยังขาดความมั่นใจ ดังนั้นการจัด โครงสร้างคณะกรรมการที่มาจาก หลากหลายภาคส่วน สามารถช่วยเหลือคนพิการในชุมชนได้อย่างสอดคล้องและลงตัว ทำให้กลุ่ม ผู้ช่วยเหลือคนพิการหนองแจ้งใหญ่ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การระดมทุนของกลุ่ม เริ่มจากการประชาสัมพันธ์รวมกลุ่มคนพิการในหมู่บ้าน ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม เห็นประโยชน์ในการรวมกลุ่ม ใช้วิธีการให้แกนนำแต่ละหมู่บ้าน ออกรับบริจาคตามหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้เงินจำนวน 3,000 บาท เป็นทุนเริ่มต้นและได้รับบริจาคจากโครงการฟื้นฟูคนพิการ (ปัจจุบันเป็นมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการชุมชน) สมทบ 5,000 บาท รวมมีทุนเริ่มต้น 8,000 บาท จากกระบวนการข้างต้นทำให้คณะกรรมการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม รู้คุณค่าของเงินที่ได้มา ระยะต่อมาต้องการให้คนพิการมีส่วนร่วมในการรวมทุน จึงเก็บเงินค่าสมัครสมาชิกคนพิการรายละ 30 บาท ในการจ่ายค่าสมัคร 30 บาทกลุ่มมองว่าเป็นการให้คนพิการอ้างถามว่าเป็นสมาชิกแล้วได้อะไร วิธีการแบบนี้ทำให้กรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการรักษากองทุนด้วยกัน

กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มให้ความสำคัญที่จะให้สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มได้พบปะกันทุกเดือน โดยใช้กิจกรรมการออมทรัพย์ของคนพิการ วิธีการคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านจัดออมทรัพย์ทุกเดือน ช่วงฝากเงินออมทรัพย์ทำให้คนพิการได้ถามข่าวคราวของคนพิการด้วยกัน นอกจากนั้น คณะกรรมการใช้รูปแบบการออมผลกำไรนำไปจัดสวัสดิการให้คนพิการ การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลจ่ายครั้งละ 300 บาท เสียชีวิตได้ศพละ 500 บาทพร้อมพวงหรีด 1 พวง นอกจากนี้สมาชิกยังมีสวัสดิการกู้ยืมโดยไม่มีดอกเบี้ย แต่ทั้งนี้การทำกลุ่มออมทรัพย์ ต้องมีกฎระเบียบกลุ่มที่ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น การเข้าเป็นสมาชิกต้องมีค่าสมัครทุกคนถึงจะมีสิทธิร่วมกับกลุ่มในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเจ็บป่วยที่จะได้รับสิทธินอนโรงพยาบาล การเยี่ยมไข้ การกู้ยืมกองทุนโดยไม่มีดอกเบี้ย การเสียชีวิตมีเงินฌาปนกิจกลุ่ม การตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบจะต้องผ่านเวทีประชุมและมีมติเห็นชอบจากสมาชิกก่อนจึงสามารถนำกฎระเบียบไปใช้ได้

สรุปภาพรวมของกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง ต้องมีโครงสร้างคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ชัดเจน

ชุดที่ 3 การสร้างพลังในการประกอบอาชีพของกลุ่มเยาวชนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน พื้นที่อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

เริ่มจากกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการตำบลบัวลาย อำเภอบัวลาย ทำเรื่องการพาคนพิการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น รถเข็น ไม้เท้า ถุงยังชีพ เบี้ยยังชีพ การจดทะเบียนคนพิการ และการนำพาคนพิการออกสู่สังคม ทำงานกลุ่มมา 4-5 ปี สามารถทำได้ดีในหลาย ๆ เรื่อง แต่ยังมีอีกเรื่องคือการส่งเสริมการประกอบอาชีพคนพิการ ที่ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร เริ่มต้นอย่างไร เห็นคนพิการประกอบอาชีพได้ เช่น นางสาวสมจิตร ขาวปัญญา พิการทางการเคลื่อนไหวเป็นโพลิโอ มีอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า นายสุชาติ พลคงนอก พิการขาขาดจากการประสบอุบัติเหตุ มีอาชีพเป็นช่างซ่อมรถจักรยานยนต์และรถไถนา นายวิเชียร จันปัญญา พิการทางการเคลื่อนไหวแขนขาอ่อนแรง อาชีพรับจ้างต่อลูก นางเหรียญ หงษ์ศรี พิการทางการมองเห็น ตาบอดสนิทจากการเจ็บป่วย มี

อาชีพขายของชำในหมู่บ้าน เริ่มจากการปรึกษาหารือภายในกลุ่มหลายกลุ่มๆ ที่ประกอบอาชีพมีรายได้อาจสามารถพึ่งตนเองได้ จึงต้องการศึกษาว่า คนพิการมีแนวคิดอย่างไร มีวิธีการเรียนรู้การเข้าสู่อาชีพคนพิการได้อย่างไร

สรุปข้อค้นพบทั้ง 4 ราย นี้คือ

แรงจูงใจที่อยากประกอบอาชีพ คือ คนพิการไม่อยากจะไปขอความช่วยเหลือ อยากมีรายได้เป็นของตนเอง ไม่ต้องการให้ใครมาดูแล ทำให้ต้องดิ้นรน กรอไปกับครอบครัวสนับสนุนและให้โอกาส

วิธีการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพของคนพิการ คนพิการใช้ความพยายามสูงมากในการเรียนรู้ที่จะประกอบอาชีพ สามารถดูได้ดังนี้

กรณีนายสุชาติ พลคนอก พิการขาขาด ต้องการที่จะเรียนรู้เป็นช่างซ่อมต้องไปขอฝึกงานกับร้านซ่อมในตัวอำเภอ ถูกปฏิเสธแต่ไม่ลดความพยายาม วันใหม่ก็กลับไปใหม่จนทางร้านเห็นใจรับเข้าทำงานและได้สะสมความรู้จากการทำงาน และนำความรู้ที่ได้กลับมาเปิดร้านซ่อมที่บ้านของตนเองได้

กรณีนางสาวสมจิตร ชำปัญญา พิการโปลิโอ ต้องการเป็นช่างเย็บผ้า ใช้วิธีไปนั่งดูคนในชุมชนเย็บผ้าโหลทุกวัน เมื่อกลับมาบ้านได้นำเสื้อผ้าเก่ามาแกะและเย็บใหม่ ทำอย่างนี้ทุกวันจนเกิดความรู้ ความชำนาญ จึงขอเย็บผ้าคนในชุมชนเพื่อทดลองเย็บจักร เมื่อทำได้แล้วจึงเริ่มตัดเสื้อผ้าใส่เองบ้าง ตัดให้ญาติบ้าง ค่อย ๆ ขยายสู่คนอื่น ๆ ในชุมชน

กรณีนายวิเชียร จันปัญญา พิการอัมพาตท่อนล่างไม่สามารถไปไหนมาไหนได้ ทำอาชีพสืบทอด (การทอผ้า) เริ่มการเรียนรู้โดยการสังเกตมารดาสืบทอด ช่วงเวลามารดาไม่อยู่ที่แอบทำลองฝึกลองดู มารดารู้ก็ไม่ว่าและช่วยสอนเพิ่มเติมให้ ทำให้มีความรู้ ความชำนาญ สามารถรับงานเองได้และมีลูกค้าจำนวนมาก

กรณีนางเหรียญ หงษ์ศรี คนพิการตาบอดทั้งสองข้าง สนใจอาชีพค้าขาย เริ่มจากมีโอกาสได้เข้าเมือง และได้ซื้อของมาใช้ แต่มีคนในหมู่บ้านมาถามซื้อตนจึงแบ่งขายให้ ทำให้เกิดความคิดที่จะซื้อสินค้าจากในเมืองมาจำหน่ายในชุมชน แต่มีข้อจำกัดเรื่องความพิการทางสายตา ทำให้การเดินทางไปซื้อสินค้าในเมืองมีความลำบากจึงใช้วิธีการฝากรถประจำทางซื้อสินค้าให้ นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้การถนอมอาหารจากวิทยุ กรอไปกับความชอบทำอาหารจึงได้นำความรู้ที่ได้มาทำและสามารถนำมาขายในชุมชนได้ กรณีนี้เห็นว่าคนพิการสามารถวางแผนในการบริหารจัดการกิจการของตนเองได้

การยกระดับการพัฒนาอาชีพ พัฒนาฝีมือ ดังนี้

พัฒนาความรู้ ทักษะให้มีความหลากหลาย ช่างซ่อม ต้องสามารถซ่อมได้หลายประเภท ช่างจักรเย็บผ้า ช่างรถมอเตอร์ไซด์ ช่างรถไถนา ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า สามารถตัดกางเกง ตัดเสื้อ

ตัดกระโปรง ตัดผ้าถุงสำเร็จ การสืบทอด เพิ่มลายให้หลากหลาย มีคุณภาพความแน่นของการมัน หูก มีความซื่อสัตย์ไม่เปลี่ยนสินค้าของลูกค้า ตรงต่อเวลา มีการยืดหยุ่นราคาตามโอกาสและ ลักษณะความยากง่ายของงานที่มารับบริการ สร้างความประทับใจกับผู้รับบริการหรือลูกค้า เช่น ควรพูดจาไพเราะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการคืนกำไรให้กับลูกค้าในโอกาสที่สำคัญ เช่น มีของฝาก เล็ก ๆ น้อย ๆ ในเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์

การช่วยเหลือของครอบครัวและชุมชน ครอบครัวให้กำลังใจช่วยนำพาคนพิการไป เรียนรู้ตามความต้องการและช่วยสอนเป็นบางครั้ง และสนับสนุนทุกกิจกรรม ชุมชนให้โอกาส และนำพาคนพิการฝึกปฏิบัติตามที่คนพิการร้องขอ

สิ่งดีที่เปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการประกอบอาชีพ คนพิการ นางสาวสมจิต ขาปัญญา เล่าว่า ก่อนที่จะมีอาชีพมีความทุกข์มากได้ยื่นเสียงแม่บ่นไม่มีเงิน มันบดลึกเข้าไปในหัวใจ ต้องมี ชักหนึ่งวันที่ต้องหาเงินให้แม่ให้ได้เพราะแม่ต้องลำบากหาเงินคนเดียวพ่อก็เสียชีวิตแม่ต้องดูแล เราตลอดชีวิต “หรือ” ก่อนทำอาชีพ เสรีหมอง เครียดมาก หงุดหงิด บางครั้งทุบแก้วแตกวันละ 2 ใบ ไม่กล้าออกไปที่ไหน อายุคนมาก ดังนั้น การทำให้เกิดความมั่นใจในการเดินรถต่อผู้ พยายามทุกอย่างที่จะต้องทำอาชีพให้ดี โชคดีเกิดพิการแต่มีพรสวรรค์ สามารถทำอะไรเองได้หลาย อย่าง เช่น ตัดผมหญิงชายก็ได้ เย็บปักถักร้อย ตัดเย็บเสื้อผ้า จึงได้เลือกตัดเย็บเสื้อผ้าเพราะทำ ทายดี สามารถเลือกสายและคิดค้นได้หลายรูปแบบ หลังจากที่สามารถมีอาชีพของตนเอง มีความ มั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าชีวิตมีความหวังอยู่แบบมีค่า เห็นคุณค่าของตนเองถึงแม้พิการแต่เรา สามารถทำอะไรได้โดยไม่รอบุญวาสนาให้คนมาสงสาร เห็นอกเห็นใจเรา สามารถเป็นที่พึ่งของ เราได้และให้คนอื่นได้พึ่งพาตามโอกาสที่เราสามารถช่วยได้ ดังนั้นการมีอาชีพไม่ได้บอกแต่การ มีรายได้อย่างเดียวแต่ลึกลงไปในชีวิตที่เกิดมาเป็นคนกับเขาครั้งหนึ่งว่าศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน นั้นถึงแม้พิการก็ไม่ได้ด้อยค่าและรอวาสนา ขอฝากผู้เกี่ยวข้องกับคนที่อยู่ใกล้ชิดคนพิการทั้งหลาย ผู้ปกครองคนพิการ พ่อแม่ ญาติ ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่าคนพิการสามารถ ทำอะไรได้หลายอย่าง ให้กำลังใจและให้โอกาสคนพิการมีที่ยืนในสังคมบนโลกนี้ด้วยกัน

สิ่งที่สามารถนำไปใช้ได้กับคนพิการรายอื่น ๆ ที่สนใจในการประกอบอาชีพคนพิการ คนพิการทุกคนพัฒนาได้ตามศักยภาพของความพิการแต่ละบุคคล ให้ผู้ปกครองคนพิการร่วมกับ คนพิการค้นหาศักยภาพของตนเองว่าสามารถทำอะไรได้บ้างไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สวหรือมี ใจรักมาก เป็นสิ่งที่เราพอทำได้แล้วนำมาพัฒนาต่อ การประกอบอาชีพนั้นไม่จำเป็นต้องเป็น อาชีพที่สวงามแต่ขอให้คนทำรู้สึกทำแล้วมีความสุข มีรายได้มาใช้จายในชีวิตประจำวัน ทำให้ คนพิการรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความภาคภูมิใจ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวได้อย่างมีความสุข

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานโครงการศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการที่เล็งขบวนการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา สามารถวางระบบการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการหนุโครงการวิจัยที่เกิดขึ้นให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปิดโครงการได้ภายใต้การนำกระบวนการศึกษาไปต่อยอดหรือพัฒนาโครงการวิจัยให้สามารถเกิดโครงการวิจัยที่มีคุณภาพบนพื้นฐานความต้องการของชาวบ้านหรือหน่วยงานนั้น ๆ

การรายงานฉบับสมบูรณ์สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์โครงการศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการที่เล็งขบวนการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2557 ตามวัตถุประสงค์โครงการคือ 1. เพื่อบริหารระบบการหนุงานวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบและปิดรายงานฉบับสมบูรณ์ได้ 2. เพื่อร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการพัฒนาคนพิการ 3. เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ให้เกิดการหนุงานและขยายความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปผลการดำเนินงานโดยรวมของโหนดที่เล็งขบวนการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ตามประเด็นการพัฒนางานคนพิการดังนี้

☐ การพัฒนาโครงการโทยวิจัย สามารถเกิดโครงการวิจัยที่สมบูรณ์ ได้ใช้รูปแบบการสรุปการพัฒนาโทยวิจัยในปี 2557 หนุโครงการวิจัยให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบกระบวนการทำงานได้

☐ การใช้กระบวนการทำงานของทีมวิจัยแบบมีส่วนร่วมหรือการทำงานเป็นทีม (term work) หรือการสร้างเครือข่ายแนวราบในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

☐ การร่วมงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการหนุงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นการพัฒนาคนพิการ พบว่า การรับรู้ข้อมูลที่ทำทันของทีมวิจัย ตั้งแต่การจัดรูปองค์กรในการเป็นทีมวิจัย ทำให้แกนนำผู้พิการในชุมชน ครอบครัวนคนพิการ ไม่ต้องชี้แจงหรือทำความเข้าใจใหม่ สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า การที่หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชน มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาคนพิการ ถือเป็นกลไกที่ทำให้การวิจัยเพื่อท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมดำเนินการได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

□ ในส่วนการสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ให้เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและขยายความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้สำเร็จลุล่วงนั้น จากการสรุปทเรียนนักวิจัยรุ่นเก่าในการนำประสบการณ์การทำวิจัยไปใช้ต่อยอดในการทำงานวิจัยการดำเนินงานปี 2557 โดยภาพรวมโครงการวิจัยสามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่วางไว้เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในปี 2555 โครงการใช้ไตรสิกขาในการส่งเสริมและป้องกันความพิการกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสีคิ้ว ที่เกิดอุปสรรคในการจัดทำโครงการเพราะช่วงเลือกตั้งในระดับจังหวัดในปีแรกของการอนุมัติโครงการวิจัย หลังถัดมาพบกับปัญหาหัวหน้าโครงการเจ็บป่วยเรื้อรัง 1 ปี ทำให้กระบวนการศึกษามีปัญหา ต้องติดตามแก้ปัญหาในปี 2556 ผลของการแก้ปัญหาอยู่ในช่วงการดำเนินโครงการ เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิประจำโหนดพี่เลี้ยง ช่วยเสนอแนะและแก้ไข กรณีการahunงานพี่เลี้ยงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการhunโครงการวิจัยแต่ละ โครงการให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยทั้งกระบวนการอบรมทักษะพื้นฐานนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ตลอดจนกระบวนการสร้างเครือข่ายนักวิจัยในการทำงานแนวราบ กระบวนการhunงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นลักษณะนี้ ผลค่อนข้างดี แต่มีข้อจำกัดเรื่องของเวลาที่ไม่ตรงกัน การพัฒนาโครงการวิจัยสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยได้ตามเป้าหมายที่วางไว้จำนวน 4 โครงการ

ปัญหาอุปสรรค

การhunกระบวนการโครงการวิจัย มีข้อจำกัดด้านเวลา บุคคลากรมีภาระงานหลักที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้การจัดทำรายงานล่าช้า ประสิทธิภาพในการเขียนไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้โหนดพี่เลี้ยงต้องแก้ไขรายงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2554 ตามข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 โครงการซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานในปีงบประมาณ 2558

ด้านการhunโครงการปฏิบัติการจำนวน 1 โครงการ คือ โครงการศึกษาแนวทางการใช้ไตรสิกขาในการส่งเสริมป้องกันความพิการในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความล่าช้าในการจัดทำรายงานความก้าวหน้า ทำให้ต้องส่งรายงานความก้าวหน้าหลังจากหมดสัญญา โหนดฯ มีความผิดพลาดช่วงเวลาในการhunเสริมการเขียนรายงาน นอกจากนี้หัวหน้าโครงการวิจัยป่วยเรื้อรังทำให้โครงการวิจัยหยุดชะงัก ขณะนี้อยู่ในช่วงรวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำโหนด กรณีโครงการสังเคราะห์ชุดพัฒนาคนพิการ อยู่ในช่วงการช่วยสังเคราะห์และการเขียนรายงานในปี 2558 เกิดผลงานชุดความรู้เป็นรูปธรรมสามารถถ่ายทอดรูปแบบการทำงานคนพิการได้

กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยโครงการฯ ขึ้นในพื้นที่ใหม่

โครงการตามเป้าหมายปี 2557 จำนวน 4 โครงการฯ ประกอบด้วย โครงการด้อยอดใน ระยะที่ 2 จำนวน 1 โครงการ และพัฒนาโจทย์วิจัยใหม่จำนวน 3 โครงการ

กระบวนการพัฒนาโจทย์

จัดเวทีในพื้นที่โดยที่เลี้ยงได้ค้นหาทุนเดิมในกลุ่มชมรมคนพิการ โดยได้ตั้งคำถามถึง กิจกรรมกลุ่มที่ผ่านมาทำอะไรบ้าง เมื่อทำไปแล้วมีอะไรที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ กลุ่มมีความ ต้องการอะไร ที่เลี้ยงพบว่า เป็นการตรวจทานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่เสนอว่า ในกลุ่มมีการรับรู้ ร่วมกันหรือไม่ การจัดเวทีนำเสนอโครงการวิจัยร่วมกันในระดับไหนทำให้คนพิการแต่ละ โครงการได้เรียนรู้โครงการวิจัยของพื้นที่อื่นด้วย เวทีระดับภาคให้หัวหน้าโครงการวิจัยนำเสนอ เพื่ออนุมัติโครงการ ทำให้เวทีพัฒนาโจทย์ปี 2557 ส่งผลดีต่อหัวหน้าโครงการวิจัยโดยรวม

สิ่งที่ค้นพบในการขึ้นโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นปีงบประมาณ 2557

การประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย

1.1 ประสานผ่านโทรศัพท์ ถึงคนในพื้นที่ที่ทำงานด้านการพัฒนาคนพิการ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับคนพิการ ทำความเข้าใจการพัฒนาโจทย์ ได้ประเด็นที่ชาวบ้านหรือผู้วิจัยมีความ สนใจจึงจะสามารถเกิดโครงการวิจัยได้

1.2 ประชาสัมพันธ์ผ่านเวทีการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือในเวทีกลุ่มชมรมคน พิการในระดับตำบล ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด การประชาสัมพันธ์รูปแบบนี้ทำให้มีผู้สนใจใน วงกว้าง เกิดการแลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลตลอดทั้งรับรู้ข้อมูลไปพร้อมกัน

1.3 ประชาสัมพันธ์ผ่านนักวิจัยรุ่นเก่า ชวนกลุ่มเพื่อนที่ทำงานด้านคนพิการในพื้นที่ เป็น กระบวนการชักชวนระหว่างนักวิจัยชาวบ้านกับชาวบ้านด้วยกัน เป็นการค้นหาโครงการวิจัยใน แนวราบ เป็นวิธีการประชาสัมพันธ์โครงการแนวใหม่ที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์คตินักวิจัย เพื่อท้องถิ่นในเรื่องแนวคิดการจัดทำโครงการ เกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนของนักวิจัยชาวบ้านกับ ชาวบ้านด้วยกันเอง

1.4 คิดป้ายประกาศในสำนักงานไหนที่เลี้ยง เพื่อให้กลุ่มชมรมคนพิการ คนพิการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มาติดต่อประสานงานกับองค์กรสนใจเกิดการซักถาม แลกเปลี่ยน

การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญในการค้นหาและได้มาซึ่งโครงการพัฒนาโจทย์วิจัยมาก กระบวนการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น ไหนที่เลี้ยงต้องประชาสัมพันธ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล ต้อง ใช้กระบวนการตรวจสอบแนวคิด เพื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการวิจัย

สิ่งที่ค้นพบกระบวนการหมุนโครงการวิจัยและปิดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้สมบูรณ์

โครงการที่เลี้ยงหลุนการบริหารวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการมีโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ต้องปิดโครงการตามเงื่อนไขโครงการในเดือนธันวาคม 2556-2557 จำนวน 1 โครงการ โครงการวิจัยไม่สามารถปิดโครงการได้ตามเงื่อนไขเวลา จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการศึกษาแนวทางการใช้ไตรสิกขาในการส่งเสริมป้องกันความพิการในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากหัวหน้าโครงการป่วย โครงการวิจัยหยุดชะงักชั่วคราว อยู่ในช่วงรวบรวมข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อเขียนรายงาน

โครงการปี 2555-2557 จำนวน 4 โครงการเป็นโครงการที่ต่อยอดจากการปฏิบัติการเสนอเป็นโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในระยะที่ 2 ผ่านเวทีเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและขึ้นสัญญาเรียบร้อยแล้ว

สิ่งที่ค้นพบกระบวนการดำเนินการพัฒนานักวิจัย

การพัฒนาโครงการวิจัยเป็นเรื่องที่ต้องสร้างทัศนคติของทีมวิจัยกระบวนการสร้างทีมวิจัยต้องขับเคลื่อนตลอดโครงการ ทักษะการสร้างความเข้าใจ ทักษะการเก็บข้อมูล กรณีอบรมพัฒนานักวิจัยประจำโครงการ โครงการประชุมนักวิจัยเพื่อประเมินขีดความสามารถในการดำเนินการตามรายโครงการในประเด็นต่อไปนี้

กระบวนการ

ระยะที่ 1 การพัฒนานักวิจัยเพื่อท้องถิ่นต้องเน้นการสร้างความเข้าใจนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุกคนในการดำเนินโครงการร่วมกันและที่สำคัญต้องทบทวนโครงการว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมถึงต้องการศึกษาเรื่องนี้ ศึกษาไปแล้วใครได้ประโยชน์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานที่พี่เลี้ยงต้องสร้างความเข้าใจกับนักวิจัยทุกคน

ระยะที่ 2 การพัฒนาทักษะนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่นต้องมีพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการฟัง การซักถาม การจับประเด็น มีจิตวิทยาในการเก็บข้อมูล (นักวิจัยต้องผ่านกระบวนการระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ทุกคน)

ระยะที่ 3 การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสังเคราะห์และจัดทำแผนงานในการแก้ไขเพื่อปฏิบัติการร่วมกัน ข้อพึงระวังของพี่เลี้ยงในการหลุนการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนมากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะปกปิดข้อมูล จะนำเสนอแต่สิ่งดี ๆ มองไม่เห็นจุดอ่อนทำให้กระบวนการศึกษาวิจัยไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาวางแผนงานได้

กระบวนการปิดโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 4 โครงการ (การวิจัยศึกษาในระยะที่ 1)

การหมุนโครงการวิจัยที่เป็นโครงการศึกษาในระยะที่ 1 พบความล่าช้า ต้องเขียนรายงานโครงการการใช้ไตรศึกษาในการป้องกันความพิการในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งทีมวิจัยต้องใช้ระยะเวลาในการเขียนรายงานจำนวน 5 บท ทำให้การเสนอโครงการต่อผู้ทรงคุณวุฒิล่าช้า ข้อมูลที่นักวิจัยส่งทีมพี่เลี้ยงขาดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกิดจากการดำเนินโครงการที่ไม่ต่อเนื่องกับกลุ่มเป้าหมายเดิม มีการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายเข้ามาในโครงการใหม่ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำโหนดได้แนะนำให้พี่เลี้ยงช่วยเรียบเรียงกระบวนการที่ทำกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีกระบวนการไหนบ้างที่ทำเพิ่มเติม สรุปให้เห็นที่ไปที่มาอย่างชัดเจน

การสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นประจำโหนดพี่เลี้ยงชุดคนพิการจังหวัดนครราชสีมา สิ่งที่ค้นพบมี 2 ประเภท ดังนี้ การสร้างเครือข่ายนักวิจัยรุ่นเก่าในการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านนักวิจัยรุ่นใหม่ ใช้นักวิจัยรุ่นเก่าเล่าเรื่องราวการทำงานวิจัยให้นักวิจัยรุ่นใหม่ฟัง สามารถสรุปประเด็นในการนำเสนอให้นักวิจัยรุ่นใหม่มีความเข้าใจหรือมีพลังการทำงานดังนี้

1. สิ่งที่เป็นประโยชน์จากการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น

พัฒนาตนเองให้สามารถทำงานอย่างมีขั้นตอน มีระบบ เพราะงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น บอกกับเราว่า ทำไมถึงอยากทำงานเรื่องนี้ ทำไมต้องทำ มีความจำเป็นอย่างไรระหว่างการทำกับไม่ทำสามารถให้นักวิจัยวิเคราะห์ได้ ทำแล้วใครได้ประโยชน์ นักวิจัยได้อะไร กลุ่มเป้าหมายที่เราทำแล้วได้ประโยชน์หรือไม่ วางแผนในการทำงานให้สำเร็จได้อย่างไร จะเลือกใครมาเป็นนักวิจัยร่วมด้วย กระบวนการนี้นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นคนนำเสนอให้นักวิจัยรุ่นใหม่ทำให้เห็นภาพการทำงานหรือชาวบ้านบุคคลทั่วไปสามารถทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้

2. สิ่งที่เป็นพลังและการจัดปรับทัศนคติในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้สำเร็จ

กระบวนการที่ค้นพบ การนำเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่หลากหลายองค์กรในการนำมาพบปะทำให้นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกิดความมั่นใจ การสร้างพลังของคนทำงานมีความสำคัญยิ่งในการนำไปสู่การทำงานให้สำเร็จของโหนดพี่เลี้ยงหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดบริหารการหมุนโครงการวิจัย ให้มีความสำคัญกับการสร้างพลังจัดปรับทัศนคติและการสร้างความเข้าใจให้นักวิจัยสามารถถอดวัตถุประสงค์ของกระบวนการสร้างนักวิจัย ดังนั้นเครือข่ายนักวิจัยจึงมีความสำคัญตั้งแต่เริ่มทำงานจนกระบวนการต่อยอดงานวิจัยในพื้นที่พบว่า นักวิจัยสามารถติดต่อสื่อสารในการทำงานร่วมกันทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายแนวราบแบบไม่เป็นทางการ “การไถ่ถามข่าวสารทุกข์สุกดิบ รวมถึงการทำอะไรอยู่” เป็นคำที่ต้องการได้ยินเพื่อช่วยเติมเต็มเวลาที่เหนื่อยล้า

หมดแรงในการทำงาน (นักวิจัยเพื่อท้องถิ่น โครงการศึกษาความเข้มแข็งกลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการ ตำบลหนองแจ้งใหญ่)

สรุปภาพรวมการค้นพบการสร้างเครือข่ายของนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องสร้างองค์กรเป็นทางการ สร้างเครือข่ายทำให้เป็นเพียงเครือข่ายที่พบกันแล้วมีกิจกรรมที่ทำในแนวเดียวกัน สามารถทำให้เกิดการทำงานหรือการสื่อสารกันแบบต่อเนื่องที่มีความสุข

บทเรียนการทำงานที่เลี้ยงหนุนการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มที่ 1 การก่อเกิดโหนดพี่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เริ่มต้นจากมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อสนับสนุนให้มีกลุ่มชมรมในพื้นที่ 2. เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกประเภท 3. เพื่อรวบรวมชุดความรู้เรื่องคนพิการที่ได้ไปขยายผลให้สาธารณชนรับรู้

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านปี 2545 มีการพัฒนาคนพิการเกิดขึ้น เช่น ในระดับตำบลมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือคนพิการ การยกระดับงานให้มีการทำงานที่มีคุณภาพมากขึ้นโดยยกระดับให้เป็นโหนดพี่เลี้ยงวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ เชิญชวนกลุ่ม/ชมรมคนพิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการเพื่อให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอด เป้าหมายของโหนดพี่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา มีการทำงาน 3 องค์กรดังนี้ 1. องค์กรของคนพิการ เช่น ชมรมคนพิการ สมาคมคนพิการ สภาคนพิการ 2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด) และหน่วยการศึกษา 3. องค์กรเพื่อคนพิการ มูลนิธิฯ กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการ กลุ่มจิตอาสาในการดูแลคนพิการ

ข้อค้นพบบทเรียนการทำงาน

บทเรียนการทำงาน โหนดพี่เลี้ยงหนุนการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ องค์กรของคนพิการ แยกการนำเสนอภาพรวมรายละเอียดงานใน 3 องค์กรดังนี้

นิยามความหมาย

องค์กรของคนพิการ หมายถึง ชมรมคนพิการ สมาคมคนพิการ สภาคคนพิการทุกประเภท ที่ดำเนินงานช่วยเหลือคนพิการ เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

องค์กรเพื่อคนพิการ หมายถึง มูลนิธิที่ไม่แสวงหากำไร เช่น มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ มูลนิธิธรรมมิกชนเพื่อคนตาบอด มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ มูลนิธิเพื่อคนพิการไทย กลุ่มจิตอาสา กลุ่มช่วยเหลือคนพิการ

องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการคนพิการ

1. กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์แพทย์ชุมชน โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ โรงพยาบาลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
2. กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนเฉพาะทาง การศึกษานอกเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
4. กระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล
5. กระทรวงแรงงาน

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีหัวหน้าโครงการผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหัวหน้าโครงการในการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเกิดกระบวนการพัฒนางานคนพิการในระยะยาว

สรุปภาพรวมของกลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการใช้กระบวนการทำงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนางานด้านคนพิการ สามารถทำให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถดึงภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคนพิการได้มากขึ้น เช่น ในเรื่องบทบาทของชุมชนมาเกี่ยวข้องกับคนพิการอย่างไร การเป็นจิตอาสาหรือการช่วยเหลือเบื้องต้นของกลุ่มแกนนำชุมชนในการนำพาเข้าถึงสิทธิ

ข้อที่ค้นพบ

งานด้านการพัฒนาคนพิการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรคเรื้อรังที่นำไปสู่ความพิการ เช่น โรคเบาหวานความดัน โรคไต โรคหัวใจ ซึ่งกลุ่มนี้เป็นการศึกษาเพื่อป้องกันความพิการหรือกระบวนการสร้างจิตอาสาในการเยี่ยมบ้านคนพิการที่มีสภาพติดเตียง กลุ่มคนพิการติดบ้าน ดังนั้นกระบวนการหนุนงานวิจัยของพี่เลี้ยงจะเน้นไปที่การศึกษาเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้เรื่องการป้องกัน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องโรงพยาบาลชุมชน

ทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีหัวหน้าโครงการฝ่ายงานกายภาพบำบัดร่วมศึกษากับครอบครัวคนพิการ คนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบล

สรุปการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับโรงพยาบาลชุมชนซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดตั้งแต่ 10 เตียง ถึงขนาด 120 เตียง ส่วนมากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอยู่ขนาด 30 เตียง กลุ่มนี้จากการถอดบทเรียนบอกว่ามีอุปสรรคในการทำงานกับการพัฒนาคนพิการในระดับชุมชน สาเหตุเนื่องจากเป็นหน่วยตั้งรับด่านแรกที่มีบุคลากร เครื่องมือ หรือการวางระบบรองรับค่อนข้างจำกัด ดังนั้นถ้าใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดรวมกันภายในตัวโรงพยาบาล จะสามารถจัดบริการคนพิการได้ครอบคลุมมากกว่านี้

ข้อค้นพบ

งานด้านการพัฒนาคนพิการในโรงพยาบาลชุมชนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ป่วยเข้ารับการรักษา เช่น ผู้ป่วยหลอดเลือดแตกตีบตันหรือกลุ่มเด็กสมองพิการ เด็กปัญญาอ่อนที่เข้ารับการรักษาดังนั้นโรงพยาบาลชุมชนเน้นการศึกษาความร่วมมือระบบดูแลคนพิการ ด้านจัดบริการรักษาโรคแทรกซ้อนหรือรักษาผ่าตัดแก้ไขระบบอาการของความรุนแรงที่นำไปสู่ความพิการ หรือการจัดบริการด้านเครื่องช่วยกายอุปกรณ์คนพิการ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มหน่วยงานภาครัฐด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มงานหน่วยงานภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล เน้นศึกษาร่วมกับกลุ่มชมรมคนพิการ โดยมีหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานพัฒนาคนพิการ

สรุปภาพรวมการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับกับองค์การบริหารส่วนตำบล สิ่งที่ดำเนินการในจำนวน 2 โครงการ เห็นความชัดเจนในเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องนำไปเป็นข้อกำหนดเพื่อจัดทำแผนงานงบประมาณและการนำผลวิจัยไปใช้ในการทำงาน

ประจำขององค์กรคนพิการ ทำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของการหนุนงานพัฒนาคนพิการกับหน่วยงานเกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ด้วย

ข้อค้นพบ

สรุปภาพรวมการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล เน้นหนักในเรื่องของการศึกษาบทบาทของท้องถิ่นร่วมกับภาคีอื่นๆ หน่วยงานสาธารณสุข ชุมชน ครอบครัว ในการพัฒนาคนพิการ ข้อค้อยของท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการของมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ

กลุ่มที่ 4 องค์กรของคนพิการ ได้แก่ ชมรมคนพิการ สมาคมคนพิการ

การศึกษาวิจัยในกลุ่ม สรุปกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการที่ศึกษาการต่อยอดสามารถเกิดผลดีกับกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการ มีชุดประสบการณ์ความรู้และมีเครือข่ายที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายผู้ปกครองในระดับพื้นที่ละแวกเดียวกัน เครือข่ายต่างจังหวัด และในระดับอำเภอเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเป็นกลไกให้ผู้ปกครองคนพิการสามารถนำไปใช้ในการดูแลลูกพิการให้พึ่งตนเองได้ตามสภาพความรุนแรงของคนพิการ

ข้อค้นพบ

สรุปกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการที่ศึกษาการต่อยอดสามารถเกิดผลดีกับกลุ่มผู้ปกครองเด็กพิการ มีชุดประสบการณ์ความรู้ที่ผู้ปกครองสามารถนำชุดความรู้ไปใช้กับตนเอง ดังนั้นชุดศึกษาค่อยอดสำหรับกลุ่มองค์กรคนพิการเป็นการพัฒนาการบริหารองค์กรในการทำงานร่วมกัน ได้ความรู้เชิงทักษะนำไปใช้กับเด็กพิการหรือคนพิการ

กลุ่มที่ 5 องค์กรเพื่อคนพิการ ได้แก่ มูลนิธิ ที่ไม่แสวงหากำไร กลุ่มผู้ช่วยเหลือคนพิการ กลุ่มจิตอาสาการศึกษาวิจัยในกลุ่ม

สรุปการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มชมรมคนพิการ เป็นการศึกษาต่อยอดการดำเนินการของกลุ่มชมรมคนพิการที่ทำให้กลุ่มหรือชมรมคนพิการได้เห็นศักยภาพของกลุ่มฯ ว่าสิ่งไหนคืออยู่แล้วหรือสิ่งไหนที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม และมีการนำไปใช้เป็นต้นทุนในการพัฒนากลุ่มชมรมหรือช่วยประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะได้รับรู้เป็นข้อดี ให้รู้ว่างานพัฒนาคนพิการมีรูปแบบที่หลากหลายสามารถนำไปเป็นแบบอย่าง เช่น การรวมกลุ่มเพื่อช่วยคนพิการที่ใช้แกนนำในชุมชนหรือคนที่มีความพร้อมและต้องการช่วยเหลือคนพิการ ชุดความรู้ที่ได้จากโหนดที่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

ข้อค้นพบ

สรุปการศึกษาของเครือข่ายกลุ่มชมคนพิการ เป็นการศึกษาที่ทำให้กลุ่มหรือชมรมคนพิการได้เห็นศักยภาพของกลุ่ม ว่าสิ่งไหนคืออยู่แล้วหรือสิ่งไหนควรพัฒนาเพิ่มเติม ทำให้กลุ่มจิตอาสาได้เรียนรู้คนพิการว่ามีข้อจำกัดและความต้องการอย่างไร และได้เห็นคุณค่าของตนเองที่ได้ทำงานช่วยเหลือคนพิการด้วยโอกาสมากขึ้น กลุ่มช่วยเหลือคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ที่ดำเนินการได้ถึง 20 ปี โดยการยึดคนพิการเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือ

แนวทางภาพรวมการทำงานของโหนดที่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา

งานปี 2557 ได้นำชุดความรู้การสร้างสุขภาพองค์กรร่วมคนพิการและชุดการสร้างพลังการประกอบอาชีพโดยครอบครัวและชุมชน การสร้างความเข้มแข็งกลุ่มชมรมคนพิการ นำเสนอต่อมูลนิธิสถาบันวิจัยคนพิการ แสดงให้เห็นว่าคนพิการสามารถทำวิจัยได้ องค์กรคนพิการหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ สามารถนำประสบการณ์กระบวนการศึกษา วิจัยเพื่อท้องถิ่นไปเป็นกลไกและแนวทางในการพัฒนาต่อยอดองค์กรของตนเอง จากบทเรียนการทำงานโหนดที่เลี้ยงปี 2557 ทำให้วางยุทธศาสตร์การทำงานของโหนดบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

วิสัยทัศน์

องค์กรคนพิการต้องเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการกลุ่มองค์กรด้วยตนเอง เกิดประโยชน์กับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการทำงานพัฒนาคนพิการบนฐานของเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสวัสดิการสำหรับคนพิการ บนฐานการใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกลไกในการศึกษาและนำสู่การปฏิบัติของกลุ่มองค์กรและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และรวมชุดความรู้การพัฒนาคนพิการและครอบครัวคนพิการเผยแพร่ต่อสาธารณะ

ภารกิจหลัก

1. ค้นหาโจทย์วิจัยและพัฒนาการขึ้นโครงการวิจัยให้มีคุณภาพบนความต้องการของกลุ่มชมรมคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการให้ครอบคลุมประเด็นด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการจัดสวัสดิการคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ

2. พัฒนานักวิจัยให้สามารถทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพบนฐานสร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อนบนหลักธรรมาภิบาลในการทำงาน
3. พัฒนาศักยภาพโหนดพี่เลี้ยงในการบริหารระบบการหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้
4. ยกระดับของโหนดพี่เลี้ยง เป็นแหล่งรวบรวมชุดความรู้ด้านคนพิการ ผลิตสื่อในการเผยแพร่งานด้านการพัฒนาคนพิการ

ยุทธศาสตร์

1. สนับสนุนให้เกิดโครงการวิจัยให้ครอบคลุมประเด็นด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการจัดสวัสดิการคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ
2. สนับสนุนพัฒนานักวิจัยให้สามารถทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้และสามารถดำเนินโครงการได้อย่างสมบูรณ์บนฐานสร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน
3. รวบรวมชุดความรู้ด้านคนพิการที่ได้จากการทำโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ขยายชุดความรู้กับองค์กรคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. จัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ในการขยายผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา
5. ติดตามประเมินผลการนำชุดความรู้ไปใช้กับองค์กรคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

ดังนั้นการขับเคลื่อนการทำงานในปี 2558 โครงการโหนดพี่เลี้ยง มีบทเรียนการทำงาน หนุนการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบบทเรียนที่ได้จากการศึกษาผลการปฏิบัติการของโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ปิดโครงการฉบับสมบูรณ์ และติดตามผลการปฏิบัติการในพื้นที่ จากการรวบรวมบทเรียนการทำงานของโหนดพี่เลี้ยง เห็นได้ว่าการศึกษาและนำไปปฏิบัติการใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับองค์กรคนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ในการทำงานพัฒนาคนพิการให้สามารถเข้าถึงประโยชน์และเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดระบบการให้บริการรองรับคนพิการ และวางแผนงานพัฒนาคนพิการภายใต้พื้นฐานความจำเป็นและความต้องการของคนพิการ ดังนั้นเป้าหมายในปีงบประมาณปี 2558 ต้องการหาคำตอบในศึกษาการพัฒนาคนพิการขององค์กรคนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน คำถามว่า แนวทางการนำชุดความรู้ประสบการณ์ของพี่เลี้ยงบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ของหน่วยงานที่นำไปใช้ในการพัฒนาคนพิการเป็นอย่างไร

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการที่เล็งบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา ปี 2557 เห็นว่า ชุดความรู้ประสบการณ์ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถทำให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการศึกษาต่อของงานคนพิการ โดยที่เล็งบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นดึงเครือข่ายนักวิจัยมาช่วยหนุนงานชาวบ้านด้วยกัน กระบวนการวิจัยเน้นการทำงานเป็นทีม เรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้นบทเรียนที่โดนคได้ทดลองใช้ เครือข่ายนักวิจัยสามารถช่วยกระตุ้น ร่วมมือกับโดนคที่เล็ง ในการหนุนงานวิจัยโครงการเกิดใหม่ให้สำเร็จ ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานการหนุนวิจัยให้สำเร็จลุล่วงตามยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ที่โดนคที่เล็งวางไว้

1. เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นครอบคลุมตามประเด็นของยุทธศาสตร์โดนคที่เล็ง และหนุนการทำงานโครงการวิจัยให้สามารถปติรายงานฉบับสมบูรณ์ได้โดยอาศัยความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. เพื่อถอดบทเรียนและทบทวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
3. เพื่อให้เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการหนุนวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับที่เล็ง ทั้งเรื่องสื่อสาร องค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ ชุดประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดคนพิการสู่การขยายผลให้เกิดการนำปฏิบัติต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในทุกระดับได้

สรุปอภิปรายผล การขึ้นโครงการวิจัยให้ครอบคลุมประเด็นของยุทธศาสตร์โดนคที่วางไว้ ยังไม่สามารถครอบคลุมเนื้อหาที่วางไว้ ในชุดความรู้ประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานด้านการศึกษาคนพิการยังไม่ได้ทำงานกับหน่วยงานการศึกษา ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังทำงานในการขึ้นโครงการวิจัยค่อนข้างน้อย ควรพัฒนาเพิ่มเติมในการให้ชุมชนศึกษา ในระดับพื้นที่หมู่บ้านยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกกับชุมชน ยังเป็นภาพรวมของระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

ดังนั้นในกระบวนการที่ใช้แนวคิด แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโจทย์วิจัยให้ครอบคลุมตามประเด็นงานที่วางไว้ เพราะว่า แนวคิดการจัดการความรู้หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า KM คือ เครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อม ๆ กันได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการ

จัดการความรู้จึงไม่ใช่เป้าหมายในตัวของมันเอง เมื่อไรก็ตามที่มีการเข้าใจผิดเอาการจัดการความรู้เป็นเป้าหมายความผิดพลาดก็เริ่มเดินเข้ามา อันตรายที่จะเกิดตามมาคือการจัดการความรู้เทียมหรือปลอม เป็นการดำเนินการเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่ามีจัดการความรู้เท่านั้นเอง การพัฒนาคนพิการกลุ่มองค์กรที่หนุนการพัฒนาคนพิการเป็นเรื่องปัจเจก เช่น การศึกษาคนพิการ กลุ่มเด็กพิการ ปัญญาอ่อน กลุ่มเด็กพิการที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มเด็กพิการด้านการพูดการได้ยินหรืออื่นๆ ส่วนแต่เป็นเรื่องราวที่ใช้กระบวนการศึกษาเฉพาะเรื่องนั้น ๆ บางครั้งไม่สามารถนำไปใช้ด้วยกันได้ เป็นเพียงแนวทางในการปฏิบัติให้กลุ่มองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการขึ้น जोทย์วิจัยในปีงบประมาณ 2558 ควรมีการขยายกลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบลที่ดูแลในเรื่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเพื่อป้องกันความพิการกับหน่วยงานหรือหน่วยงานทางการศึกษา เช่น โรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนเรียนรวม ส่วนในกลุ่มชมรมคนพิการควรขยายกับกลุ่มประเภทความพิการให้หลากหลายมากขึ้น เช่น กลุ่มผู้ปกครองออทิสติก กลุ่มผู้ปกครองเด็กปัญญาอ่อน กลุ่มผู้ปกครองด้านการเคลื่อนไหว กลุ่มผู้ปกครองด้านการได้ยินหรือด้านการสื่อสาร เพื่อให้กลุ่มองค์กรสามารถขับเคลื่อนงานด้านคนพิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดปรับให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาตามประเด็นที่เป็นปัญหาของคนพิการและครอบครัว

สรุปอภิปรายผลการถอดบทเรียนและบททวนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของคนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจเจกของพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสรุปการรวมบทเรียนการทำงานของโหนดที่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการสามารถมองเห็นได้ว่า ชุดความรู้ที่ได้จากการสรุปบทเรียนการหนุนโครงการวิจัยเพื่อเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์นั้น ยังมีเนื้อหาที่ต้องหนุนโครงการวิจัยให้เกิดการครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนพิการด้านการแพทย์ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมหรือการจัดสวัสดิการสังคม สามารถเห็นชุดความรู้ที่ได้จากโหนดที่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 เรื่องการส่งเสริมสุขภาพองค์กรร่วมของครอบครัวเด็กพิการด้านการสร้างพลังการประกอบอาชีพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน ประเด็นที่ 2 เรื่อง การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือคนพิการของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการสามารถช่วยเหลือคนพิการในการเข้าถึงสิทธิและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนพิการ แนวคิดที่นำมาใช้ในการรวบรวมบทเรียนการทำงานของโหนดที่เลี้ยงชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เรื่องการจัดการความรู้ที่นำมาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เกิดประเด็น มีการนำชุดความรู้ไปใช้ในกระบวนการพัฒนาคนพิการโดยสิ่งที่ดำเนินการได้แนวคิดการจัดการความรู้มา

เป็นแนวทางในการรวบรวมชุดบทเรียนการทำงานได้เพราะสามารถตอบได้ตามแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM) ที่ใช้กระบวนการเทคนิคต่าง ๆ บนเงื่อนไขดังต่อไปนี้

Socialization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit to Tacit) โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้ที่สื่อสารระหว่างกัน สร้างเป็นความรู้ของแต่ละบุคคลขึ้นมา ผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสังเกตการณ์ ลอกเลียนแบบ และการลงมือปฏิบัติ ความรู้ฝังลึกนี้อาจจะเป็นกระบวนการคิด ซึ่งเป็นการยากที่จะอธิบายออกมาเป็นคำพูด การที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้สามารถเรียนรู้ได้

Externalization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบฝังลึกไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Tacit to Explicit) สามารถทำได้โดย การเปรียบเทียบ การตั้งสมมติฐาน กรอบความคิด ในการถ่ายทอดความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้งทำได้ยาก อาจทำได้โดยผ่านการพูดคุย การเล่าเรื่อง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความรู้

Combination เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit to Explicit) เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้สามารถจับต้องได้ นำไปใช้ได้และใช้งานร่วมกันได้ สามารถทำได้โดยการแยกแยะ แบ่งประเภทและทำให้อยู่ในรูปเอกสาร เป็นการจัดระบบความรู้

Internalization เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้ฝังลึก (Explicit to Tacit) เกิดจากการทำความเข้าใจในความรู้แบบชัดแจ้งของบุคคลจนเกิดเป็นความรู้ขึ้น โดยผ่านการอ่านหนังสือเอกสารแล้วทำความเข้าใจ หรือผ่านการฝึกปฏิบัติการนำเอาความรู้ไปใช้

กระบวนการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นหมุนวนกันไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งในแต่ละกระบวนการที่เก การเปลี่ยนรูปแบบระหว่างความรู้ฝังลึกกับความรู้ชัดแจ้งทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น นั่นหมายความว่า Externalization และ Internalization เป็นความรู้ กระบวนการสำคัญในการสร้างความรู้ ยิ่งสามารถกระตุ้นให้กระบวนการทั้ง 4 เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นเกลียว (Knowledge Spiral) และยิ่งเกลียวความรู้หมุนเร็วเท่าไรก็จะทำให้เกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับองค์กรได้มากขึ้นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ด้านการรวบรวมบทเรียนชุดความรู้ของโหนดพี่เลี้ยงชุดพัฒนาคณพิการจังหวัด นครราชสีมา ควรมีการสังเคราะห์ความรู้เป็นหมวดหมู่ จัดทำเป็นสื่อในการขยายผล เช่น การรวบรวมชุดความรู้ในการดูแลสุขภาพองค์กรร่วมคณพิการควรมีชุดความรู้ทุกกลุ่มเป้าหมายในการ

จัดการ เพื่อนำเสนอให้เห็นขั้นตอนการดำเนินงาน แต่ละชุดความรู้ควรมีเนื้อหาและวิธีการอย่างไร กระบวนการขึ้น โจทย์วิจัยให้ครบและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเนื้องานของแต่ละประเภทได้

ดังนั้น โหนดที่เลี้ยงหนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ควรมีทั้งกระบวนการรวบรวมชุดความรู้และผลิตสื่อเผยแพร่งานพัฒนาคนพิการและการพัฒนา โจทย์วิจัยให้ครบและครอบคลุมประเด็นงานพัฒนาคนพิการ

สรุปและอภิปรายผลการสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น การสร้างแกนนำที่มีชุดความรู้ ในปี 2557 ได้พัฒนาทักษะการนำเสนอของเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เป็นวิทยากรสามารถ นำเสนองานได้ โดยรวบรวมชุดแกนนำนักวิจัยจากชุดขึ้นสัญญาโครงการวิจัย 2551 จำนวน 4 โครงการ และมีแกนนำสามารถเป็นวิทยากรในการขยายผลการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการ สามารถนำการศึกษาไปใช้ต่อยอด มีนักวิจัยจำนวน 12 คนสามารถหนุนการทำงานเป็นนักวิจัย เพื่อท้องถิ่นได้ สิ่งที่เห็นในการจากการทำงานและดำเนินการได้ดี ได้แก่ ระบบการสื่อสารของ นักวิจัยสามารถถ่ายทอดความเชื่อมั่นว่าชาวบ้านหรือคนพิการก็ทำงานวิจัยได้ สามารถนำเสนอ โดยเครือข่ายนักวิจัยว่าทำแล้วสิ่งได้ประโยชน์ในการทำวิจัยกลุ่มองค์กรคนพิการ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการทำงานคนพิการ ดังนั้นสิ่งแรกในการใช้กลไกการสร้างนักวิจัยในการหนุนการ วิจัยนั้นสามารถช่วยสร้างพลังตาม แนวคิดการสร้างเครือข่าย (Network) ความหมายเครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจจะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ประเด็นสำคัญ ของนิยามข้างต้นคือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำ ในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่ มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ดังนั้นการสร้าง เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้น จึงสามารถตอบคำถามวัตถุประสงค์โจทย์วิจัยในปี 2557 เป็นการ เริ่มต้นในการทำงานที่ดี สามารถเสนอเป็นรูปธรรมในกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการสร้างเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในปี 2557 เป็นการเริ่มต้นที่ใช้งานเครือข่าย ได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่กระบวนการหนุนที่เป็นเรื่องราวที่จะให้มีการจัดกิจกรรมการทำงานร่วม ของเครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้น ในระดับพื้นที่ของ โหนดที่เลี้ยงควรมีการจัดเวทีพบปะ แลกเปลี่ยนรู้และพัฒนาค่อยๆกิจกรรมในการพัฒนาคนพิการในพื้นที่ ควรมีโครงการวิจัยใน ระยะที่ 2 ได้เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาคนพิการสามารถตอบคำถามและความต้องการของ กลุ่มได้ว่าสิ้นสุดความต้องหรือยังมีแนวทางการพัฒนาต่ออย่างไร

สรุปและอภิปรายผลถอดบทเรียนและบทพบนองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการตนเองของ
 คนพิการและครอบครัวให้เกิดความเหมาะสมตามปัจจัยของพื้นที่โครงการพี่เลี้ยงบริหารการ
 ทุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้ง 2551 ถึงปัจจุบันในปี
 2557 จากการทำงานสามารถสรุปบทเรียนการทำงานพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา
 เพื่อให้เห็นว่าการทำงานที่ผ่านมาสามารถตอบวัตถุประสงค์เป้าหมายของโหนดพี่เลี้ยงที่วางไว้
 หรือไม่ และมีชุดความรู้เรื่องใดบ้างที่จะนำไปรวบรวมชุดความรู้เพื่อนำไปใช้กับหน่วยงานภาครัฐ
 ที่เกี่ยวข้องคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ องค์กรของคนพิการ เพื่อให้เป็นรูปธรรมสามารถสรุป
 ประสพการณ์การทุนงานวิจัยและนำเสนอออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อนำบทเรียนที่ศึกษามาสังเคราะห์
 เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์กรพี่เลี้ยงบริหารการทุนงานวิจัย บทสรุปที่เห็นได้จาก 8 ประเด็น และ
 เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. **กลุ่มชมรมคนพิการ (ศึกษา)** การศึกษาของกลุ่มชมรมคนพิการที่มีโครงสร้างการ
 บริหารจัดการด้วยกลุ่มชมรมคนพิการเน้นศึกษาเนื้อหา รูปแบบของการดูแลเฉพาะกลุ่ม เช่น การ
 ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการรุนแรงหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ รูปแบบการบริหารจัดการที่
 พึ่งตนเองในการนำพาคนพิการเข้าสู่สวัสดิการ หรือการสร้างพลังของครอบครัวคนพิการในการ
 สนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อเกิดการพึ่งตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในการอยู่ร่วมกับสังคม
 - ประเด็นการสร้างสุขภาพองค์รวมของเด็กพิการ จำนวน 1 โครงการ
 - ประเด็นการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มเครือข่ายฯ ในระดับตำบล จำนวน 1 โครงการ
 ในระดับอำเภอ จำนวน 1 โครงการ และในระดับจังหวัด จำนวน 1 โครงการ รวมจำนวน 3
 โครงการ
 - ประเด็นการจัดสวัสดิการคนพิการ กองทุนหมู่บ้าน การบูรณาการสวัสดิการคนพิการ
 จำนวน 3 โครงการ
 - ประเด็นการสร้างพลังในการประกอบอาชีพคนพิการ การประกอบอาชีพครอบครัวคน
 พิการที่เหมาะสม จำนวน 2 โครงการ

สรุปบทเรียนและการอภิปรายผลที่มีการดำเนินการผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำชุดความรู้ไปจัดอบรมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหน่วยงานในการสร้างกลุ่มชมรมคนพิการ จำนวน 32 อำเภอ ร่วมนำชุดความรู้ไปใช้เป็นหลักสูตรคู่มือการฟื้นฟูดูแลคนพิการฉบับชาวบ้านในการเรียนการสอน สาขาการศึกษาพิเศษ CBR คู่มือสำหรับผู้ปกครองเด็กพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยการยึดหลักแนวคิดการสร้างเครือข่ายและแนวคิดการสื่อความหมายของสื่อสารสาธารณะที่จัดความสำคัญ การดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจในข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง หรือจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น นับตั้งแต่การพูด การเขียน การใช้พฤติกรรมและสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยใช้ศิลปะของการสื่อสารและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ในหลากหลายมิติเข้าสู่คนและกลุ่มคน ดังนั้นกระบวนการสื่อสารสาธารณะจึงเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดการเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ข้อมูล พฤติกรรมอันจะทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดการสังเคราะห์และประมวลความคิดเพื่อการตัดสินใจอย่างเฉพาะตัวหรือในกลุ่มบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ในการสื่อสารการผลิตสื่อเพื่อขยายผลควรมีการจัดทำสื่อที่เป็นรูปธรรมที่ชมรมคนพิการสามารถดูและเข้าถึง มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น จัดทำคู่มือ หรือหนังสือที่มีการถามตอบของผู้ปกครองโดยตรง หรือคนพิการประกอบอาชีพแล้วส่งผลดีต่อตนเองในด้านร่างกาย ด้านจิตใจให้คุณค่ากับการดำเนินชีวิตต่อครอบครัว เรื่องใดบ้าง

2. กลุ่มองค์กรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ (ศึกษา) กลุ่มนี้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องพบกับความพิการแรกพบ เป็นหน่วยงานแรกและมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำกับครอบครัวคนพิการและคนพิการ รวมถึงการวางแผนในการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ประเด็นที่ 1 การป้องกันความพิการกลุ่มในโรคเรื้อรัง โรคเบาหวาน โรคความดันนำไปสู่ความพิการ จำนวน 3 โครงการ

ประเด็นที่ 2 ความร่วมมือในการส่งต่อคนพิการหรือระบบการดูแลคนพิการระบบเชิงรุกและรูปแบบการดูแลคนพิการระดับรุนแรง โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 3 โครงการ

สรุปผลบทเรียนในการศึกษาผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ เกิดการสร้างระบบการดูแลคนพิการในชุมชน เกิดการหนุนช่วยกันในระดับพื้นที่ กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลตาจั่นเกิดศูนย์รับฝากคนพิการ คนในชุมชนเป็นจิตอาสา ชุมชนเป็นแรงงาน งบประมาณ อาคาร

สถานที่ ด้านความรู้วิชาการจากองค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการหมุนการทำงานแบบมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า ตรงกับแนวคิดการจัดการความรู้ ใช้หลักการเรียน การทำงาน รู้แจ้ง รู้จริง สามารถลงมือในการปฏิบัติงานได้ ถ้าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือพยาบาล แพทย์ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงาน ไม่มีความรู้หรือทักษะเชิงลึกในการช่วยเหลือคนพิการทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือคนพิการได้

ข้อเสนอแนะ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขตั้งแต่เจ้าหน้าที่จนถึงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรมีองค์ความรู้เรื่องสิทธิคนพิการที่พึงได้รับตามกฎหมาย และการให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับคนพิการแรกพบ การให้คำปรึกษาครอบครัวคนพิการในการปรับทัศนคติการดูแลคนพิการการ แนะนำให้บริการคนพิการและครอบครัวในการขอรับการบริการหรือการช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความพิการ

3. กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ลักษณะกลุ่มองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในเรื่องการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการคนพิการ การส่งเสริมอาชีพคนพิการ ครอบครัวคนพิการ ได้ศึกษาจำนวน 2 โครงการฯ มีความต้องการศึกษาถึงบริบทการอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนและการใช้กายอุปกรณ์เพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาดัง ๆ ได้ด้วยองค์กรของตนเอง

ประเด็นที่ 1 การศึกษาการใช้กายอุปกรณ์คนพิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ จำนวน 1 โครงการ

ประเด็นที่ 2 ศึกษาการสร้างสัมพันธภาพคนพิการ ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคนพิการ จำนวน 1 โครงการฯ

สรุปและอภิปรายผลการผลักดันให้ภาคีที่เกี่ยวข้องหนุนและนำผลวิจัยไปใช้ได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 9 นครราชสีมา ขยายโหนดพี่เลี้ยงจ่ายกายอุปกรณ์ 6 โหนดพี่เลี้ยงในจังหวัดนครราชสีมา คนพิการเข้าถึงกายอุปกรณ์ การศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ถ้าทราบความต้องการและความเหมาะสมในการใช้กายอุปกรณ์แต่ละประเภทความพิการหน่วยงานสามารถนำเสนอและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติได้ หรือการสร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ของครอบครัวคนพิการ หน่วยงานท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

การจัดตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ การนำปฎิบัติการการตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ โดยท้องถิ่นจัดบริการพิเศษการซ่อมกายอุปกรณ์ คิดว่าแนวทางจัดบริการซ่อมกายอุปกรณ์โดยองค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะสามารถบริการรับซ่อมกายอุปกรณ์ได้ จะสามารถช่วยลดภาระการขนส่งกายอุปกรณ์เข้าไปซ่อมที่ศูนย์บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีระยะทางไกลดังนั้นในปีงบประมาณ 2558 โหนดที่เล็งเห็นการบริหารงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา ควรผลักดันให้มีการศึกษารูปแบบการตั้งศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์สำหรับคนพิการในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบล

บรรณานุกรม

วีระ บางแสน (2533) การปรับปรุงกระบวนการผลิตเส้นไหมหัตถกรรมด้วยการจัดการความรู้
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.
2542

ขนิษฐา กางนรังสินนท์ เครือข่ายการพัฒนา <http://cddweb.cdd.go.yn/cmu/cmu/netork01.htm>,
26 กรกฎาคม 2551

ขนิษฐา กางนรังสินนท์ การบริหารงานเครือข่าย [www.nort hphc.org](http://www.nort.hphc.org) 10 กรกฎาคม 2555

ประเวช วัชรี บทความเราจะครองแผ่นดินโดยธรรม <http://www.prawase.com/books/> วันที่ 16
มีนาคม 54

ภาคผนวก

กิจกรรมวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล

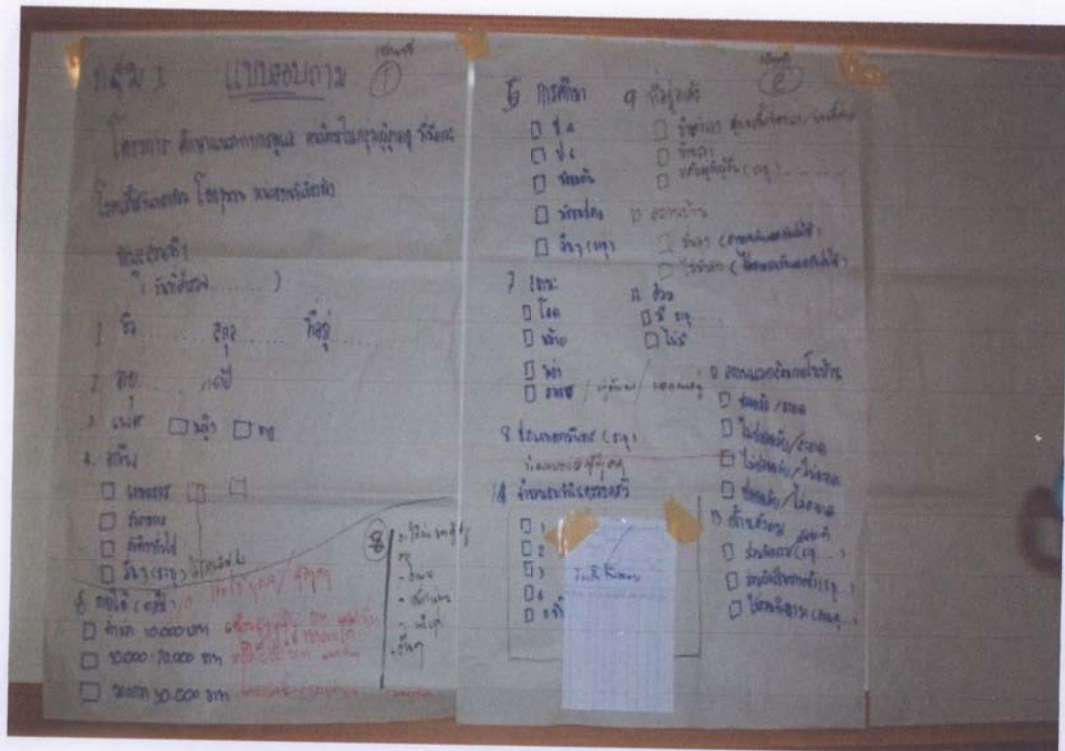
กิจกรรมการสร้างเครือข่าย

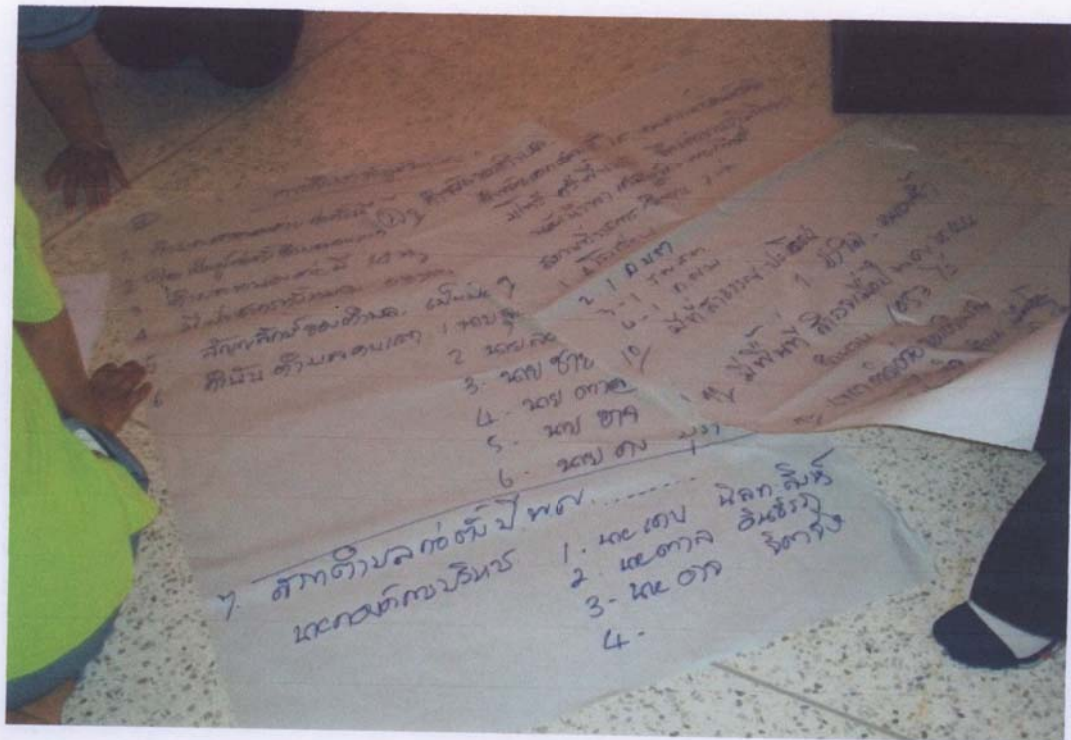

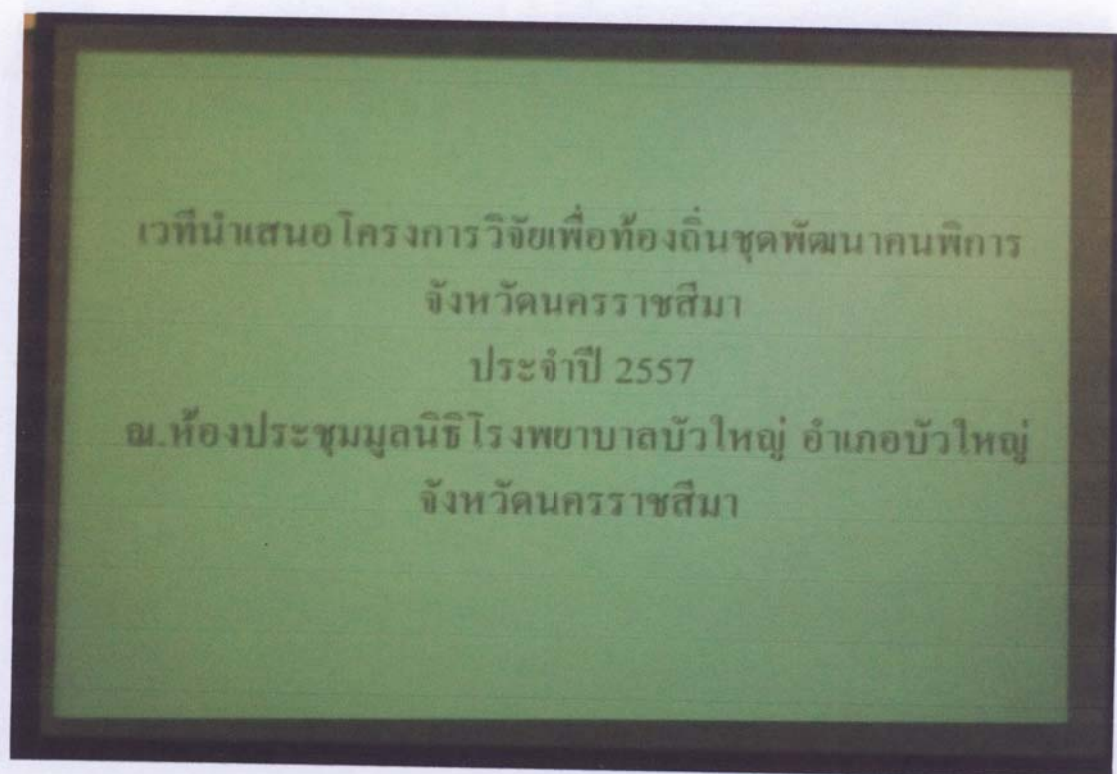
กิจกรรมนำเสนอผลงานประสพการณ์การทำงานวิจัย

ที่เขียนร่วมกับนักวิจัยออกแบบเครื่องมือ

หัวหน้าโครงการทดลองการนำเสนอโครงการให้พี่เลี้ยงเดิมเต็มและแนะนำ

หัวหน้าโครงการนำเสนอโครงการให้ผู้ทรงคุณวุฒิระดับภาค

